ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут економіки, оподаткування та митної справи
Кафедра міжнародної економіки

РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Збірник матеріалів Всеуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки

Book of abstracts

Student scientific and practical conference of the International Club «DEVELOPMENT OF THE WORLD ECONOMY IN THE GLOBALIZATION CONDITIONS»

26 листопада 2019 року
November 26, 2019
м.Ірпінь, Україна
Irpin, Ukraine

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут економіки, оподаткування та митної справи

Кафедра міжнародної економіки

РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Збірник матеріалів Всеуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки

Book of abstracts

Student scientific and practical conference of the International Club

«DEVELOPMENT OF THE WORLD ECONOMY IN THE GLOBALIZATION CONDITIONS»

26 листопада 2019 року

November 26, 2019

м.Ірпінь, Україна

Irpin, Ukraine

УДК 334.7 (477) (06)
ББК 65.9 (4Укр) 290я 431
Розвиток світової економіки в умовах глобалізації [Текст]: збірник матеріалів Всеуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки, Ірпінь, 26 листопада 2019 р.- Університет державної фіскальної служби України. – Ірпінь, 2019.- 237 с.

Збірник розглянуто і схвалено на засіданні кафедри міжнародної економіки, протокол від «26» 10 2019р. № 3
Завідувач кафедри Белінська Я.В., д.е.н., професор

Розглянуто і схвалено на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту економіки, оподаткування та митної справи, протокол від «04» 12 2019р. № 6
Голова Вченої ради ННІ економіки, оподаткування та митної справи К.І. Швабій, д.е.н., професор

Організаційний комітет

Белінська Я.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Навчально-наукового інституту економіки, оподаткування та митної справи УДФСУ

Чернова О.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Коляда О.В.- к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Назаров М.І.- к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Прокопенко І.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Стежко Н.В.- професор, професор кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Нестерова-Капусняк Н. С - завідуючий лабораторією кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Морозова І.В. – студентка групи МЕБ-16-1 кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Нізельська М.А. - студентка групи МЕБ-16-1 кафедри міжнародної економіки УДФСУ, фахівець кафедри міжнародної економіки

Черненко О.С. - студент групи ЕПБ-16-1 кафедри економіки підприємства УДФСУ

У збірнику опубліковано матеріали Всеуніверситетської студентської науково-практичної конференції, присвячені питанням осмислення розвитку світової економіки в умовах глобалізації.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: світового господарства та міжнародних економічних відносин; інновацій та інвестиційної діяльності; логістики, міжнародного транспорту та міжнародного маркетингу; підприємництва та торгівлі; взаємодії національних економік у глобальному середовищі.

Видання призначене для науковців, молодих вчених, аспірантів, студентів

Матеріали розміщено у авторській редакції.За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

© Науковий гурток «Міжнародник», 2019
© Університет ДФС України, 2019

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
SECTION 1.WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Бобровник В. М., Стежко Н. В. ФЕНОМЕН ГЕГЕМОНІЇ США НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ СПІЛЬНОТИ 9

Василинчук Ю.О., Назаров М.І. СІНГАПУРСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ ДИВО 13

Воронюк Т.В., Чернова О.В. ХЕДЖУВАННЯ ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ 18

Городнича К.В., Белінська Я.В. ОФШОРИ ЯК МЕТОД ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ 21

Городнича К.В., Коляда О.В. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ 25

Гринишин М.І.,Чернова О.В. ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ 30

Кірієнко Д.В., Коляда О.В. ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЯК ПОКАЗНИК БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 35

Овсяннікова В.І., Назаров М. І. ВИХІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ 39

Пронькіна І.В., Белінська Я.В. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ 43

Сучок О.С., Чернова О.В. ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПЕРЕДУМОВИ, ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ 47

Фісюк Е.В., Стежко Н.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 50

Фольваркова В.А., Теліщук М.М. МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ В СИСТЕМІ ЕФЕКТИВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ 55

СЕКЦІЯ 2. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
SECTION 2. INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITIES

Голубенко Т.В., Марченко О.І. ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ 60

Грушко Н.С., Вергелюк Ю.Ю. ПРОЦЕС ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ..... 62

Іванов І.Ю., Тучак Т.В. НОВАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ: ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ 66

Кацімон М.М., Гурочкіна В.В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ 71

Климюк А.В., Чернова О.В.ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У СВІТІ 75

Костіна О.Є., Микита В.В., Марченко О.І., СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 80

Мартенюк Є.В., Марченко О.І. ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОСТІ ЕКОНОМІКИ В МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ..... 84

Морозова І.В., Коляда О.В. ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІТ СЕКТОРУ УКРАЇНИ 88

Нізельська М.А., Белінська Я.В. СУЧАСНИЙ СТАН ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 93

Оліфер А.В., Белінська Я.В., ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 98

Пронькіна І.В., Вергелюк Ю.Ю. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ..... 103

Селіванова К. В., Вергелюк Ю. Ю. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ 107

Тіторчук Т.І., Назаров М.І. СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН 112

Федорова Т. Ю., Белінська Я. В. ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КИТАЮ 116

Циганкова С.Л., Чернова О.В. МІЖНАРОДНЕ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ 120

Яворський Р.С., Чуницька І.І. РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 123

СЕКЦІЯ 3. ЛОГІСТИКА, МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТ ТА МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ

SECTION 3. LOGISTICS, INTERNATIONAL TRANSPORT AND INTERNATIONAL MARKETING

Городнича К.В., Прокопенко І.А. АВІАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ВХОДЖЕННЯ ДО СПІЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ 128

Городнича К.В., Стежко Н.В. МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ 132

Заяць Д. Г., Прокопенко І. А. СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АВІАЦІЙНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ 136

Когун Н.А., Стежко Н.В. ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 142

Мажара Д.В., Назаров М.І. МІЖНАРОДНИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА 146

Морозова І.В., Прокопенко І.А. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРАНЗИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ 151

Морозова І.В., Стежко Н.В. МАРКЕТИНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА 156

Савранчук Т. Ю., Артем'єва О. О., ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 161

Черненко О.С., Марченко О.І. ВПЛИВ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ НА УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ 167

СЕКЦІЯ 4. ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ
SECTION 4. ENTREPRENEURSHIP AND TRADE

Заворотня А.В., Гурочкіна В.В. ПОВЕДІНКОВІ АСПЕКТИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ 171

Кушнірюк М.-О. О., Гурочкіна В.В. ПОВЕДІНКОВИЙ АЛГОРИТМ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ 175

Пронькіна І.В., Чуницька І.І. РОЛЬ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ 179

Синяк М.Р., Супруненко С.А. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КАРТИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТУ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА 183

Синяк М.Р., Минчинська І.В. ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК РІЗНОВИДУ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА 187

Філоненко В. Ю.,Оксенчук В. О., Довгань Л. П. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА 191

Шворак В.В., Діденко Л.В. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 195

СЕКЦІЯ 5. ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

SECTION 5. INTERACTION OF NATIONAL ECONOMIES IN THE GLOBAL ENVIRONMENT

Бобровник В. М., Белінська Я. В. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 199

Бобровник В. М., Прокопенко І. А. ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ 203

Гоч І. В., Діденко Л. В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ 207

Кісіль Ю.В., Діденко Л.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 210

Кричфалушій А.І., Ландик Л.Ю., Артем'єва О.О. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ 215

Ландик Л.Ю., Сторожук Т.М. ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ АДАПТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ... 219

Морозова І.В., Белінська Я.В. СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 224

Приходько А.С., Табахарник О.Я., Белінська Я.В. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 229

Романюк А.П., Чернова О.В. МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ ЯК ПРОЯВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА 232

СЕКЦІЯ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
SECTION 1.WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Бобровник В. М.,
студентка групи МЕБ-16-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: **Стежко Н. В.,**
д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2019

ФЕНОМЕН ГЕГЕМОНІЇ США НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ СПІЛЬНОТИ

Політичні процеси, які відбуваються в сучасному світі, потребують детального дослідження та опису для подальшого прогнозування розвитку вектора міжнародних соціополітичних відносин. У цьому сенсі особливо заслуговує на увагу феномен гегемонії США.

Гегемонія - домінування однієї групи над іншою, часто підтримується легітимістичними нормами та ідеями. У різних словниках термін гегемонія має безліч значень: першість, перевага в силі, вплив керівна роль.

Термін «гегемонія» сьогодні часто використовується як скорочення для опису відносно домінуючого становища певного комплексу ідей та пов'язаної з ними тенденцій.

Американське лідерство, з точки зору ідеологів гегемонії, істотно для розробки і збереження процедур, що забезпечують багатостороннє міжнародне співробітництво, без якого навряд чи можна говорити про продовження

економічного прогресу. Таку думку мають ідеологи обох провідних політичних партій США - республіканців та демократів.

«Америка займає домінуючі позиції в чотирьох вирішальних і значимих областях світової влади: у галузях вона не має собі рівних глобальними можливостями розгортання; з економіки залишається основною рушійною силою світового розвитку, навіть, незважаючи на конкуренцію в окремих областях з боку Японії і Німеччини ; в технологічному відношенні вона зберегла абсолютне лідерств в передових областях науки і техніки; в галузі культури, незважаючи на деяку примітивність, Америка користується привабливістю і не має собі рівних, особливо серед молоді всього світу, - все це забезпечує США політичний вплив, близького до якого не має жодна держава світу. Саме поєднання всіх цих чотирьох факторів робить Америку єдиною світовою наддержавою у повному розумінні цього слова» [1, С. 256].

У різні епохи історії унікальна гегемонія сформувала середовище безпеки у відповідності до подій, що виникли внаслідок їх конкурентоспроможності і боротьба між ними спрямовувала шлях історичних подій. Щоб уникнути більш потужних конкурентів, а гегемонічна сила зазвичай вибирала політику розподілу і правила, поки конкуренти не зникли. Однак протягом всієї історії багато стрімко зростаючих центрів влади закінчували верховенство гегемоністської влади та встановлювали новий світовий порядок, в якому вони знаходилися в центрі.

Баланс сил період холодної війни змінився. Важливим етапом в історичному формуванні гегемонізму США став розпуск СРСР у 1989 році. У 2000-х роках Америка вийшла на економічну та політичну вершини [2, С.135].

У цьому порядку найвищою владою та лідером гегемонії стали Сполучені Штати.

Останнім часом провідні американські аналітики все частіше порівнюють Сполучені Штати з Римською імперією.

Гегемонія, а не "імперія". Більшість аналітиків віддають перевагу терміну "гегемонія" над "імперією" через її відносну емпіричну точність в описі сучасних глобальних справ. Хоча деякі коментатори в засобах масової інформації та політики часто застосовують термін "американська імперія". Замість опису американського "імперіалізму" більш доречно посилатися на позицію Вашингтона як гегемонської влади в ряді вимірів, таких як її панівне становище в міжнародних політичних та економічних організаціях, її культурний потенціал та відносна військова майстерність.

Гегемонська влада США здійснюється глобально через кілька ключових інститутів та механізмів:

Економічна влада. Після Другої світової війни економічне панування США було настільки велике, що вони могли допомогти реконструювати післявоєнну Західну Європу за допомогою плану Маршалла. Хоча їх відносна перевага відтоді знизилася, Вашингтон продовжує відігравати ключову роль у глобальних економічних справах; їх втручання допомогло зупинити спіральне знецінення мексиканського песо в 1994 році. Долар також залишається світовим домінуючим резервом або "чисельною" валютою. ·

Військова сила. Споживчі витрати США продовжують масово затушувати військові витрати інших суспільств. Значні елементи збройних сил США все ще постійно засновані в багатьох інших країнах. Хоча це зарубіжне базування, частково, є залишком старого пристрою безпеки "холодної війни", багато районів світу вітають ці війська як гарантів стабільності та регіонального балансу сил.

Спадщина після 1945 року. Сполучені Штати відігравали важливу роль у структурі політичних та соціальних систем після 1945 року. Наприклад, як Основний закон Німеччини 1949 року, так і конституція Японії 1947 року відобразили значний внесок США. Обидві країни були піддані впливу США безпосередньо через окупаційні сили, а також інтелектуально та культурно,

оскільки їхні нові уряди діяли під конституційними системами під впливом США. Хоча такий вплив на сьогодні значно зменшився, він не зовсім зник.

Міжнародні організації. Вашингтон домінує у ключових міжнародних організаціях, зокрема НАТО та ООН. НАТО, яка колись мала обмежену роль колективної безпеки, зосереджена на захисті Західної Європи від нападу Радянського Союзу, повільно просувається до розширеної місії "поза зоною" під американським народом. Сполучені Штати залишаються в ООН дуже впливовими через розмір свого фінансового внеску та вето Ради Безпеки[3].

Вирівнювання союзників. Сполучені Штати активно працюють для просування своїх інтересів, впливаючи на те, як інші держави вирівнюють або перерозподіляють. Наприклад, вона пропагувала кандидатуру Туреччини на членство в ЄС як засіб сприяння політичним та економічним реформам. ·

Ідеї та культура. Ідеї США та популярна культура, від джазу до мистецтва та кінематографа, інфекційно поширюються - перетворюючи "американізацію" на найбільш суттєві та спірні явища сучасності. Американізація має свою антиномію, "антиамериканізм", і це розщеплення діє глобально. "Глобалізація" взаємопов'язана і відрізняється від американізації, але ці два явища часто поєднуються в політичному аналізі та популярному дискурсі [4].

Отже, США є унікальною супердержавою, здатною здійснювати всі види втручань у всі регіони світу. Американська гегемонія поширюється на всі сфери: військову, економічну, політичну, культурну. Американська гегемонічна держава стала неконтрольованою та необмеженою, інші держави намагались проводити політику на користь своїх власних національних інтересів. Однак через короткий час було зрозуміло, що інші країни не зможуть здійснювати національну зовнішню політику поза контролем США. Щодо питання про наслідки подібного роду гегемонії для Сполучених Штатів та їхніх союзників залишається мало вивченим.

Список використаної літератури:

1. Бжезінський. З. Велика шахівниця. Панування Америки і її геостратегічні імперативи. / Збігнєв Бжезінський.. – Москва: Міжнародні відносини, 1999. – 256 с.

2. Carr E. Twenty Years' Crisis 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations / Edwart Carr., 1964. – 256 p.

3. Кіссинджер Г. Дипломатія / Генрі Кісссинджер. – Київ: КМ-БУКС, 2018. – 964 с.

4. Ferguson N. How Britain Made the Modern World / Nick Ferguson. – London: Allen Lane, 2003.

5. Андерсон П. Перипетии гегемонии / Перри Андерсон. – Москва: Издательство Института Гайдара, 2018. – 296 с.

6. Райс К. Демократія / Кондоліза Райс. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2018.

Василинчук Ю.О.,
студентка групи МЕБ-17-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: **Назаров М.І.**,
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2019

СІНГАПУРСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ ДИВО

Сінгапур - це один з фінансових центрів світу, але заробити таку репутацію йому було дуже і дуже непросто. Коли в 1965 році місто вирішило оголосити незалежність від Федерації Малайзії, та відпустила його без бою, та ще і разом з прилеглими територіями: вважалося, що у нього немає анінайменших перспектив. І дійсно, Сінгапур страждав від безлічі соціально-економічних проблем. Неймовірними змінами впродовж перших 50 років свого життя місто

фактично зобов'язане одній людині - покійному прем'єрові Лі Куан Ю. Реформи Лі Куан Ю дозволили країні вчинити економічний ривок. Сінгапур - один зі світових лідерів у високотехнологічних галузях, таких як електроніка і фармацевтика, найбільший фінансовий і нафтопереробний центр. ВВП на душу населення країни в 2018 році досяг майже 65 тисяч доларів - восьме місце у світі. З 2016 року показник виріс на 7,8 тисячі дол. США. Майже 3% населення країни-доларові мільйонери.

Як вдалося добитися цих результатів в короткі терміни - за час правління однієї людини, всього за пару десятків років? Модернізацію Сінгапуру забезпечили зусилля в чотирьох ключових напрямах, таких як: економічні реформи, що задали вектор інвестиційно-інноваційного розвитку, соціальна модернізація, ефективна боротьба з корупцією і політична стабільність.

Серед дослідників, які вивчають феномен становлення та розвитку Сінгапуру, в першу чергу, зазначити роботи безпосередньо Міністра-ментора Сінгапуру – Лі Куан Ю «Сингапурська історія. Із третього світу в перший» [1], «One Man's View of the World» [2], та «Hard Truths to Keep Singapore Going» [3]. Навіть побіжний аналіз мемуарів Лі Куан Ю дає конкретні відповіді на теоретичні питання, пов‘язані з міжрасовою ворожнечею, пошуком національної ідеї та народженням національної самосвідомості, тобто на ключові питання сьогодення – як «виховати» народ та створити суспільство. Також варто зазначити роботи таких дослідників, які вивчали досвід Республіки Сінгапур: Є. Астаф‘єва, Георгій Єфімов, Е. Гуревич, Д. Воздвиженський, А. Решетников та В.Курзанов.

Отримавши вимушену незалежність, маленький острів, який менше Києва по площі і має зараз населення 5,6 млн чоловік, опинився в незавидному положенні. Попри те, що в Сінгапурі немає природних ресурсів, країна є світовим лідером у виробництві платформ для видобутку нафти у відкритому морі. Взагалі, уряд намагається обчислювати галузі, які в майбутньому будуть

флагманами світової економіки, і вкладають в першу чергу в них. Сьогодні, наприклад, Сінгапуру цікава біотехнологія.

Країна також по максимуму використовує переваги свого острівного місцерозташування - порт є другим найбільшим у світі, після Шанхайського. А аеропорт "Чанги" вже два роки підряд визнається кращим у світі, будучи також головним авіаційним хабом в Південно-східній Азії з пасажиропотоком понад 36 млн чоловік в рік.

Наразі Сінгапур - одна з найменш корумпованих країн у світі. Проте в 1950-і роки хабарі брали відкрито, це було традицією місцевої влади. Новий уряд поставив завдання викоренити корупцію, незважаючи на особисті зв'язки і не роблячи виключень. У країні було створено спеціальне Бюро по боротьбі з корупцією, що підкорялося особисто прем'єр-міністрові. Співробітники бюро були наділені широкими повноваженнями, мали право затримувати і обшукувати підозрюваних в корупції, проводити розслідування відносно їх родичів, розслідувати будь-які правопорушення, що розкривалися в ході розробки корупційної справи. Бюро поважають за ефективну роботу і витончені методи дії. Його називають також "Бюро по розслідуванню заразної жадності".

Іншим напрямом боротьби з корупцією стало спрощення регулювання і підвищення престижу держслужби. Повноваження чиновників були детально регламентовані, для них встановили цілий ряд заборон і обмежень, процедури ухвалення рішень стали набагато простіше і прозоріше. Лі Куан Ю стверджував, що людям на політичних постах варто платити великі зарплати: вони заслужили це тим, що представляють порядний і чесний уряд. Якщо їм недоплачувати, їм буде простіший піддатися спокусі, вважав прем'єр-міністр. Так, зарплата сінгапурського судді досягла декількох сотень тисяч доларів в рік (у 1990-і роки вона перевищила мільйон доларів в рік).

Натомість збільшення зарплати, бюро по розслідуванню корупції (БРК) могли спокійно уриватися в особисті будинки депутатів затримувати і обшукувати підозрюваних в корупційній діяльності, перевіряти їх банківські і

пайові рахунки. Чиновник, який був вуличний в корупційній діяльності втрачав роботу, пенсію і усі пільги. Сьогодні з чиновниками проводять регулярні бесіди про пастки корупції. Вони систематично отримують поради про те, як випадково не виявитися залученим в корупційні схеми. Чиновників застерігають про відповідальність у рамках закону про відвертання корупції. Чиновникам заборонено приймати будь-які подарунки у вигляді грошей або у будь-якій іншій формі від людей, що знаходяться з ними у ділових відносинах. Заборонено також приймати запрошення, здатні поставити співробітника державного відомства будь-якого роду залежне положення.

Якось, коли прем'єра запитали, з чого починати реформи, він відповів: "Розпочніть з того, що посадите трьох своїх друзів. Ви та вони точно знаєте за що". Лі Куан Ю ніколи не приховував, що не занадто вірить в швидке економічне диво при демократичному режимі управління. Він був явним прибічником теорії "сильної руки" (яку в самому Сінгапурі критики називають "уряд-няня") і вважав, що Захід занадто ліберальний у багатьох питаннях, розплачуючись на це відсутністю порядку. У зв'язку з цим в країні існує страта, вона застосовується за найважчі злочини - особливо жорстоке вбивство, торгівлю наркотиками, корупцію, державну зраду і посягання на життя президента.

Уряд зробив ставку на залучення іноземних інвесторів, розвиток фінансового ринку і високотехнологічних галузей промисловості. У Сінгапурі були прийняті прості і прозорі процедури реєстрації і регулювання бізнесу. Місто-держава став першою країною в Азії, яка змогла встановити дуже сприятливі умови для іноземних корпорацій, і останні стали відкривати в країні філії.

Була створена проста і прозора система оподаткування з низькими податковими ставками. Для уникнення подвійного оподаткування Сінгапур негайно підписав близько 70 угод з іноземними державами. Влада Сінгапуру максимально спростила податкову систему: тут залишили всього 5 податків, з яких один, - на прибуток. Доходи громадян обкладаються за прогресивною

шкалою - чим більше зарплати або інші доходи, тим вище податок. Зараз податок складає до 20%, а сумарна ставка податків - 27,1%. Тільки чотири види товарів підлягають оподаткуванню при ввезенні - автомобілі, алкоголь, тютюнові вироби і нафтопродукти. Є податок на нерухомість - 4% від вартості житла, яке використовується для проживання власників, і 10% - від того, що здається в оренду. При купівлі автомобіля платиться податок в 150% від його ціни, плюс ще $42 тис. - за сертифікат на володіння машиною. Але для країни площею в 718 кв. км відсутність машини - не проблема. Сінгапур є четвертим ведучим фінансовим центром світу після Лондона, Нью-Йорка і Гонконгу, тут зосереджені більше 130 світових банків. Рівень інфляції в країні тримається на рівні 2-3%.

За рахунок викорінювання корупції і залучення іноземного капіталу у Сінгапуру ще в 1970-і роки з'явилися засоби на боротьбу з трущобами і несприятливими житловими умовами. За чотири десятиліття незалежності більше 90% сінгапурців переселилися в побудовані за участю держави багатоквартирні житлові будинки. Причому 80% сімей вже викупили це житло в особисту власність. Ключовим інструментом житлової реформи став Центральний фонд заощаджень (ЦФС). Кожен працюючий сінгапурець отримує в ньому спеціальний особовий рахунок, на який зобов'язаний перераховувати 20% своєї зарплати, стільки ж перераховує його працедавець. На ці засоби нараховуються банківські відсотки, і вони не обкладаються податками. Поки людина працює, до трьох чвертей засобів, що знаходяться на рахунку, може бути використані на придбання квартири і до однієї чверті на лікування. Щоб в'їхати в нову квартиру, досить накопити 20% від її вартості, а решта - виплачувати поступово. Після виходу на пенсію люди отримують увесь залишок засобів з рахунку і можуть розпоряджатися їм на власний розсуд.

Отже, протягом декількох десятиліть ця маленька держава послідовно відстоювала право йти власним шляхом. Головна причина успіху Сінгапуру, як зазначав сам її засновник – Лі Куан Ю, – це люди. І саме ці люди, під вдалим

керівництвом, змогли створити успішну сучасну країни протягом життя одного покоління. Республіка Сінгапур є яскравим прикладом всесвітнього процесу глобалізації економіки, становлення державності та розвитку демократії.

Список використаних джерел

1. Ю Л.К. Сингапурська історія. Із третього світу в перший. Том 1 і 2. – К. : О. Капусти, 2011. 1050 с.

2. Yew, Lee Kuan. One Man's View of the World. Singapore : Straits Times Press, 2013. 348 p.

3. Yew, Lee Kuan. Hard Truths to Keep Singapore Going. Singapore : Straits Times Press, 2011. P. 522.

Воронюк Т.В.,

студентка групи ОПБ-18-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Чернова О.В.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ХЕДЖУВАННЯ ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ

Проблема стратегічного управління валютними ризиками є досить актуальною, оскільки організації всіх типів схильні до ризику втрат унаслідок коливань обмінних курсів валют і процентних ставок.

Дослідженням проблем управління і мінімізації валютних ризиків в зовнішньоекономічній діяльності за допомогою хеджування займаються такі науковці, як А.Н. Азрілін [1], В.А. Галанов [2], М.П. Денисенко [3], В.Н. Дорман [4], І.Ю. Івченко [5], М.В. Кісельов [6], О.С. Соколова [4] та ін.

Будь-які грошові потоки в іноземних валютах мають валютні ризики. Якщо фінансовий облік у компанії здійснюється в єдиних грошових знаках, то в разі переоцінки активів в іноземній валюті можливі збитки або прибуток.

Ризик – це одна з фінансових категорій. Для зниження величини ризику використовуються різні фінансові методи, такі як диверсифікація, лімітування, страхування, хеджування.

Під хеджуванням слід розуміти метод управління валютними ризиками за допомогою інструментів строкового фінансового ринку, що передбачає частковий або повний перенос ризику несприятливої зміни ринкової ціни об'єкта хеджування [7].

Серед основних інструментів, що використовуються для хеджування валютних ризиків є валютний форвард − найбільш розповсюджений спосіб покриття валютного ризику. При укладенні форвардної угоди підприємство укладає договір купівлі-продажу, за яким зобов'язується купити (або продати) іноземну валюту за обмінним курсом, зазначеним у договорі, у визначений термін у майбутньому чи протягом деякого майбутнього періоду [8].

Ще одним з широко застосовуваних на практиці способом зовнішнього покриття валютних ризиків сьогодні є використання валютних опціонів. Валютний опціон – це угода, за якою покупець отримує право (але не зобов'язання) купити або продати певний обсяг валюти за заздалегідь зафіксованою ціною у день закінчення опціонного контракту [8].

Валютні опціони вигідні у випадку, коли необхідно забезпечити покриття валютних надходжень або платежів, час і суми яких не чітко визначені, а також дають можливість власникам опціонів отримати додатковий прибуток при сприятливій зміні валютних курсів.

Статистика розвинених західних країн свідчить, що на сьогоднішній день деривативи для хеджування ризиків використовують 54,3% усіх фірм (валютні деривативи – 45,9%, деривативи на процентні ставки – 32%, товарні деривативи – 11,8%, інші види деривативів – понад 10%. Аналіз сформованої практики

показує, що залежно від типу фінансового ризику зарубіжні фірми використовують різні види деривативів [7].

Для хеджування валютного ризику 28,1% виробничих фірм застосовують валютні форвардні контракти, а 10,8% – свопи [7]. Для хеджування процентних ставок 1,8% фірм використовують валютні форвардні контракти, 28,6% – свопи. Для хеджування цінового товарного ризику (на відміну від хеджування валютного та процентного ризиків) використовують ф'ючерси (3,1% фірм) [7].

Проаналізувавши сутність поняття ризику від валютних операцій та розглянувши метод мінімізації ризиків від цих операцій – метод хеджування, можемо дійти висновку, що застосування різних фінансових інструментів хеджування вже давно стало невід'ємною частиною господарської діяльності найбільших компаній. За результатами даного дослідження виявлено, що в методах зниження валютних ризиків краще використовувати як фінансовий інструментарій похідні цінні папери.

Список використаних джерел:

1. Большой экономический словарь / под ред. А.Н. Азрилина. – М. : Фонд «Правовая культура», 1994. – 528 с.

2. Галанов В.А. Производные инструменты срочного рынка: фьючерсы, опционы, свопы / В.А. Галанов. – М.:Финансы и статистика, 2002. – 464 с.

3. Денисенко М.П. Кредитування та ризики : навчальний посібник. / М.П. Денисенко, В.М.Домрачев, В.Г. Кабанов, І.В.Ігнатенко, К.О. Чигирик. – К.: "Видавничий дім «Професіонал»", 2008. – 480 с.

4. Дорман В.Н. Хеджирование – как перспективный метод управления рыночными рисками / В.Н. Дорман, О.С. Соколова // Финансы и кредит. – 2007. – № 41. – С. 56-60.

5. Івченко І.Ю. Економічні ризики : начальний посібник / І.Ю. Івченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 304 с.

6. Киселёв М.В. Классификация технологий сделок с деривативами / М.В. Киселёв // Экономические стратегии. – 2009. – № 4. – С. 46-51.

7. Кудрицька Ж.В., Гнилицька А.Ю. Хеджування валютного ризику.URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/70.pdf

8. Вербіцька І.І. Хеджування валютного ризику. URL:file:///C:/Users/%D0%9F%D0%9A/Downloads/sre_2013_4_79%20(2).pdf

Городнича К.В.,

студентка групи МЕБ 16-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Белінська Я.В.,**

д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ОФШОРИ ЯК МЕТОД ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Офшорна фінансова діяльність посідає значне місце у глобальній фінансовій системі, спостерігається суттєве зростання обсягів офшорних операцій та зростання кількості офшорних фінансових установ. Зважаючи на широке використання офшорів вітчизняними підприємцями та значні масштаби відтоку капіталу з економіки України в офшорні зони, дослідження впливу офшорів на національну економіку є досить актуальним.

Посилення процесів інтеграції, лібералізації та підвищення ступеня відкритості національних економік перетворює сучасний світ у складну ієрархічну систему, що постійно змінюється в напрямку від національного до глобального. Складові елементи цієї системи формують взаємопов'язаний комплекс світової економіки, невід'ємною складовою якого є офшорні зони. Вони відіграють важливу роль у трансформації капіталу та залученні інвестицій.

Основною причиною, а одночасно і метою функціонування офшорних зон, офшорних схем господарювання та офшорних компаній, є мінімізація податкових зобов'язань як у країні здійснення діяльності, так і в країні постійного місцезнаходження підприємства. Ця мета досягається за рахунок виведення всіх або частини доходів з-під податкової юрисдикції країн з високим рівнем оподаткування.

Вирішення питання щодо ведення бізнесу в Україні є досить нагальним, адже згідно з даними Світового банку український бізнес в цілому сплачує 135 видів податків, до того ж Україна належить до Топ-10 країн з найскладнішими податковими системами. Податкове навантаження в Україні на сьогодні складає 44%, тоді як у країнах Європи цей показник досягає лише 30%. Тому офшорна зона для українських бізнесменів є одним із способів полегшити ведення бізнесу та легально зменшити податкове навантаження, а також створити привабливий клімат для інвесторів [5].

Всього в Україну за 2018 рік надійшло капіталу з 138 країн. Найбільше з Кіпру, Нідерландів та Великої Британії, на ці країни припадає 55% загального обсягу інвестицій в Україну. Варто зауважити, що за останні три роки Україна пережила стрімкий відтік капіталу саме до офшорних зон – майже 70 млрд. дол. США щороку. Цієї суми було б достатньо для погашення зовнішнього боргу України [5].

Бажання інвесторів вивезти капітал з України в першу чергу пояснюється неефективною державною політикою щодо малого та середнього бізнесу. Саме через те, що бізнес в Україні не відчуває підтримки збоку держави, а навпаки, відчуває на собі значний тягар перш за все податкової системи, закордонні інвестори продали майже всі портфельні інвестиції в Україні. При цьому близько 93% українського капіталу було виведено до Кіпру [1].

Привабливість даного офшору пояснюється тим, що між Україною та Кіпром вже досить багато років існує догорів про уникнення подвійного оподаткування. Саме близькість Кіпру та наявність даної угоди роблять країну

зручною платформою для інвестування. На думку аналітиків, український бізнес найактивніше використовує Кіпр як «тиху податкову гавань».

Досвід європейських країн, що успішно подолали економічні проблеми, які зараз є актуальними для України, свідчить, що активне використання преференцій від застосування офшорів варто розглянути й для нашої держави. Для об'єктивної оцінки цих інституцій не можна забувати й про негативні моменти, які несуть використання офшорів підприємствами-резидентами, для національної економіки. Проте навіть їх можна застосувати на користь національної економіки, якщо ставити правильну мету [3].

Отже, до мінусів можна зарахувати: недобросовісну податкову конкуренцію, яка може забирати прибутки в компаній-оншорів; сприяння нестабільності у світовій економіці та фінансах, яке пов'язано з накопиченням в офшорних зонах великих обсягів капіталу; сприяння відтоку капіталу з національної економіки й тінізація бізнесу; отримання певних невиправданих преференцій окремими компаніями, які використовують офшори, перед іншими учасниками економічної діяльності, що не застосовують цієї стратегії; значний вплив на соціальну ситуацію в країнахдонорах, пов'язаних із негативною оцінкою суспільством ухилення від сплати податків за допомогою офшорів; найбільші споживачі офшорних послуг – це великий бізнес: нафтовий бізнес, ретейл, виробники різної спрямованості, фінансові компанії. Виведення ними великих прибутків джерелом походження в Україні на підрядні організації, які надають різноманітні маркетингові, інформаційні чи консалтингові послуги, тим самим недоотримання до бюджету великих сум податків [2].

Під час детального аналізу всіх аспектів стає очевидним, що одні й ті самі чинники, можуть оцінюватися по-різному, як негативно, так і позитивно одночасно. Важливим для уникнення негативного впливу розміщення капіталу в офшорних зонах є визначення причин, через які підприємства-резиденти виводять свої бізнес-конструкції за межі країни-донора, і необхідність розроблення на внутрішньо законодавчому рівні заходів для уникнення цього, а

також розроблення стратегії дії щодо недопустимості того, щоб це було зроблено з метою уникнення сплати податків [4].

Мається на увазі, що важливою є необхідність виокремлення мети, для того щоб правильно оцінювати діяльність компаній: це робиться задля незаконного уникнення виконання імперативних приписів своєї країни (ухилення від сплати податків або відмивання незаконно отриманих коштів) чи для оптимізації підприємницької діяльності (наприклад, використання спрощеної процедури реєстрації, податкове планування в міжнародних масштабах тощо), що дасть змогу невеликим підприємствам конкурувати з великими, тим самим це буде справляти значний вплив на економічну діяльність загалом.

З'ясувавши мету діяльності таких підприємств для того, щоб мінімізувати негативний вплив відтоку капіталів до офшорних зон уряд має здійснити певні заходи і створити умови, що дають змогу збільшити фінансовий результат від здійснення економічної діяльності на території нашої країни.

Отже, незважаючи на економічну привабливість офшорних зон для бізнесменів, проведення операцій з ними негативно позначається на економіці України, адже внаслідок цього держава позбувається величезних сум, які не доходять до Державного бюджету. Становище ускладнюється ще й тим, що в Україні немає законодавчої бази для регулювання операцій, які здійснюються з офшорними юрисдикціями. Але для вирішення даної проблеми уряду варто досліджувати мету, з якою українські бізнесмени виводять капітал з країни та приймати відповідні рішення щодо відтоку національної валюти шляхом зменшення податкового тягаря на бізнес та сприянню розвитку малого та середнього бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Бозуленко О.К. Роль офшорної фінансової діяльності у світовій фінансовій системі / О.К. Бозуленко // *Економіст* – 2016 – № 1 – С. 51– 53.

2. Виговська Л. Півтрильйона гривень. У Нацкомісії розповіли про масштаби виведення грошей з України в офшори / Інтернет-потрал Новое время / 28 вересня 2015 р. URL: http://nv.ua/ukr/publications/timur-hromajev-golova-nktspfr-71149.html (дата звернення: 19.11.2019)

3. Волкова Ю.О. Розвиток офшорних центрів у системі міжнародного бізнесу / Ю.О. Волкова // *Формування ринкових відносин в Україні.* – 2018.– № 1. – С. 43–48.

4. Полотенко Д.В. Вільні економічні зони в контексті регулювання економіки / Д.В. Полотенко // *Фінанси України.* – 2010. – № 11. – С. 18–25.

5. Світовий банк. URL: https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine (дата звернення: 19.11.2019).

Городнича К.В.,
студентка групи МЕБ 16-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: **Коляда О.В.,**
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2019

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Експортно-імпортна діяльність відіграє важливу роль у здійсненні господарської діяльності кожної країни, зокрема для України вона є важливим джерелом бюджетних надходжень та покращенням платіжного балансу в цілому. Саме завдяки експорту та імпорту країна реалізовує свій економічний потенціал та розширює кон'юнктуру внутрішнього ринку.

За даними Державної служби статистики за 2018 рік Україна співпрацювала в зовнішній торгівлі з 221 країною світу, з яких найбільша частка

належить країнам ЄС. На сьогодні, в умовах інтеграції нашої країни до ЄС посилюється значення країн-учасниць даного союзу, через підписання Угоди про асоціацію яка набрала чинності 16.09.2014[3].

До ЄС спрямовується понад 42% українського експорту, а з ЄС Україна отримує понад 43% загального імпорту. Після підписання Угоди про асоціацію Європейський Союз вже декілька років поспіль вважають для України торговельним партнером №1.

Та досить важливо не переоцінювати значення ЄС в зовнішньоторговельному обороті для нашої країни. Аналізуючи динаміку експортно-імпортних операцій України з даним союзом можна побачити, що починаючи з 2009 р., після фінансової кризи Україна поставила до ЄС товарів приблизно на 10,3 млрд. дол. США, що складало трохи більше чверті загального експорту (25,9%). Далі було підписання Угоди про асоціацію з ЄС, завдяки якій частину обмежень у торгівлі між Україною та Євросоюзом було усунуто [3]. Та навіть такі зміни та преференції не дають змогу стверджувати про абсолютно позитивний ефект від даної угоди. Обсяги експортно-імпортних операцій звісно дещо збільшилися, але вони навіть не досягли тих показників які спостерігалися у 2011-2013 рр.

Однією з головних причин є те, що зниження ставок ввізного мита не гарантує українським товарам місце на європейському ринку, адже жорсткі європейські стандарти «відсіюють» значну частку вітчизняних товарів.

В Додатку І-А Угоди про асоціацію встановлена система кількісних обмежень експорту визначених груп українських товарів до ЄС. Розмір встановлених квот на товари, які Україна спроможна експортував у значній кількості, таких як мед, солод, пшеничний глютен, консервовані томати, виноградний та яблучний сік, є настільки незначною, що для прикладу квота на постачання меду яка була встановлена на 2018 рік була вичерпана ще 11.01.2018р. [3].

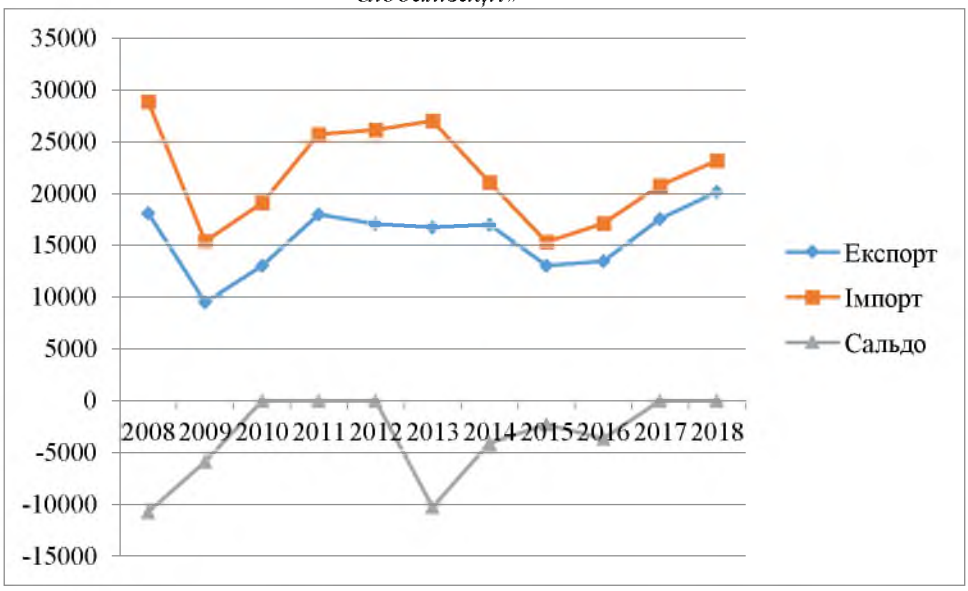

Рис. 2. Динаміка зовнішньоторговельного обороту України та ЄС (млн. дол. США)

Джерело: [1]

Попри важливе значення ЄС для України як торгового партнера, варто також розглянути й інші напрями здійснення експортно-імпортних операцій товарами. Досить мало уваги на сьогоднішній час приділяється таким країнам Африки (Єгипет, Алжир, Туніс, Нігерія, Танзанія, Кенія та інші). Та варто лише звернути увагу на те, що згідно з даними Світового банку у 2017 році саме три африканські країни увійшли до топ-10 найбільш динамічних економік світу, а очолює цей список економіка 100-мільйонної Ефіопії та до десятки увійшли Танзанія та Джибуті (7,2 та 7% відповідно) [2].

Ці дані свідчать про те, що Україні варто використати такий бурхливий розвиток цих країн та налагоджувати з ними співпрацю. "Африка - один з регіонів, який не насичений товарами та який зростає. Хто буде контролювати Африку, той буде динамічно розвиватися",- наголошує експерт Українського клубу аграрного бізнесу [2].

Адже на сьогодні в Африці не достатньо спеціалістів у великій кількості галузей, чого не можна сказати про Україну. Досить доречним було б

експортувати саме до Африки ті технологічні товари, які не витримують жорсткої конкуренції та не відповідають стандартам ЄС.

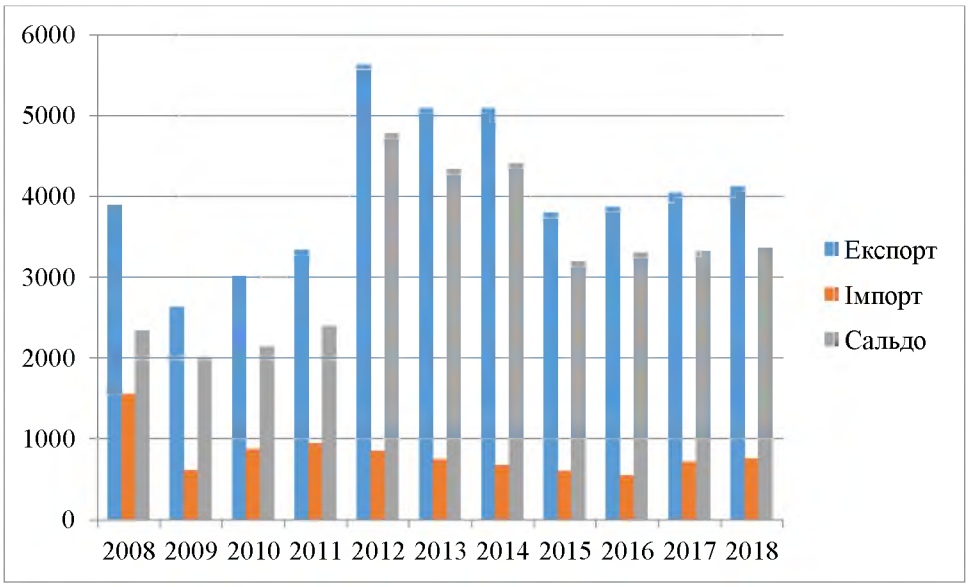

Рис. 5. Динаміка торгівлі товарами України та Африкою (млн.. дол. США)

Джерело:[1]

Динаміка торгівлі між Україною та країнами Африки за даними Державної служби статистики вийшла на докризовий рівень. За результатами 2018 року експорт товарів до країн регіону склав 4,1 млрд. дол. США, що на 2% більше, ніж попереднього року, та на 8% більше, ніж кризового 2015 року.

Варто також зазначити, що на протязі досліджуваного періоду зберігається додатне для України сальдо торгового балансу, що позитивно впливає на економіку країни. Це свідчить, що українські товари мають попит в африканському регіоні, та співпраця є ефективною для обох сторін.

Таким чином, можна зробити висновок, що на сьогодні головним торговельним партнером України вважають ЄС, та поряд з цим варто зазначити, що протягом усього досліджуваного періоду (2008-2018 рр.) прослідковується негативне сальдо торгового балансу, що свідчить про перевищення імпорту над експортом. У 2018 році цей показник становив 986,3. Ще одним аспектом який

перешкоджає експорту української продукції до ЄС є низка методів нетарифного регулювання, а саме, таких як квотування та стандартизація.

Що ж до торгівлі з країнами Африки, можна помітити, що сальдо торгового балансу було завжди додатнім (з 2008-2018рр). Це свідчить про попит на українські товари у даному регіоні та вони є цільовими експортними ринками для України.

Статистичні дані свідчать про певні диспропорції в економічній співпраці України та африканського регіону, проте Африка все ж таки залишається вигідним ринком збуту для українських підприємців та приносить значні вигоди для нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 18.11.2019).

2. Ерман Г. Сонце сходить над Африкою: як цей континент може врятувати економіку України [Електронний ресурс] / Георгій Ерман // BBS newc: Україна. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.bbc.com/ukrainian/features-44941330 (дата звернення: 18.11.2019).

3. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 18.11.2019).

4. Україна нарощує поставки м'яса птиці та вершкового масла до Африки / *Український клуб аграрного бізнесу "UCAB".* – 2019. URL: http://ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/ukraina_naroschue_postavki_myasa_ptitsi_ta_vershkovogo_masla_do_afriki (дата звернення: 18.11.2019).

Гринишин М.І.,

студентка групи ОБ-18-1

ННІ обліку, аналізу та аудиту Університету ДФС України

науковий керівник: **Чернова О.В.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Одним із найважливіших планів зовнішньоекономічної діяльності України, розпочинаючи з моменту проголошення її незалежності, стало формування нового торговельного режиму з подальшим його розвитком у світове господарство. Одне із головних завдань цього процесу належало формуванню та реалізації зовнішньоторговельної політики України методом поступового збільшення рівнів відкритості національної економіки, поступової перебудови товарної структури експорту та імпорту, створення потужного експортного потенціалу, запровадження більш сучасних форм економічної взаємодії з різними країнами світу, забезпечення стабільності та надійності зовнішньоекономічних зв'язків.

Метою даного дослідження є оцінка сучасного стану експортно-імпортної діяльності в Україні.

Якщо співвідносити експорт та імпорт, то можна сказати, що це лише одна з багатьох макроекономічних пропорцій, що описують стан та розвиток економіки, а також зміни у зовнішньоекономічній діяльності України. На даний момент в загальному обсязі імпорту товарів до України з березня 2016 року до недавна переважала продукція інвестиційної направленості (за винятком січня-лютого, коли сезонно збільшувався імпорт енергоносіїв в опалювальний період року). А в 2019 році найбільшу частку імпорту займають товари машинобудуванню і транспортні послуги. У свою чергу, зростання імпорту

інвестиційних товарів закладає основу для економічного розвитку в майбутньому.

Економіка України є глибоко інтегрована до глобальної системи міжнародного поділу праці, де наша держава виступає як продавець, так і як покупець товарів і послуг. А тому через дані обставини стан зовнішньої торгівлі надзвичайно сильно впливає на економічний розвиток нашої країни.

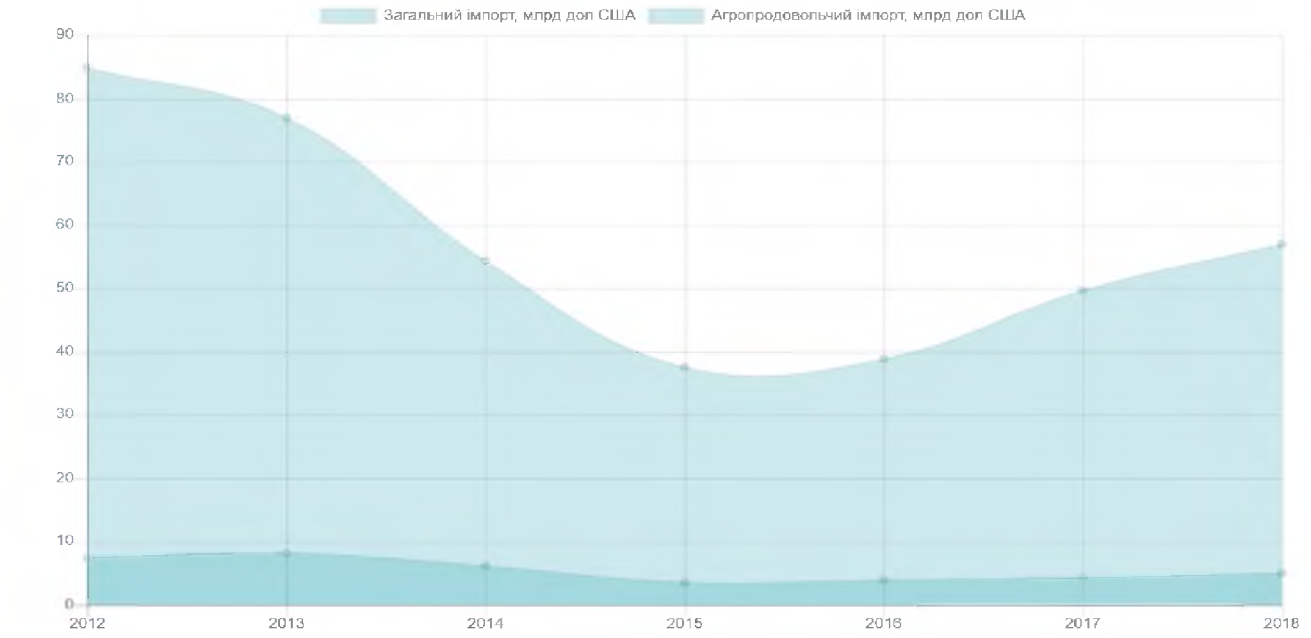

Рис.1 Динаміка імпорту в Україні, 2012-2018 р.р.

Джерело: Державна служба статистики України

Як видно з рис. 1, після кризових 2012-2013 років імпорт демонстрував спад. Але починаючи з 2016 року спостерігається збільшення імпортних закупок Україною, як всієї продукції так і агропродовольчої. У 2017 році можна спостерігати, що імпорт продукції АПК зріс на 10,5% порівняно з 2016 і досяг 4,3 млрд дол. США. А за результатами 2018 року загальний експорт продукції з України становив 56,9 млрд дол. США, що на 14,7% більше порівняно з 2017 роком. В той же час імпорт агропродовольчої продукції за цей період зріс на 18,6% і становив 5,1 млрд дол. США [1].

Щодо експорту, то він в Україні становить понад 50 відсотків валового національного продукту. На даний момент головними експортними галузями

економіки є металургійна промисловість (металопродукція), сільське господарство, машинобудівна та хімічна промисловості, частка яких становить понад 60 відсотків українського експорту. Особливістю сучасного розвитку вітчизняних експортно орієнтованих галузей є високий рівень залежності від кон'юнктурних коливань на світових ринках.

Тенденцією 2012-2016 років було скорочення виручки від експорту товарів з одночасним зменшенням експорту агропромислових товарів. Не зважаючи на загальний негативний тренд, у 2017 році спостерігалося зростання експорту, в тому числі і на сільськогосподарські товари. За 2017 рік загальний експорт продукції склав 43,3 млрд дол. США, що на 19% більше ніж за 2016 рік. А за даними 2018 року загальний експорт продукції з України становив 47,3 млрд дол. США, що на 9,2% більше порівняно з 2017 роком, рис.2 [2].

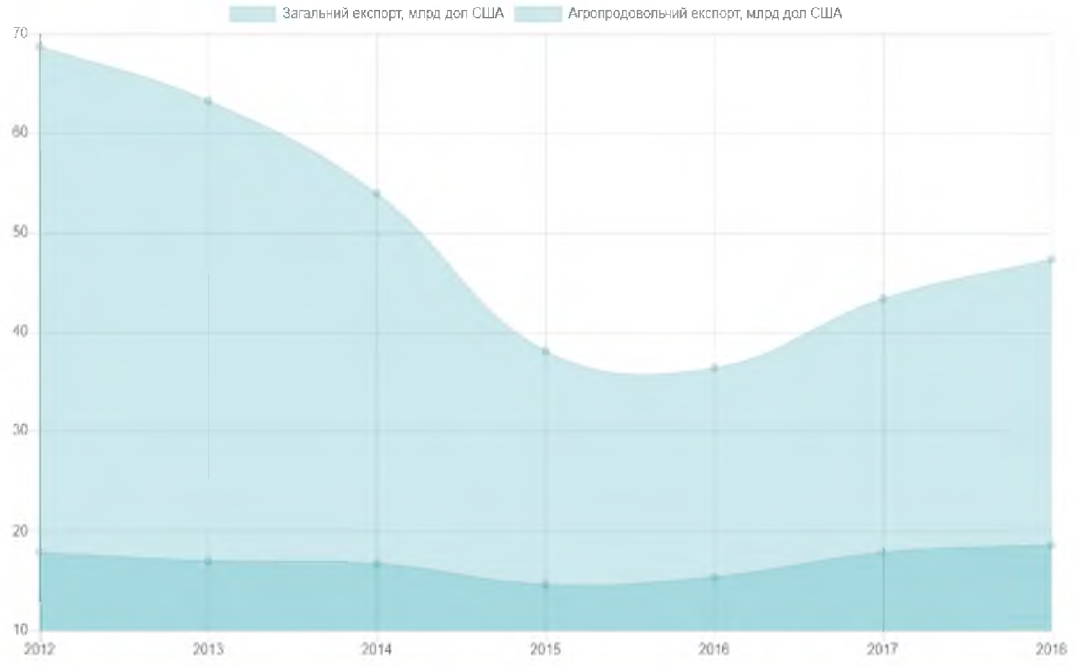

Рис.2. Динаміка експорту з України

Джерело: Державна служба статистики України

За останні 5 років частка продукції АПК у структурі експортної виручки України зросла з 31% у 2014 році до 39,3% у 2018. Проте варто зазначити, що основу аграрного експорту досі становить експорт сировини, а саме продукція

рослинного походження – пшениця, кукурудза, ячмінь та соєві боби. Частка цієї продукції в структурі становить приблизно 55%.

У І півріччі 2019 року експорт товарів та послуг становив 29 544,4 млн дол. США, або 105,9% порівняно з І півріччям 2018 року, імпорт – 31 163,7 млн дол., або 107,9%.

Згідно з даними Держстату, за січень-червень 2019 року експорт товарів із України становив близько 24,47 млрд доларів (на 5,2% більше, ніж у січні-червні 2018 року), у тому числі до країн ЄС — 10,28 млрд доларів. Імпорт товарів до України за І півріччя 2019 року сягнув 28,2 млрд доларів (на 8,5% більше), у тому числі із країн ЄС — 11,8 млрд доларів. Експорт послуг із України за січень-червень 2019 року становив майже 5,9 млрд доларів (на 7,6% більше, ніж у січні-червні 2018 року), у тому числі до країн ЄС — 2,0 млрд доларів. Імпорт послуг до України за І півріччя 2019 року сягнув 2,96 млрд доларів (на 2,5% більше), у тому числі із країн ЄС — 1,56 млрд доларів [3].

Підрахунок зовнішньоторговельного сальдо та коефіцієнтів покриття експортом імпорту свідчить про наявність значних відмінностей між вартісними обсягами експорту та імпорту як послуг, так і товарів. Україна в плані зовнішньої торгівлі має зовнішні торговельні взаємовідносини та прагнення до співпраці як з більш розвинутими країнами світу, так і з країнами з невисоким економічним потенціалом на сьогоднішній час. Деякі окремі регіони чинять замітний вплив на формування показників зовнішньої торгівлі України, а інші – навпаки [4].

Сьогодні існує список перепон та бар'єрів виходу з кризової ситуації, що охопила зовнішню торгівлю України, від відсутності достатньої кількості капіталовкладень для виробництва експортно орієнтованих обсягів товарів та послуг до неприйняття української продукції на світовому ринку. Для перспективного розвитку зовнішньої торгівлі Україні потрібні стратегічні перетворення в національній зовнішньоторговельній політиці. Головним напрямом її розвитку є застосування інструментів нарощування експортних обсягів товарів і послуг та зменшення імпортозалежності країни, зокрема по

товарах. При цьому повинна відбуватись оптимізація структури експорту та імпорту з акцентом на зменшення обсягів останнього [5].

Список використаних джерел:

1. Основні показники зовнішньої торгівлі України. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini (дата звернення: 13.11.2019).

2. Статистичні дані Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=dacb14b1-6f6b-4e14-8f30-40850c221 (дата звернення: 13.11.2019).

3. Статистичні дані Українського клубу аграрного бізнесу. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini (дата звернення: 13.11.2019).

4. Ukrainian Food Export Board. URL: UFEB_Ukrainian_Food Export_Board_ukrainian_food.org (дата звернення: 13.11.2019).

5. Краснодєд Т. Л. Аналіз експортно – імпортних операцій України на сучасному етапі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* URL:http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/22_2_2018ua/10.pdf (дата звернення: 13.11.2019).

Кірієнко Д.В.,

студент групи МЕМ-18-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Коляда О.В.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЯК ПОКАЗНИК БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Державний борг, як економічна категорія, настільки ж важливе поняття у сучасній науці, як бюджет, фінанси, податки; відіграє не менш важливу роль в економічному житті держави та потребує зрозумілої концептуальної організаційно-правової та законодавчої регламентації, в першу чергу, з точки зору необхідності забезпечення ефективного управління ним.

Згідно Бюджетного кодексу України, державний борг – це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення [1].

Розмір державного боргу є важливим індикатором загального стану економіки. Однак, існує декілька показників вимірювання рівня боргової безпеки в Україні. І загальна сума державного боргу не найкращий серед них, оскільки на його величину впливає інфляція. Міністерством економічного розвитку і торгівлі України були розроблені індикатори оцінки боргової безпеки та їх порогові значення для України, які наведені в табл. 1 [2]. Вони дають можливість оцінити розміри державного боргу по відношенню до кожного із індикаторів та дати аналіз їх пороговому значенню.

Таблиця 1.

Індикатори боргової безпеки та їх критичні значення в Україні

Індикатор, одиниця виміру	**Характеристичні значення індикатора**				
	Оптимальне	**Задовільне**	**Незадовільне**	**Небезпечне**	**Критичне**
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	20	30	40	50	60

Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	40	45	55	60	70
Середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку, %	4	5	7	9	11
Індекс EMBI + Україна	200	300	500	700	1 000
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу, %	50	45	41	36	20

Вихідні показники для розрахунку та аналізу боргової безпеки в Україні за 2014-2018 рр. знаходяться в табл. 2 [3].

Таблиця 2.

Вихідні показники для розрахунку боргової безпеки України 2014-2018 рр.

Показник	**Роки**				
	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Державний та гарантований борги, млрд.дол.США	69,82	65,49	70,97	76,30	78,32
Зовнішній державний борг, млрд.дол.США	30,82	34,41	36,05	38,49	39,70
ВВП, млрд.дол.США	133,50	91,03	93,27	112,20	115,79

Середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку, %	5,80	8,74	7,29	4,80	5,97
Індекс EMBI + Україна	346,50	446,61	460,79	458,20	470,98
Офіційні міжнародні резерви, млрд.дол.США	7,53	13,30	15,54	18,81	20,82

Відповідно до даних таблиць 1 та 2 розраховуємо значення індикаторів боргової безпеки України у 2014-2018 рр., які наведені в табл. 3.

Варто зазначити, що справжній тягар боргових виплат на державний бюджет є набагато вищим, тому що за існуючої методології підрахунку розміру державного боргу до його складу не входить цілий ряд внутрішніх та зовнішніх зобов'язань уряду тощо.

Таблиця 3.

Значення індикаторів боргової безпеки України 2014-2018 рр.

Індикатори	**Роки**				
	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	52,30	71,94	76,09	68,00	67,64
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	23,09	37,80	38,65	34,30	34,29
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу	24,43	38,65	43,11	48,87	52,44

валового зовнішнього боргу, %					

Таким чином, стан державного боргу України постійно погіршується, рівень боргової безпеки знизився з небезпечного рівня в 2014 році до критичного рівня в 2018 році. Така ситуація не може лишитися поза увагою та вимагає негайного втручання з боку уряду.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України. Розділ 1. Бюджетна система України та основи бюджетного процесу (2 стаття). ВРУ. URL: https://i.factor.ua/ukr/law-52/section-283/article-13253/ (дата звернення: 20.11.2019).

2. Про затвердження рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України / Наказ Мінекономрозвитку України №1277 від 29 жовтня 2013 року. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=7693066 (дата звернення: 20.11.2019).

3. Борг. Міністерство фінансів України. 2014-2018 рр. URL: https://www.minfin.gov.ua/news/borg (дата звернення: 20.11.2019).

Овсяннікова В.І.,

студентка групи ЕПБ-17-1

Навчально-наукового інституту економіки,

оподаткування та митної справи

Університет ДФС України

науковий керівник: **Назаров М. І.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ВИХІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

На сьогоднішній день дуже актуальним питанням для всього світу є процес виходу Великобританії з Європейського союзу, оскільки ця країна є членом ЄС уже багато років поспіль і що вплинуло на таке рішення керівників країни залишається загадкою.

Вихід Великої Британії з ЄС або Brexit (укр. «брексит») – це питання, яке неодноразово порушувалося консервативними та націоналістичними партіями, що закінчилось референдумом 23 червня 2016 року. Офіційно вихід був запланований на квітень 2019 року.[1] Вихід Великої Британії зі складу Європейського Союзу супроводжується величезною суспільною увагою, як британського суспільства, так і європейського загалом. Широку суспільну та медійну увагу отримали складні переговори британського уряду з керівництвом ЄС щодо умов виходу, а особливо щодо подальшого статусу британсько-ірландського кордону та перспектив подальшого існування Єдиного міграційного простору.

Як зазначає І. В. Яковюк, Великобританія фактично увійшла до ЄС на особливих умовах, які вона послідовно відстоювала у подальшому, перебуваючи осторонь від більшості інтеграційних процесів (так, наприклад, британський уряд у 1989 році відмовився підписати Хартію Європейського Співтовариства про основні соціальні права працівників). Увійшовши до складу ЄС, Великобританія фактично продовжувала вікові традиції британської геополітики, перешкоджаючи політичної консолідації Європи. [2, с. 26] Загалом Великобританія хоч і є повноцінним членом ЄС, але вона має право, відповідно до визначених особливих умов, так сказати «грати за своїми правилами» і приймати такі рішення, які є особливо вигідними для країни, а не для союзу.

Згідно ст.50 Договору про ЄС «Будь-яка держава-член може вирішити вийти з Союзу згідно зі своїми конституційними вимогами. Держава-член, що вирішила вийти з Союзу, повідомляє про свій намір Європейській Раді. З огляду на настанови Європейської Ради, Союз провадить переговори з цією державою

та укладає угоду, в якій формулюються положення про її вихід з урахуванням рамок майбутніх відносин з Союзом». Саме на основі цієї норми, що вперше була передбачена Лісабонським договором (ст.49 А), котрий вступив в силу 1 грудня 2009 року, і був розпочатий процес, який отримав назву «брексіт». Стосовно самого поняття «брексіт», то ця назва по суті характеризує загалом всі акції, пов'язані із процедурою виходу Об'єднаного Королівства із складу Євросоюзу. Розпочався цей процес ще у 2015 році, коли члени Консервативної партії та Партії незалежності Сполученого Королівства заявили, що у британців не було можливості висловитися від 1975 року (тоді було вперше винесено на загальнонаціональний референдум питання про членство країни в ЄС). У відповідь на ці заяви прем'єр-міністр Девід Камерон пообіцяв провести референдум, щоб «вирішити європейське питання у британській політиці» [3].

Таким чином, 28 травня 2015 р. уряд Камерона виніс на розгляд Палати общин питання стосовно проведення до кінця 2017 р. референдуму з приводу подальшого членства в Європейському Союзі. 10 листопада того ж року Д.Камерон повідомив голову Європейської Ради Д. Туска про вимоги Великобританії щодо проведення реформ в Союзі [2, с. 27]. Ці вимоги в основному стосувались особливостей функціонування фінансової системи країни, обмеження процесів інтеграції, якщо вони суперечать інтересам Великобританії та обмеження щодо доступу до системи соціального забезпечення для трудових мігрантів. Також існують можливі наслідки даного дезінтеграційного процесу як для Великобританії, так і для ЄС.

Незважаючи на провал третього за рахунком голосування в Палаті громад британського парламенту про угоду щодо Brexit, прем'єр-міністр Сполученого Королівства Тереза Мей не планує опускати руки і хоче провести нове голосування, пише The Daily Telegraph. Якщо ж депутати і на цей раз відмовляться підтримати угоду з Брюсселем, глава уряду може розпустити парламент і оголосити проведення дострокових загальних виборів, щоб вийти з ситуації з Brexit, що опинилася в глухому куті. Тереза Мей говорить: «Боюся, що

ми досягаємо межі по цій процедурі в Палаті громад». За її словами Британії необхідно знайти «альтернативний шлях вперед».

А ось прем'єр-міністр, євроскептик Борис Джонсон має намір 31 жовтня за будь-яких обставин вивести Британію із ЄС, навіть якщо для цього потрібно буде різко розірвати всі зв'язки із союзом. Прем'єр стверджує, що хоче все ж таки домовитися про м'яке розторгнення домовленостей з ЄС, але його позиція і позиція лідерів Євросоюзу змушують опонентів Джонсона вважати, що він веде країну саме до «жорстокого брекситу». Тобто в країні виникли серйозні розбіжності у відносинах між керівниками, а це дуже важливо, оскільки правильно прийняте рішення має дуже великий вплив на майбутнє країни.

Саме дослідники дезінтеграційних процесів вказують на існування як негативних, так і позитивних наслідків. Серед негативних наслідків чітко вбачають такі:

- необхідність переорієнтації виробництва: передбачається, що функціонування Сполученого Королівства за межами ЄС матиме «економічно руйнівні» наслідки, оскільки країна втратить всі свої привілеї і знову повинна буде налагоджувати торговельні контакти, які можуть не бути настільки вигідними, як раніше. Також вона позбавляється вільної торгівлі, експорт товарів та кількість сплачених податків при ввезенні збільшиться, що призведе до підвищення ціни на кінцеву продукцію та зменшення попиту на неї [4, с. 95];
- порушення соціальної та політичної стабільності, напружене становище в країні: проблеми, пов'язані з переорієнтацією на інші ринки, особливо труднощі з торговельними партнерами, що не входять до ЄС, провокують економічні застої, а невизначеність подальшого курсу держави спричиняє невпевненість населення.

Науковці також виділяють і позитивні аспекти так званого «брексіту»:

- вільний вибір політики, не обмежений умовами та цінностями інтеграційного об'єднання: ЄС як потужне інтеграційне об'єднання існує для забезпечення багатьох спільних цілей, що в ряді випадків змушує держави

поступатися національними інтересами. Велика Британія трималась осторонь від багатьох інтеграційних сфер, не була зацікавлена в поглибленні інтеграції і переважно орієнтувалась на національні інтереси. Отже, процес дезінтеграції звільняє країну від зобов'язань та дозволяє зосередитися на інтересах власної країни [4,с.96];

- можливість відстоювання інтересів національних виробників та споживачів: при проведенні вдалої торговельної, монетарної та фіскальної політики держави, відмова від існуючих торговельних угод дозволяє поновити тарифні бар'єри, захистити національних виробників від конкуренції та відновити економічну стабільність в державі;
- збереження культурних цінностей і традицій: Велика Британія дуже пишається своїм минулим, в якому вона була супердержавою, імперією та домінуючим гравцем на міжнародній арені.

Отже, підсумовуючи все вище сказане, оцінити наслідки «брексіту» в абсолютних величинах досить важко – можливо приблизно підрахувати доходи Британії до початку процесу виходу з ЄС та після, проте оцінити вартість політичного суверенітету, культурної та соціальної незалежності неможливо. Загалом ситуація дуже складна і має як позитивні наслідки, так і негативні для обох сторін.

Список використаних джерел:

1. Брекзит: як діятиме стаття 50 для Британії? /BBC, 27.3.2017/. Архіворигіналу за 20.07.2018. Процитовано 09.07.2018.

2. Яковюк І. В. Brexit: причини і наслідки британського референдуму // Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., м. Харків, 24 трав. 2016 р. – Харків, 2016. – С. 25–29.

3. Чевичалова Ж. В. Британська сецесія: черговий крок у непростих стосунках ЄС і Великої Британії // Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., м. Харків, 24 трав. 2016 р. – Харків, 2016. – С. 86–90.

4. Задоя А. О. Міжнародні інтеграційні та дезінтеграційні процеси: суперечливі наслідки / А. О. Задоя, А. П. Боцула // Академічний огляд. – 2017. – №1(46). – С.5–13.

Пронькіна І.В.,
студентка групи ФБД 16-3
ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України,
науковий керівник: **Белінська Я.В.,**
д.е.н., доцент, професор кафедри міжнародної економіки
Ірпінь 2019

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Міжнародні економічні відносини з другої половини XX століття розвиваються під значним впливом процесу глобалізації. На сьогоднішній день, глобалізація виражається не просто збільшення масштабів світової торгівлі та інших процесів міжнародного обміну, а в істотному збільшенні економічного простору; виникнення, здійснення і дії окремих міжнародних акцій на різні галузі життєдіяльності людства. Глобалізація є результатом глобалізаційного переходу - багаторівневого явища, що зачіпає як окремі підприємства, так і локальні ринки і національні економіки. Тому, вкрай важливо ретельно дослідити сутність, природу та тенденції глобалізації, зрозуміти траєкторію її розвитку. Це дасть змогу розробити економічні механізми й інструменти адаптації та мінімізації її впливу на світову економіку.

Проблемі глобалізації світової економіки останнім часом присвячується багато досліджень. Теоретичні основи сучасної світової глобалізації та її наслідки змістовно розглядають і дають належну оцінку вітчизняні й зарубіжні науковці: А. Беттлер, М. Вачевський, А. Гальчинський, Н. Гражевська, М.

Кастельс, В. Кулішов, П. Мазурок, Б. Одягайло, Ю. Павленко, О. Сазонець та ін [1].

Міжнародні економічні відносини – це система відносин, що виникають між суб'єктами з різних країн з приводу виробництва, розподілу, обміну і споживання товарів, послуг, капіталів, ідей в умовах обмеженості ресурсів і міжнародного поділу праці у світовому господарстві [2]. Розвиток міжнародних економічних відносин характеризується такими процесами, як міжнародна економічна інтеграція, глобалізація та транснаціоналізація світової економіки. Важливу роль в розвитку міжнародних економічних відносин належить саме глобалізації. Глобалізація – це об'єктивний соціальний процес, змістом якого є зростання взаємозв'язку і взаємозалежності національних економік, національних політичних і соціальних систем, національних культур, а також поглиблення взаємодії людини й навколишнього середовища [3].

Глобалізація міжнародних відносин передбачає сполучення та взаємовплив таких двох напрямків. Перший напрямок – екстенсивний фізичне, територіальне (пов'язане зі збільшенням поля дії) охоплення всієї планети Земля, взаємозв'язок того, що стається в усіх країнах світу. Вочевидь, звичайно, що не всі країни є рівносильними у міжнародних відносинах, – навіть не дивлячись на існування таких наднаціональних структур, в яких вони представлені на рівних – типу ООН або ОБСЄ у Європі.

По-друге, глобалізація міжнародних відносин має й інтенсивний (логічний) напрямок – підсилення взаємозалежності і взаємодії всіх сфер і складових міжнародних відносин (економіка, політика, екологія, право, релігія та ін.). При цьому, якщо на попередніх по відношенню до глобалізації стадіях розвитку міжнародних відносин існувала явна домінанта політичних і економічних імперативів у відносних, то зараз такого однозначного висновку зробити неможна. Так, релігійний фактор розвитку – не новина, проте саме зараз підсилення мусульманського фундаменталізму та екстремізму незворотньо

наклало свій відбиток як на дипломатичні, так і на військові та економічні відносини країн [4].

Також, дослідження показали, що важливу роль у розвитку економічних відносин відіграють логістичні системи. Інтенсивність галузевої взаємодії характеризують відносини мікрологістичної системи підприємства із зовнішнім середовищем макрологістичних зв'язків [5]. Найбільш значущі питання, які необхідно вирішити при побудові міжнародних логістичних систем є такі: створення вільного ринку перевезень без обмежень його місткості і навантаження; застосування тарифів, рекомендованих загальними регулюючими органами тощо.

Глобалізація вплинула на широке використання логістичного підходу в становленні та подальшому розвитку міжнародних економічних, особливо торгівельних, відносин на світовому ринку. Саме глобалізація сприяє оптимізації розміщення ресурсів, розширенню асортименту товарів і підвищенню їх якості.

Отже, до позитивного впливу глобалізації на розвиток міжнародних економічних відносин можна віднести наступні аспекти: глобалізація сприяє поглибленню спеціалізації і міжнародного поділу праці, що впливає на підвищення рівня життя населення і розширення життєвих перспектив; економія на масштабах виробництва, що може призвести до скорочення витрат і зниження цін, а отже і до економічного зростання; підсилення конкуренції, що дасть стимул для розвитку нових технологій та їх розповсюдження; зростання рівня продуктивності праці, на основі раціоналізації виробництва та розповсюдження передових технологій; дає можливість мобілізувати фінансові ресурси, оскільки інвестори можуть використовувати ширший фінансовий інструментарій на збільшеній кількості ринків [6].

Враховуючи нерівномірність розподілу переваг глобалізації, безумовно, і негативні наслідки глобалізаційних процесів у конкретній країні істотно залежатимуть від місця, яке саме ця країна займає у світовій економіці. У зв'язку із цим виділимо три групи загроз, небезпек, потенційних проблем, що виникають

на сучасному етапі розвитку інтернаціоналізації господарської діяльності, залежно від того, на які країни вони можуть поширитися. Найбільш болючі наслідки глобалізації можуть відчути на собі малорозвинені країни. Основна маса з них, беручи участь в інтернаціоналізації як постачальники сировини та виробники трудомісткої продукції (а деякі з них – постачальники деталей та вузлів для сучасної складної техніки), виявляються у всебічній залежності від передових держав і мають доходи, по-перше, менші, по-друге, досить нестабільні, залежать від кон'юнктури світових ринків [7].

З усього вище сказаного можна зробити висновок, що процеси глобалізації за змістом та структурою є надзвичайно складними, багатогранними і суперечливими, що унеможливлює формулювання єдиного, прийнятного для всіх випадків визначення їх впливу на світові економіки. Якщо ж розглядати глобалізація як форуа міжнародних економічних відносин, то можна сказати, що це процес інтернаціоналізації господарського життя на етапі формування інформаційного технологічного укладу в найбільш розвинутих країнах в умовах боротьби тенденцій формування однополюсного та багатополюсного (замість попереднього двухполюсного) політичного й економічного світового простору.

Список використаних джерел:

1. Кулішов В. В. Особливості світової глобалізації в сучасних умовах. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2013/2_2013/6.pdf .

2. Комарницький І.Ф. *Економічна теорія: Навч. посіб.* Чернівці. С. 334.

3. Краус Н.М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки. *Навч. посіб.* С. 504.

4. Глобалізація міжнародних економічних відносин: сутність та особливості на сучасному етапі. URL: https://pidruchniki.com/84642/ekonomika/globalizatsiya_mizhnarodnih_ekonomichnih_vidnosin_sutnist_osoblivosti_suchasnomu_etapi .

5. Задорожнюк Н.О., Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації. URL: https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/360.pdf .

6. Мазаракі А. А., Тісова Ю. Т. Міжнародні економічні відносини в умовах глобалізації. С. 200- 201. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/23679/1/Thesis_WSSG_2019.PDF#page=200 .

7. Снігир Л. П. Проблеми та перспективи глобалізації міжнародних економічних відносин. *Інфраструктура ринку.* URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/22_2018_ukr/7.pdf .

Сучок О.С.,

студентка групи ОПБ-18-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Чернова О.В.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПЕРЕДУМОВИ, ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

В умовах глобалізації світової економіки змінюється світ. Суть глобалізації полягає у посиленні потоку чотирьох «і»: інвестицій, індустрій, інформації та індивідів. Потік індивідів ототожнюється з рухом населення як одним із найважливіших складників сучасних процесів глобалізації у світовому господарстві поряд з іншими його компонентами. Складником руху населення є переміщення працездатного населення з однієї країни в іншу в межах міжнародного ринку праці на термін більше року, зумовлене характером

розвитку продуктивних сил та виробничих відносин, дією економічних законів, і називається міжнародною міграцією робочої сили [1, с. 457].

Метою даного дослідження є з'ясування причин та оцінка впливу трудової міграції в Україні на економіку країни.

Дослідженню окресленої проблеми присвячено велику кількість праць науковців, серед яких слід виділити роботи А. Мазаракі, З. Бараник, В. Брич, І. Хлібової, О. Маліновської, М. Приз, І. Ховрах, Ю. Гуменюк, та ін.

Економічний спад, девальвація національної валюти й різке зростання внутрішніх цін, що почались у 2014 році, привели до помітного зниження рівня життя в Україні. У доларовому еквіваленті доходи більшості українців знизилися в 3 рази. Ситуацію посилює також зростаючий рівень безробіття. Тільки дані Мінсоцполітики свідчать про те, що реальний рівень безробіття в Україні у 2017 році складав 9,5%, а це становить близько 2 млн. осіб. Ось чому нині Україна на міжнародних ринках відіграє провідну роль у процесах масової міграції та виступає переважно як держава – експортер робочої сили, або міграційний донор. На сучасному етапі економічного розвитку в Україні складна демографічна ситуація, а саме війна на сході країни, негативна динаміка народжуваності та високий рівень смертності, доповнюється від'ємним сальдо міграції. Україна входить у топ-10 країн – донорів мігрантів у світі. З 2013 по 2018 роки кількість економічно активного населення скоротилася з майже 21 млн. до 18 млн. осіб. Згідно з даними Центру економічної стратегії близько 16% працездатного населення України є трудовими мігрантами [2].

Від відсутності реформ та очікування кращих економічних умов в Україні, багато українців намагаються покращити своє фінансове становище та реалізувати кар'єрні очікування в інших країнах. Трудова міграція в Україні викликається переважно причинами економічного характеру : намагання підвищити добробут та покращити матеріальне становище, прагнення вирішити житлове питання, фінансування навчання, відкриття власної справи та інші також важливі причини.

Точних даних про те, скільки співвітчизників зараз працює за кордоном, немає, оскільки під час виїзду з країни фіксується лише його факт, а не мета. Однак оцінки Держслужби зайнятості свідчать про те, що зараз за кордоном працює понад 5,5 млн. українців. За останні роки кількість виїздів українців до Євросоюзу продовжує зростати: 10,5 млн. у 2014 році, 12,5 млн. у 2015 році. Протягом 2017 року більше 1 млн. українських громадян залишили країну, біля 100 тис. людей виїжджають за межі країни щомісячно [2].

71% трудових мігрантів головною причиною від'їзду назвали малу зарплату в Україні. Відповідно до даних спостережень Держстату 2017 року середній заробіток українського мігранта за кордоном становив 722 дол. США, в той час коли середня зарплата в Україні була втричі меншою.

Серед країн, в які спрямовані потоки трудової міграції з України, слід назвати Польщу (36%), Росію (25%), Чехію (6%), Німеччину (5%), Італію (3%), а останнім часом – Португалію, Іспанію, Грецію, Кіпр та інші розвинені країни Західної Європи. Потік трудової міграції у цьому напрямку обумовлений перш за все близькістю кордонів та певною лояльністю місцевих законів до працівників-емігрантів. Лише Польща у 2017 році видала українцям 1,3 млн. запрошень на роботу [3].

Виїжджають за кордон вчені, викладачі, спеціалісти в галузі медицини та вищих технологій, програмісти. Але все ж таки найпопулярнішими сферами де зайняті українці-мігранти , є будівництво, сільське і домашнє господарство, сфера торгівлі та сервісу .

Масштабним і переважно негативним явищем є міграція робочої сили для України нині. Найбільшою проблемою є те, що країна втрачає молодих людей та висококваліфікованих спеціалістів, для яких держава затратила чималі кошти на навчання, освіту та професійну підготовку, а реалізовуватись ці знання будуть за межами України.

Отже, великий відтік українців на роботу до інших країн підвищує стан економіки й добробуту цих держав, але при цьому дуже погано впливає на економіку, демографічну та соціальну ситуації в Україні.

Список використаних джерел

1. Мазаракі А.А. Міжнародна економіка. Київ: Київський національний торговельно-економічний ун-т, 2014. 564 с

2. Трудова міграція: чому українці їдуть з країни і як їх повернути?. URL:https://24tv.ua/trudova_migratsiya_chomu_ukrayintsi_yidut_z_krayini_i_yak_yih_povernuti_n1026342 (дата звернення до ресурсу: 20.11.2019)

3. Українці на експорт: сьогодні і завтра трудової міграції. URL:https://news.finance.ua/ua/news/-/413402/ukrayintsi-na-eksport-sogodni-i-zavtra-trudovoyi-migratsiyi (дата звернення до ресурсу: 20.11.2019)

Фісюк Е.В.,
студентка групи МЕБ-16-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник : **Стежко Н.В.,**
д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2019

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасний світ, згідно статистики Світового банку, включає 230 державно-територіальних утворень, тобто країн і територій. Структура кожної країни має свої особливості, які утворювалися в процесі історичного розвитку під впливом географічного розміщення, клімату, традицій і інших чинників. Загальним для всіх країн є те, що в основі їх становлення лежить господарська діяльність, тобто діяльність по пристосуванню предметів і сил природи для задоволення потреб

суспільства. Результатом цієї діяльності стало поступове формування в кожній країні національного господарства або національної економіки.

Оскільки цей процес з різною мірою інтенсивності відбувався у всіх країнах, можна говорити про утворення не лише окремих національних господарств, але і про певну їх сукупність, або про становлення господарської системи, що просторово охоплює всю земну кулю.

Світове господарство – це ринкова система, в якій залежності від об'єкта купівлі-продажу відокремлюють три великих групи світових ринків: товарний, грошовий і ринок праці [1, с.221].

Світовий ринок споживчих товарів об'єднує ринки продовольчих і непродовольчих товарів, ринок житла, ринок споруд невиробничого призначення.

Світовий ринок засобів виробництва складається з ринків споруд виробничого призначення, засобів праці, сировини, корисних копалин, матеріалів, енергії й інших видів продукції виробничого призначення.

Світовий ринок послуг охоплює ринки лізингових, транспортних, інжинірингових, страхових, туристичних, рекламних та інших послуг, а також ринок ліцензій і ноу-хау.

У товарній структурі світового експорту виділяють три основні групи товарів: сільськогосподарська продукція, паливо та продукція добувної промисловості, промислові товари (рис. 1).

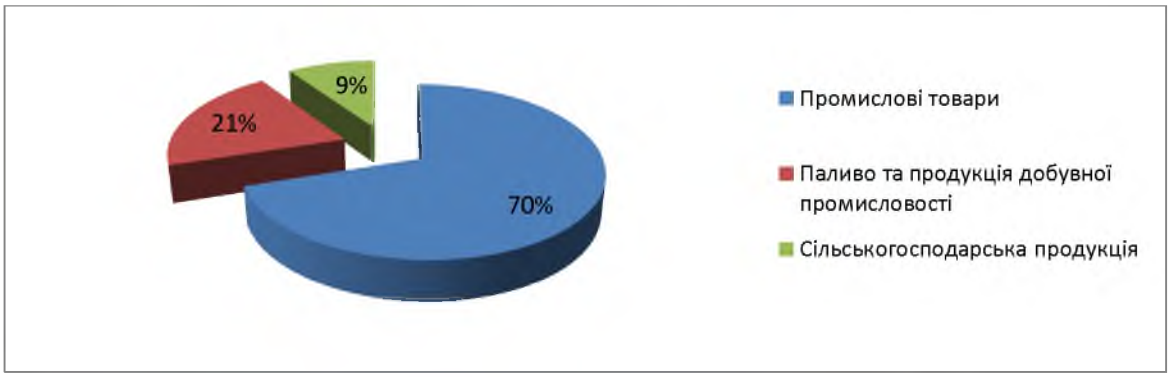

Рис.1. Структура світового експорту XXI століття

Побудовано автором на основі джерел [5]

Китай, США, Німеччина та Японія є основними світовими експортерами та імпортерами вже декілька років поспіль. Потужними учасниками в системі світового товарного ринку також є Франція , Південна Корея, Франція та Велика Британія [2, с.77].

Частка експорту розвинених країн останніми роками зменшується, а країн, що розвиваються, навпаки, зростає. Товарна структура експорту країн, що розвиваються, залежить від їхнього економічного розвитку. Нові індустріальні країни Азії та Латинської Америки є експортерами різноманітних промислових товарів. Країни Близького Сходу та Африки, які володіють багатими природними ресурсами, заробляють на продажу продукції добувної промисловості. Інші країни, що розвиваються, традиційно залишаються постачальниками сільськогосподарської продукції.

На рис. 2 наведено обсяги експорту та імпорту товарів за останні 20 років.

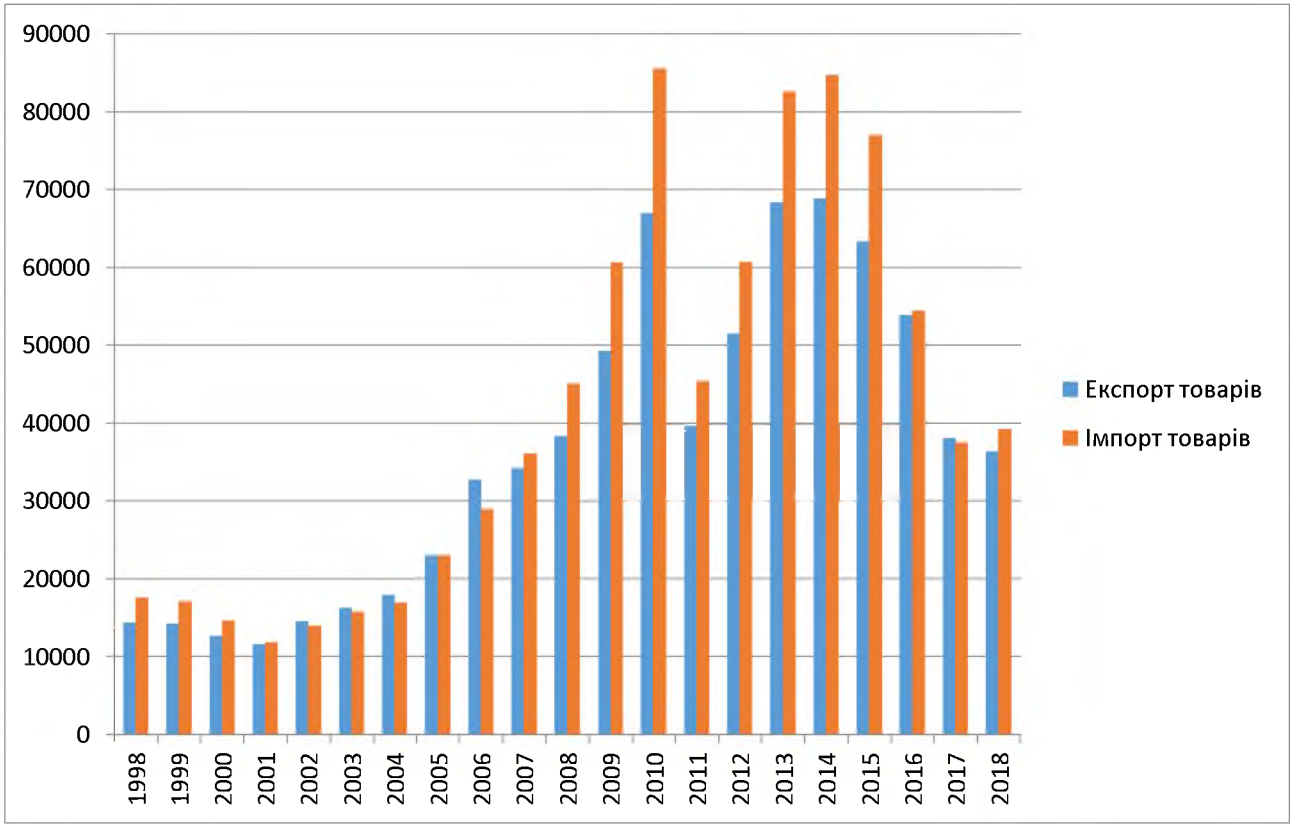

Рис.2. Обсяг світового експорту та імпорту товарів у 1998-2018 роки

Побудовано автором на основі джерел [5]

Згідно з даними наведеними на рис. 2, сукупний світовий імпорт товарів країн світу за 1998-2018 роки, який становить 868988,9 млн. дол. США, перевищує сукупний експорт товарів, який становить 766275,4 млн. дол. США.

Таким чином, аналізуючи ситуацію експорту світових товарів та послуг, спостерігається тенденція переважання загального обсягу експорту товарів над загальним обсягом експорту послуг у 4,2 рази. Світовий фінансовий ринок складається із світового грошового ринку та світового ринку капіталів.

Рівень розвитку національних ринків капіталів визначається рядом чинників, серед яких можна виділити: економічний розвиток країни; традиції функціонування в країні кредитного ринку і ринку цінних паперів; рівень виробничого накопичення в країні; рівень заощаджень населення [3, с.19]. Головним серед вищеназваних чинників є рівень економічного розвитку країни.

Даному критерію найбільшою мірою відповідають три світові центри економічного розвитку: США, Західна Європа і Японія. У цих країнах існують могутні розвинені ринки капіталу, але навіть між ринками капіталу цих країн існують певні відмінності.

Найбільш могутнім є ринок капіталу США. Він відрізняється розгалуженістю, наявністю двох могутніх ланок – кредитної системи і ринку цінних паперів, високим рівнем накопичення капіталу, широкою інтернаціоналізацією.

Таким чином, проаналізувавши ситуацію на світовому ринку капіталів, визначили, що найбільш розвиненими є ринки капіталу США, Японії та Західної Європи , що пов’язано із високим економічним розвитком цих країн.

Щодо світового ринку праці, то з 1998 року до 2018 року загальна кількість робітників у світі зросла на 1,2 млрд. осіб до 2,9млрд [4, с.5]. Більша частина даного приросту припадала на країни, що розвиваються. Вагому роль у зростанні робочої сили розвинених країн відіграє імміграція на яку припадало 40% від приросту робочої сили в цих країнах за останні 30 років. Світова економічна криза досить сильно вплинула на імміграцію до розвинених країн.

Отже, на основі вищезазначеного можна зробити такий висновок : світовий товарний , грошовий ринок та ринок праці мають свої особливості у розвитку світового господарства та значно впливають на його розвиток в загальному. На світовому товарному ринку прослідковується тенденція переважання експорту товарів. За рівнем економічного розвитку країн, визначаються найбільші ринки капіталу в світі, які розташовані в Японії, США, та Західній Європі. На світовому ринку праці можливою є тенденція закріплення довгострокового безробіття в розвинених країнах через невідповідність кваліфікації робітників потребам ринку, вікові та структурні деформації на ринку праці.

Список використаних джерел :

1. Економіка зарубіжних країн: навч.посіб./ авт.кол.: д.е.н., проф. О.Є. Кузьмін, к.е.н., доц. Л.І. Чернобай, к.е.н., доц. А.О. Босак, асп. М.В. Кізло. - Львів: Львівська політехніка, 2016. - 408 с

2. Субботин, А. Перспективи глобального ринку /МЭ і МО, 2017. – № 1. – З. 75-80.

3. Холопов, А. Глобалізація та макроекономічна рівновага /МЭ і МО, 2017. – № 2. – З. 15-24.

4. Сучасні передумови розвитку світової економіки / [Д.В. Гор- накова, С.Ю. Фокіна, Ю.Г. Юстіновіч] // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук. – 2016. – № 1–3. – С. 1–5.

5. Державна Служба Статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 24.11.2019).

Фольваркова В.А.,

студентка групи МЕБ-19-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Теліщук М.М.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії

Ірпінь, 2019

МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ В СИСТЕМІ ЕФЕКТИВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Міжнародний поділ праці (МПП) - це найвищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін випущеною продукцією визначеної кількості та якості. У країнах, які широко використовують можливість брати участь в МПП, як правило, вищі темпи економічного розвитку[1].

Існує певна сукупність чинників природного та суспільного характеру, що впливає на міжнародний поділ праці: географічне положення країни, наявність природних багатств, чисельність населення (трудових ресурсів) та історичні традиції виробництва.

Довгий час різниця в розподілі природних багатств була основною причиною міжнародного поділу праці. Розвиток технічного процесу призвів до зменшення значення природно-географічних умов, надавши можливість використати переваги науково-технічних досягнень, розвитку науки і техніки.

Нова модель економічного розвитку набула таких характерних рис:

- поява нових галузей промисловості та швидке модернізування діючих;
- перевага інтенсивного типу економічного зростання;
- скорочення виробничого циклу;

- розширення сфер послуг (особливо банківських і страхових, транспортних та туристичних).

Паралельно з НТП у міжнародному поділі праці значну роль почали відігравати і соціально-економічні умови:

- досягнутий рівень економічного і науково-технічного розвитку;
- механізм організації національного виробництва;
- механізм організації зовнішньоекономічних відносин.

Способи включення національних господарств у всесвітню систему поділу праці можуть бути різні: зумовлені об'єктивними потребами внутрішнього розвитку країни, інтересами транснаціонального капіталу, коли перевалює економічний, а інколи й позаекономічний примус. Але найбільш економічний ефект досягається у тому випадку, коли країни добровільно прилучаються до міжнародного співробітництва і між ними налагоджуються рівноправні партнерські відносини на взаємовигідних принципах з урахуванням їхньої спеціалізації та напрямів діяльності. Теперішній рівень розвитку продуктивних сил у світі владно вимагає усунення будь-яких перешкод на шляху поглиблення всесвітнього поділу праці та використання переваг міжнародного економічного спілкування.

Україна поки що не готова зі своїм невідпрацьованим господарським механізмом на паритетних принципах взаємодіяти з лідерами світової економіки. Перед нею нині не тільки відкриваються широкі можливості, а й виникають нові проблеми й труднощі. Для прискорення процесу входження України у світові господарські структури необхідно брати до уваги закономірності розвитку ССГ, а саме:

- основними орієнтирами українських виробників мають бути технологічний фактор, світові норми та ємність ринку.
- характерною рисою сучасного ефективного виробництва є його вибірковість.

- важливою закономірністю інтернаціоналізації сучасних світових продуктивних сил є те, що економічна доцільність створення в окремих країнах багатогалузевої економіки, включаючи підприємства з повним технологічним циклом, поступово відпадає, бо прагнення кожної країни до самозабезпечення всіма товарами вимагає великих затрат.
- пошук власного місця у світовій господарській структурі вимагає знання специфіки сучасного світового ринку, який також зазнає суттєвих змін: не тільки розширюються його межі, а й зростають потреби, змінюється їхня структура, а також склад тих виробників, які задовольняють основну частку світового попиту на продукцію.
- НТР додала до традиційних факторів всесвітнього поділу праці нові об'єктивні стимули, що набувають поступово визначального характеру [2].

Подальша інтеграція економіки України у світове господарство, її ефективність великою мірою залежать від наявних ресурсів країни, які є основним елементом економічного потенціалу.

Питома вага України у світовій економіці досить помітна. За економічним потенціалом Україна входить до першої шістки країн Європи (окрім неї – Росія, Німеччина, Франція, Італія, Великобританія). Об'єктивно це мало б визначити істотну роль нашої країни у міжнародному територіальному поділі праці. Проте частка України у світовій торгівлі досі не надто висока. Недостатньо використовуються можливості для міжнародної кооперації, зовнішніх інвестицій тощо. Попри це українська продукція добре відома у багатьох країнах: для деяких країн та регіонів Україна є важливим партнером в економічній співпраці.

У міжнародному поділі праці Україна виділяється, насамперед, сировинними, капітало - та матеріаломісткими галузями (добувна промисловість, сільське господарство та галузі, що розвиваються на їх базі), а тому структура її експорту недосконала – понад 4/5 в ній складають сировинні товари та продукція первинної переробки.

Ставши учасником міжнародного поділу праці, Україна прагне зайняти в ньому гідне місце, розвивати з іншими країнами взаємовигідні партнерські відносини, активніше інтегруватися у світове господарство. Україна вже є членом Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку, а також подала заявку на вступ до Світової організації торгівлі (СОТ). Участь у ній дає можливість бути рівноправним партнером на світових ринках товарів і послуг. Однак через недосконаліть ринкових механізмів української економіки поки що гальмує входження країни до СОТ. Перспективними напрямками регіонального економічного співробітництва України є східний (країни колишнього СРСР), південний (країни Причорноморського регіону) і західний (країни Центральної і Західної Європи). Міждержавні торговельно-економічні об'єднання в регіонах створюються для активізації зовнішньоекономічних зв'язків між їх учасниками. Це відбувається в результаті зняття митних перешкод на шляху руху товарів і послуг, формування зон вільної торгівлі тощо.

Існують усі передумови для становлення України як процвітаючої незалежної держави. До таких можна віднести:

- наявність промислових, сировинних і водних ресурсів, чорноземів, що дає змогу повністю забезпечити населення продуктами харчування.
- вигідне географічне положення, вихід до моря, сприятливий клімат, різноманітна і мальовнича природа.
- членство України у СОТ.
- набуття країною асоційованого членства в ЄС та подальший вступ до цієї спільноти.

Для активної інтеграції України в МПП необхідно докорінно перебудувати весь зовнішньоекономічний механізм, належно оцінити роль і місце зовнішньоекономічних зв'язків у розвитку народного господарства.

Для ефективного включення України у глобальні економічні структури і процеси необхідно створити ряд передумов. Серед них необхідно виділити три

основні: системна ринкова трансформація, реструктуризація і відкритість економіки.

Складовою частиною механізму зовнішньої економічної діяльності є митна політика держави, покликана передусім виконувати функцію захисту внутрішнього ринку. Митна політика України повинна передбачати укладання митних союзів із заінтересованими країнами, що посилять їх взаємну довіру, приведе їхню митну політику до узгодженості.

Ставши на шлях лібералізації зовнішніх економічних зв'язків та побудови відкритої економічної системи, Україна постійно відчуватиме зростаючий вплив тенденцій світового розвитку свої внутрішні господарські процеси [3].

Отже, міжнародний поділ праці відіграє важливу роль у становленні ринку праці в Україні та пожвавленні соціально-трудових відносин, особливо коли Україна стане асоційованим членом ЄС. Ефективна зайнятість населення дозволить підтримувати гідний рівень оплати праці на основі відповідної майстерності та результативності.

Список використаних джерел

1. Федоренко В. Г., Діденко О. М., Руженський М. М., Іткін О. Ф. Політична економія: підручник / за наук. ред. В. Г. Федоренка. Київ: Алерта, 2008. 487 с.

2. Аналітичні матеріали: Росія залишається головним «постачальником» України. *Новини економіки та фінансів*. URL: http://fincompass.org.ua

3. В. Базилевич, В. Попов, К. Базилевич. Економічна теорія. Політекономія: підручник / за ред. В. Базилевича. Київ: Знання-Прес, 2004. 615 с.

СЕКЦІЯ 2. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
SECTION 2. INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITIES

Голубенко Т.В.
студентка групи ЕПБ-19-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: **Марченко О.І.,**
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства
Ірпінь, 2019

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ

Розвиток сучасної економіки визначається насамперед рівнем інноваційного розвитку, що підвищує конкурентоспроможність національної економічної системи. У реалізації даних цілей пріоритетне місце належить інноваційному підприємництву.

Окремі проблеми розвитку інноваційного підприємництва досліджували зарубіжні та вітчизняні науковці, серед яких найбільш вагомими, на наш погляд, є праці Ю. Бажала [1], К. Бояринової, Т. Вагнера, П. Діамандіса [2], В. Зянька, С. Котлера, І. Павленко, Е. Роджерса, Т. Тарасенко, Н. Супрун, Л. Федулової та ін.

Інноваційне підприємництво виступає як особливий новаторський процес створення нового, це вид господарювання, спрямований на пошук нових можливостей, на комерційне використання нововведень.

В. Зянько виділяє в інноваційному підприємництві його регулярність, визначаючи його як особливий процес господарювання, який орієнтований на інновації, постійний пошук нових мож- ливостей, впровадження нових процесів чи покращення існуючих. Він вважає, що «інноваційне підприємництво — це економічна діяльність зі створення та управління інноваційним підприємством з

метою розробки, впровадження та комерційного використання різного роду інновацій» [3, с. 63].

Основними формами здійснення інноваційного підприємництва є: start-up, малі інноваційні фірми, венчурні фірми.

Впровадження інноваційної державної політики потребує нової технологічної, галузевої і структурної організації національної економіки відповідно до сучасних глобальних постіндустріальних стандартів.

Своєрідною формою малого та середнього інноваційного підприємництва є венчурний бізнес, якому притаманні спрямованість на уречевлення нових наукових і технічних знань в інноваційній продукції і нетривалість функціонування організації, що зазвичай створюється для реалізації інноваційного високотехнологічного проекту [5, с. 29].

Забезпечення стабільного економічного розвитку вітчизняної економіки неможливе без активізації інноваційної діяльності, яка дає поштовх позитивним економічним структурним змінам, сприяє, долаючи технологічне відставання від розвинених країн, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на ринку. Однак в Україні сьогодні не вистачає коштів для розробки та впровадження ризикових інноваційних проектів, особливо малим та середнім підприємствам, що є однією з основних причин їхньої низької інноваційної активності [4, с. 9].

Таким чином, для забезпечення стабільного розвитку інноваційного підприємництва в Україні необхідно забезпечити формування розвиненої ринкової інфраструктури, зміцнити науково- технічний потенціал, сприяти залученню іноземних інвестицій у сферу інноваційної діяльності, зменшити податкове навантаження на малі та середні підприємства, які активно використовують та впроваджують інновації.

Список використаних джерел

1. Інноваційне підприємництво: креативність, комерціалізація, екосистема : навч. посіб. для ВНЗ / Ю. Бажал та ін. ; за ред. Ю. М. Бажала. – Київ : Пульсари, 2015. – 278 с.

2. Діамандіс П. Переможець: як досягти колосального успіху і вплинути на світ / П. Діамандіс, С. Котлер. – Київ : К. Fund, 2016. – 253 с

3. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку: [монографія] / Зянько В.В. — Вінниця: УНІВЕРСУМ — Вінниця, 2005. — 263 с.

4. Зянько В. В. Венчурне інвестування як форма фінансового забезпечення інноваційної діяльності / Напрями модернізації фінансово-економіч-ної системи держави, регіонів, підприємств, організацій : зб. матер. Всеукр. Наук. конф., м. Вінниця, 17 квітня 2019р.: у 2-х т. Т.1 Ч.2 / за заг. ред. В.І. Мельник. Тернопіль: Крок, 2019. 177с. – С.9-12.

5. Організаційні форми інноваційного підприємництва та стимулювання їх розвитку в Україні / І.А. Прилуцька // Проблеми науки. — 2012. — № 1. — С. 27-33.

Грушко Н.С.,

студентка групи ФБі-16-2

ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України

науковий керівник: **Вергелюк Ю.Ю.,**

к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

Ірпінь, 2019

ПРОЦЕС ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Ринок цінних паперів є важливою складовою фінансової системи та економіки країни, за допомогою якого здійснюються процеси мобілізації, алокації та спрямування фінансових ресурсів у розвиток економіки. Тому,

збільшення інвестиційних надходжень та вирішення завдань щодо підвищення темпів економічного зростання багато в чому залежать від ефективної роботи фінансового ринку, зокрема його сегменту – фондового ринку.

Сучасний стан розвитку фондового ринку України є нестабільним та супроводжується складними процесами переходу від «класичної» моделі розвитку до «цифрової». Слід зазначити, що для більшості економічних суб'єктів ринок цінних паперів дає можливість вирішити проблему ресурсної бази, тому в сучасних умовах посилення структурних дисбалансів у розвитку фондового ринку України, набуває актуальності питання розвитку цього сегменту фінансового ринку у «цифровому» форматі.

Питанню розвитку ринку цінних паперів у «цифровій» моделі приділена увага багатьох науковців, зокрема: Глазова А. Б., Калач Г.М., Коляденко С.В., Кухтін О.Б., Ляшенко О.С., Момонт Т. В., Паульман В.Ф., Пуцентейло П. Р., Саух І. В., Тарасюк М.В., Шиманська В. В., та інші.

Цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, стрімкий розвиток та поширення яких сьогодні позитивно впливає на традиційну економіку. Внаслідок цього вона трансформується від такої, що споживає ресурси, до економіки, що створює ресурси [1]. На думку О.Б. Кухтіна, учасники фондового ринку першими використовують найновіші досягнення та можливості інформаційної техніки. Передові електронні технології, сучасні засоби комунікації та інформатизації створили можливість віртуалізації операцій на світовому фондовому ринку [2]. А тому нині світовий фондовий ринок функціонує в глобальному віртуальному інформаційному просторі через віртуальні операції, віртуальну торгівлю та віртуальні фінансові потоки. Пуцентейло П.Р. вважає, що цифрова економіка – це результат трансформаційних ефектів нових технологій загального призначення в сфері інформації та комунікації, що впливають на всі сектори економіки і соціальної діяльності. Інтерес до цифрової економіки зумовлений

тим, що інформаційні технології набувають все більшої важливості в сучасному економічному розвитку всіх країн світу [3].

Оскільки операції з цінними паперами пов'язані зі збором, зберіганням та обробкою великих за обсягом масивів інформації, діяльність на фондовому ринку ґрунтується на використанні інформаційних технологій. Під впливом цифрових інновацій відбувається процес трансформації фондового ринку. Трансформацію фондового ринку слід трактувати як спосіб або форму розвитку системи при якому, під час зміни усталеного режиму роботи, система переходить у якісно новий стан, відбувається зміна її просторово-часової організації. Сьогодні актуальним питанням є дослідження каналів, напрямів і форм трансформації, що відбуваються на фондовому ринку під впливом цифровізації.

До важливих каналів, через які відбувається трансформація фондового ринку можна віднести:

- зміну технології комунікації (поява та розповсюдження смартфонів та різних мобільних додатків забезпечує технологічну готовність населення до сприйняття інформаційних комп'ютерних технологій);

- зміну технологій збирання та обробки інформації (фінансово-математичні алгоритми, що створені для обробки великих обсягів інформації та миттєвого прийняття рішень можуть в десятки разів підвищити ефективність прийняття рішень);

- блокчейн технології (технологія розподіленого реєстру дозволяє зберігати інформацію про трансакції в окремих, не пов'язаних між собою блоках. Кожен блок містить інформацію по попередньому блоці, таким чином, інформація багаторазово копіюється і жоден учасник мережі не може її змінити);

- штучний інтелект (завдяки штучному інтелекту стає можливим процес індивідуального консультування з питань автоматизації, управління фінансами та роботизація процесу спілкування з клієнтами);

- фінансові технології (Екосистема ФінТех поєднує всіх учасників фінансового ринку: ФінТех-стартапи, регуляторів, банки, міжнародні платіжні

системи, асоціації банкірів та фінансистів, інкубаторів, акселераторів, постачальників)[4].

Отже, процес цифрової трансформації ринку цінних паперів сприятиме економічного зростання в державі шляхом подолання структурних дисбалансів економіки. Даний процес сприятиме відкритості та прозорості ринку цінних паперів, а також появі надійних емітентів і великих інвесторів. Ера цифровізації суттєво трансформує облікову, суб'єктну, інструментальну та розрахунково-клірингову структури ринку цінних паперів.

Список використаних джерел:

1. Саух І. В., Шиманська В. В., Момонт Т. В. Цифрова економіка україни: сучасний стан, тенденції, проблеми розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2019. Вип. 2. С.229.

2. Глазова А. Б. Особливості віртуалізації світового фондового ринку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 24. С.84-85.

3. Пуцентейло П. Р. Цифрова економіка як новітній вектор реконструкції традиційної економіки. *Інноваційна економіка*. 2018. Вип. 5-6 (75). С. 131–143.

4. Калач Г.М. Цифрова трансформація фондового *ринку Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2018. Вип. 2 (52). С.171-177.

Іванов І.Ю.,
студент групи ОБА – 17 – 1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України,
науковий керівник: **Тучак Т.В.,**
доцент кафедри податкової політики
Ірпінь, 2019

НОВАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ: ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Необхідність розв'язання багатьох проблем, які виникають у процесі соціально-економічних трансформацій в Україні, та успішна реалізація реформ, спрямованих на забезпечення економічного зростання і покращення суспільного добробуту, вимагають удосконалення функціонування бюджетного механізму держави шляхом посилення ролі одного із найважливіших його інструментів – податків.

У податковій системі України податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) є одним із основних податків, які формують доходи зведеного бюджету. ПДФО є стабільним регулярним джерелом бюджетних надходжень, має важливе фіскальне значення. Проте, як і всі прямі податки, ПДФО має виступати ще й інструментом державного регулювання доходів фізичних осіб, а відтак і їх платоспроможності, споживання та заощаджень, тобто виконувати соціально-регулюючу роль, відповідати принципу соціальної справедливості. Однак, при реформуванні прибуткового оподаткування доходів громадян, дедалі більше вбачається направленість зусиль уряду на поповнення бюджету, і не приділяється належної уваги соціальній ролі податку. Саме тому, та у зв'язку з прогалинами діючого законодавства, є актуальним дослідження соціальних аспектів податку на доходи фізичних осіб.

Проблемам оподаткування доходів фізичних осіб присвячені праці О. І. Коблянської, Т. Д. Даценко [3], П. А. Лайко [4], М.Г. Перерви [5] та ін. Науковці вивчають позитивні та негативні зміни у законодавстві про податок з доходів фізичних осіб, доцільність та ефективність їх запровадження. Проте варто переглянути механізм нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб у зв'язку з останніми змінами податкового законодавства.

Прямі податки є вагомим засобом формування доходів бюджету Україні. Крім того, прямі податки є важливим інструментом державного регулювання доходів платників, інвестицій, нагромадження капіталу, ділової активності,

сукупного споживання та інших важливих чинників цілісності, стабільності та розвитку суспільства. Одним із головних елементів податкової системи України є прибуткове оподаткування громадян, зокрема податок на доходи фізичних осіб (ПДФО). Він є одним із основних джерел доходів державного бюджету та виконує роль соціального регулятора, оскільки стосується кожного члена суспільства. Реформа податкового законодавства, зокрема прийняття Податкового кодексу України та змін до нього, внесла певні корективи у механізм справляння податку на доходи фізичних осіб. Відтак актуальним постає питання дослідження впливу цих новацій на функціонування ПДФО та його роль у формуванні доходів бюджету України.

Податок на доходи фізичних осіб – прямий податок, що залежить від результату господарської діяльності, а саме від доходу фізичної особи. Згідно Податкового кодексу України від 01.01.2019р. № 2755-VI, платниками податку є :

- фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;

- фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;

- податковий агент [1].

Законом України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів" від 23.11.2018 №2628-VIII внесені зміни, які застосовуються з 01.01.2019 року, зокрема, щодо оподаткування податком на доходи фізичних осіб, а саме:

1. Не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу сума стипендії (включаючи суму її індексації, нараховану відповідно до закону), яка виплачується учню, студенту, курсанту військових навчальних закладів, ординатору, аспіранту або ад'юнкту, але не

вище ніж сума, визначена в абз. 1 п.п. 169.4.1 ст. 169 Податкового кодексу (п.п. 165.1.26 ст. 165 ПКУ).

Отже, з 01.01.2019 року не оподатковуються податком на доходи фізичних осіб стипендії, які у поточному році не перевищують 2690 грн. на місяць, незалежно від джерела виплати.

2. Не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу сума страхової виплати, страхового відшкодування або викупна сума, отримана платником податку за договором страхування від страховика-резидента або страховика-нерезидента, іншого ніж довгострокове страхування життя та недержавне пенсійне забезпечення, при дотриманні певних умов (п.п. 165.1.27 ст. 165 ПКУ).

Отже, з 01.01.2019 року, при дотриманні певних умов, не оподатковуються суми страхової виплати, виплаченої страховиком-нерезидентом.

3. Не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу вартість дарунків (а також призів переможцям та призерам спортивних змагань) - у частині, що не перевищує 25% однієї мінімальної заробітної плати (у розрахунку на місяць), встановленої на 1 січня звітного податкового року, за винятком грошових виплат у будь-якій сумі (п.п. 165.1.39 ст. 165 ПКУ).

Отже, з 01.01.2019 року оподатковується податком на доходи фізичних осіб лише та частина вартості подарунка, що перевищує 25% мінімальної зарплати (у 2019 році - 1043,25 грн на місяць).

4. Розширено перелік витрат, дозволених для включення до податкової знижки.

Так, до податкової знижки включається сума коштів у вигляді орендної плати за договором оренди житла, фактично сплачених платником податку, який має статус внутрішньо переміщеної особи. Розмір такої знижки не може перевищувати (у розрахунку на календарний рік) 30 розмірів мінімальної

заробітної плати, установленої на 1 січня звітного (податкового) року (у 2019 році - 125190 грн.) (п..п. 166.3.9 ст. 166 ПКУ).

Законом України від 03.07.2018 № 2477-VIII (набрав чинності 28.07.2018) визначено, що до витрат, дозволених до включення до податкової знижки включаються сума коштів, сплачених платником податку на користь вітчизняних закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти для компенсації вартості здобуття відповідної освіти такого платника податку та/або члена його сім'ї першого ступеня споріднення (п.п. 166.3.3 п. 166.3 ст. 166 ПКУ) .

Отже громадяни, які сплачують за освітні послуги, що надаються вітчизняними дошкільними, шкільними та позашкільними закладами освіти, мають право на податкову знижку.

5. Законом України від 10.07.2018 №2497-VIII (набрав чинності 15.08.2018) визначено, що при отриманні сум винагород та інших виплат, нарахованих (виплачених) платнику податку відповідно до умов цивільно-правового договору від фізичних осіб - платників єдиного податку четвертої групи, їх отримувач зобов'язаний включити суми таких доходів до річної податкової декларації за звітний рік та самостійно сплатити з них установлені цим Кодексом податки та збори (п.п. 164.2.2 ст. 164 ПКУ).

Тобто, зобов'язані подати податкову декларацію громадяни, що отримували винагороди за цивільно-правовими договорами від фізичних осіб - платників єдиного податку четвертої групи (оскільки такі виплати отримуються не від податкових агентів) [2].

В процесі проведено дослідження було сформовано сучасний механізм стягнення податку на доходи фізичних осіб із врахуванням змін до Податкового кодексу України. Розглянуто питання щодо можливості застосування податкової соціальної пільги, її розмір для окремих категорій платників. Досліджено зміну відсоткових ставок з податку на доходи фізичних осіб в процесі становлення

фіскальної політики України. Оцінено фіскальну спрямованість податку на доходи фізичних осіб в цілому по Україні.

Таким чином, узагальнюючи всі нововведення можна стверджувати, що податок на доходи фізичних осіб виконує важливу фіскальну та соціально-регулятивну функції. Реформування податкового законодавства сприяло збільшенню податкових надходжень до бюджету та створило умови для підвищення впливу податку на рівень життя населення. Основним напрямком законодавчої бази у цій сфері стало зменшення податкового навантаження на соціально незахищені верстви населення та зростання відповідальності платників податку за ухилення від оподаткування.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України (від 01.01.2019 № 2628-VIII). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17

2. Новації 2019 року: оподаткування податком на доходи фізичних осіб.- 2019. URL: http://zp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/365231.html.

3. Коблянська О. І., Даценко Т. Д. Утримання ПДФО із заробітної плати за новими правилами / О. І. Коблянська, Т. Д. Даценко // *Облік і фінанси АПК.* — 2011.— №2.— с.48-52.

4. Лайко П.А, Шевчук І. В. Фіскальна роль оподаткування доходів фізичних осіб і напрями її зміцнення/ П.А Лайко, І. В. Шевчук // *Економіка, менеджмент, агробізнес.* — 2010.—Том 2, №1-2.

5. Перерва М. Г. Податок на доходи фізичних осіб / М. Г.Перерва // *Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси».* — 2011.— №8(29).— Ч.4.

Кацімон М.М.,
студентка групи ЕПБ-16-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: **Гурочкіна В.В.,**
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства
Ірпінь, 2019

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Однією із ознак сучасного стану світової економіки є значне впровадження новітніх технологій науки і техніки у виробництво. На сьогодні, інновації охопили всі галузі діяльності – від досліджень та розробок до маркетингової діяльності. Діюча та високоефективна інноваційна діяльність надає безліч переваг для побудови стабільної економіки. Саме інноваційна діяльність є одним із факторів, що забезпечує високий рівень конкурентоспроможності товару, як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому.

На думку А. Алєксєєва інноваційна діяльність – це діяльність спрямована на завершення, удосконалення та впровадження результатів науково-технологічних досліджень (науково-техніко-технологічних ідей, винаходів, розробок) з метою удосконалення існуючого продукту, технології, управління, подання послуг та ін., або їх (інновації) реалізацію на внутрішньому чи зовнішньому ринках [1, с. 7]. Водночас, В.В. Гурочкіна зазначає, що інноваційний розвиток підприємства – це комплексний процес, що приводить у відповідність до зовнішніх внутрішні можливості підприємства на основі постійного пошуку і використання нових сфер і способів реалізації наявних і перспективних можливостей. [3].

На жаль, інноваційні процеси в Україні є нестабільними і не мають довгострокових перспектив. Вітчизняні науковці стан інноваційної діяльності в

Україні визначають як кризовий, який не відповідає інноваційним процесам, які спостерігаються в країнах з високим рівнем економічного розвитку.

Відповідно до Закону України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні» та Закону України «Про інноваційну діяльність» визначено пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в державі «напрямки, що мають наукове економічне обґрунтування, які направлені на здійснення інноваційної діяльності, з метою забезпечення економічної безпеки держави, впровадження у виробництво продукції, яка є високотехнологічною, конкурентоспроможною, екологічно чистою, на виробництво послуг високої якості» та «збільшення експортного потенціалу держави з ефективним використанням вітчизняних та світових науково-технічних досягнень» [2].

Теперішня економічна ситуація в Україні характеризується низьким рівнем використання наукових знань й дуже повільним зростанням виробництва. Попри те, що Україна належить до восьми країн світу з необхідним науково-технічним потенціалом для створення і виробництва новітньої авіаційної техніки, входить у десятку найбільших суднобудівних держав світу, і вітчизняні машинобудівні вироби займають одні з провідних місць в Європі, вона значно відстає від країн Європейського Союзу з точки зору загального рівня інноваційної активності. Причиною цього проблеми що склалися історично і посилювалися в минулому році серйозною політичною нестабільністю.

Окрім цього, основними чинниками, які гальмують розвиток інноваційної діяльності є [4]:

- відсутність джерел фінансування та високі ризики;
- орієнтованість на короткотермінову окупність;
- недостатня кількість науково-інноваційних оргструктур;
- відплив наукових працівників;
- недостатні обсяги міжнародних науково-технічних програм та проектів співробітництва.

Задля покращення стану інноваційної діяльності в Україні необхідно покращити ефективність інноваційної інфраструктури, а саме створити достатню кількість інноваційних парків, технополісів, наукових та науково-технологічних центрів, які спеціалізуються на створенні сприятливих умов для ефективної діяльності інноваційних підприємств, що реалізують оригінальні науково-технологічні ідеї. Окрім того, варто звернути увагу на державну підтримку інноваційної діяльності та підтримку наукових кадрів.

Насамперед, держава повинна підтримувати введення інноваційних розробок на малих та середній підприємствах, оскільки саме вони через нестачу вільних коштів не мають змоги забезпечити створення інноваційного продукту. Фінансова підтримка, надання пільгових умов кредитування – це мінімальні заходи збоку держави задля стимулювання розвитку інноваційної діяльності підприємств, а згодом і держави в цілому.

Одним із найважливіших показників, що характеризує рівень інноваційності економіки, є глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index). В рейтингу країн світу за глобальним інноваційним індексом відбулись позитивні зрушення позицій, що займає Україна. У 2019 році Україна займає 47 місце, що є на 17 сходинок вище ніж у 2015 році.

Проте позитивні тенденції щодо зрушення в світовому рейтингу можливі не лише в результаті інноваційного розвитку країни, але й за рахунок погіршення стану в інших країнах.

Прямі іноземні інвестиції в економіку України за останні роки надходили досить нерівномірно. Обсяг іноземних інвестицій в економіку України в 2015 та 2016 рр. становив відповідно 2961 і 3130 млн. дол. США, що, між тим, значно менше, ніж у минулих роках. Обсяг інвестицій в 2017 році порівняно з 2016 роком зменшився майже на 30 %. Незначне збільшення надходжень у 2018 році, всього на 153 млн. дол. США або на 6,9%, продовжує свідчити про недовіру іноземних інвесторів до можливостей стабільного ведення бізнесу та поліпшення інвестиційного клімату в країні [6].

Рис. 1. Місце України в рейтингу країн світу за глобальним інноваційним індексом.

Джерело: побудовано автором на основі [5].

Незважаючи на низький рівень інвестиційного розвитку, відсутність достатньої кількості інноваційної інфраструктури та відносно невисокий обсяг іноземних інвестицій Україна має значний потенціал для розвитку інноваційної діяльності за умов проведення ефективної державної політики.

Отже, ключовими проблемами недостатньої інноваційної активності вітчизняних підприємств є низький рівень іноземних інвестицій та високий рівень ризиковості підприємницького середовища, що спричинено високим рівнем корупційної складової судової влади та значним рівнем рейдерства, це і пояснює орієнтованість на короткотермінову окупність інвестиційних проектів та недостатню кількість науково-інноваційних структур. Основними перспективами розвитку інноваційної діяльності підприємств України залишається подолання ключових проблем шляхом надання гарантій та захисту іноземного капіталу в Україні.

Список використаних джерел

1. Алексеев А.Н. Инновационный менеджмент / А.Н. Алексеев. – М.: МИЭМП, 2010. – 48с

2. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011, № 3715–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3715-17

3. Гурочкіна В.В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту [Електронний ресурс] / В. В. Гурочкіна // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 5 (21). – С. 51-57. – Режим доступу до журн.: http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html

4. Кармышев Ю.А. Инновационный тип развития как фактор динамизации социальноэкономических процессов / Ю.А. Кармышев // Сб. науч. трудов ТГУ им. Г.Р.Державина / Гл. ред. В.М. Юрьев. – Тамбов: Изд-во ТГУ, 2012. – Вып. 1. – 68с

5. The Global Innovation Index [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator.

6. Прямі іноземні інвестиції в Україні. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.insiders.com.ua/spravochnik/inostrannye-investitsii

Климюк А.В.,
студентка групи ОБ-18-1
ННІ обліку, аналізу та аудиту
Університету ДФС України
науковий керівник: **Чернова О.В.**
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2019

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У СВІТІ

Головною особливістю функціонування світової економіки на початку XXI століття є насамперед високий ступінь глобалізації, який зумовлений широкою діяльністю транснаціональних корпорацій. Сьогодні в світі налічується досить велика кількість ТНК, які мають досить вагомий вплив на міжнародні економічні відносини, та й в цілому на економіку різних країн. Зараз

майже не лишилося країн, на території яких не вели б свою діяльність транснаціональні корпорації. Вони є головним фактором розвитку економіки, правової системи, політичного становища країн. Транснаціональні корпорації є також важливим інвестором в будь-якій економіці. Зміцнення статусу транснаціональних корпорацій як одного з основних суб'єктів міжнародних відносин сучасності визначає актуальність дослідження ролі інвестиційної діяльності ТНК у світі.

Можна стверджувати, що на сьогоднішній день немає жодного важливого процесу в світовій економіці, що відбувається без участі ТНК. Адже вони приймають участь у світовому політичному процесі, виступають основною силою, яка формує сучасний і майбутній вигляд світу.

Згідно з визначенням ЮНКТАД, транснаціональні корпорації – це підприємства, що складаються з материнської компанії та філій цієї компанії, розміщених за кордоном. Головною ознакою материнської компанії є наявність у компанії контролю над активами економічних одиниць, розташованих на території інших держав. Країна, в якій розташовується штаб-квартира і центральний офіс материнської компанії, є країною базування транснаціональної корпорації, у той час як держави, де розташовуються об'єкти вкладень ТНК, виступають в якості країн-реципієнтів [1].

Згідно до методології ЮНКТАД до ТНК можна віднести підприємства, які відповідають наступним критеріям:

- наявність материнської компанії та її підрозділів (дочірніх компаній) не менше ніж у 2 країнах світу. Закордонні підрозділи можуть створюватися на основі прямих іноземних інвестицій через створення виробничих потужностей або через злиття та поглинання інших підприємств;

- контроль активів закордонних підрозділів передбачає, що частка акціонерного капіталу в дочірньому підприємстві, що належить материнській компанії в іншій країні, становить 10 або більше відсотків [1].

Значне зростання процесу транснаціоналізації світової економіки в останні десятиліття зумовлено величезним масштабом операцій ТНК. Гостра конкурентна боротьба, пошук шляхів доступу до дешевих ресурсів і факторів виробництва змушує ТНК розширювати ринки для інвестування [2, с. 122].

Інвестиційна діяльність ТНК насамперед пов'язана зі здійсненням прямих іноземних інвестицій. Під інвестиціями розуміються ті економічні ресурси, які спрямовуються на збільшення реального капіталу суспільства, тобто на розширення або модернізацію виробничого потенціалу.

Іноземні інвестиції передбачають переміщення капіталу від країни-донора до країни-реципієнта. Основна частина прямих іноземних інвестицій припадає на транснаціональні корпорації, котрі, як правило, є величезними підприємствами промислово розвинутих країн. Прямі іноземні інвестиції із країни базування, в котрій розташовується головне підприємство ТНК, у приймаючу країну, в якій корпорація має свої філії або дочірні підприємства, є головною ознакою транснаціональності їх діяльності [3].

В світі нараховується понад 40 тис. материнських ТНК, котрі контролюють понад 250 тис. дочірніх фірм. На них працюють понад 73 млн осіб. На транснаціональні корпорації припадає 30% світового ВВП. Їх число за останні 20 років збільшилося в 5 раз. 500 самих потужних ТНК реалізують 80% усієї електронної та хімічної промисловості, 96% продукції фармацевтики, 76% продукції машинобудування. В цілому обсяг міжнародних інвестицій в нові проекти в сфері НДДКР високий і постійно росте (рис. 1).

За даними Конференції ООН із торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) у Доповіді про світові інвестиції (World Investment Report 2019) відомо, що у 2018 році світовий обсяг прямих іноземних інвестицій продовжував скорочуватися, упавши на 13%, а саме до 1,3 трлн доларів. Скорочення потоків ПІІ триває три роки поспіль і пояснюється головним чином великомасштабною репатріацією ТНК.

Рис 1. Динаміка ПІІ у всьому світі по економічних групах.

Приплив ПІІ в розвинені країни у 2018 році досяг найнижчого показника, скоротившись на 27%, спостерігаючи з 2004 року. Щодо Європи, то приплив інвестицій в Європу скоротився вдвічі і опустився нижче позначки в 200 млрд дол. Приплив ПІІ в Ірландію та Швейцарію скоротився, відповідно, до -66 млрд. дол. і -87 млрд доларів. Крім того, через падіння вдвічі інвестицій в акціонерний капітал на 36% до 64 млрд дол. знизилися ПІІ в Великій Британії і Північній Ірландії. ПІІ в Сполучених Штатах скоротилися від середнього рівня за останні 10 років на 9%, а саме до 252 млрд дол., Це скорочення було в першу чергу пов'язано зі зниженням на третину обсягу угод пов'язаних з оплаченим заздалегідь перевезенням та страхуванням в сусідні країни. Приплив ПІІ в Австралію досяг рівня в 60 млрд дол. завдяки реінвестуванню іноземними філіями рекордного прибутку, який становить 25 млрд дол. в цю країну.

Обсяг ПІІ в країни, що розвиваються залишається відносно стабільним, збільшившись на 2% до 706 млрд дол. У результаті цього збільшення і аномального скорочення ПІІ в розвинених країнах частка країн, що розвиваються в глобальних ПІІ збільшилася до рекордних 54%.

Найбільшим одержувачем ПІІ залишалися Сполучені Штати, за якими слідували Китай, Гонконг і Сінгапур. Великомасштабна репатріація коштів американськими ТНК привела до негативного показника вивезення ПІІ, в

результаті чого в 2018 році Сполучені Штати випали зі списку 20 найбільших країн-інвесторів.

В цілому вивезення ПІІ з розвинених країн впало на 40% і складає 558 млрд. доларів. В результаті їх частка в загальному обсязі вивезення ПІІ скоротилася до 55% - найнижчий показник за всю історію спостережень. Проте обсяг зовнішніх інвестицій європейських ТНК виріс на 11% і складає 418 млрд доларів. Третє місце за обсягом вивезення ПІІ зайняла Франція: у 2018 році він становив понад 100 млрд доларів. Іноземні інвестиції ТНК країн, що розвиваються скоротилися на 10% до 417 млрд доларів [4].

Отже, на сьогоднішньому етапі розвитку світового господарства ТНК відіграють важливу роль. Адже вони впливають на економіку країн-реципієнтів, прискорюють науково-технічний процес, інтернаціоналізацію господарського життя. Залучення ПІІ, відкриває для країни доступ до фінансових ресурсів ТНК, а також значно полегшує інтеграцію до світових економічних процесів, доступ до зовнішніх ринків. Згідно аналізу руху ПІІ спостерігається суттєве скорочення їх обсягів. Попри загальну тенденцію до скорочення ПІІ, існують певні розбіжності в обсягах залучення інвестицій серед різних країн світу.

Список використаних джерел:

1. World Investment Report: Transnational Corporations Extractive Industries and Development. – UNCTAD, United Nations, New York and Geneva. – URL:http://unctad.org/.

2. Немировська О.В. Механізм регулювання взаємодії національної економіки з транснаціональними корпораціями / О.В. Немировська // *Економіка та держава.* – 2015. – № 12. – С. 121–125

3. Міжнародна економіка: підручник / [В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.К. Лебедєва та ін.]; за ред. А.О. Задої, В.М. Тарасевича. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.

4. Доклад о мировых инвестициях 2019 URL: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2019_overview_ru

Костіна О.Є., Микита В.В.
студенти групи ЕМУ-19-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України,
науковий керівник: **Марченко О.І.,**
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства
Ірпінь,2019

СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Остання третина XX–початок XXI ст. ознаменувалися інформаційно-технологічною революцією, в результаті якої відбулися корінні зміни в продуктивних силах суспільства. На теперішній час у світі зростає роль інформації та знань в економічній та інших сферах суспільного життя, інновації стають визначальним фактором у розвитку національної та світової економіки.

В таких умовах дослідження проблем інноваційного розвитку економіки та шляхів їх вирішення є надзвичайно важливим й сприяє виконанню актуального наукового та практичного завдання–підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу країни.

Важливим показником, що характеризує рівень інноваційності економіки, є глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index). В рейтингу країн світу за глобальним інноваційним індексом відбулись негативні зрушення позицій, що займає Україна (рис. 1)

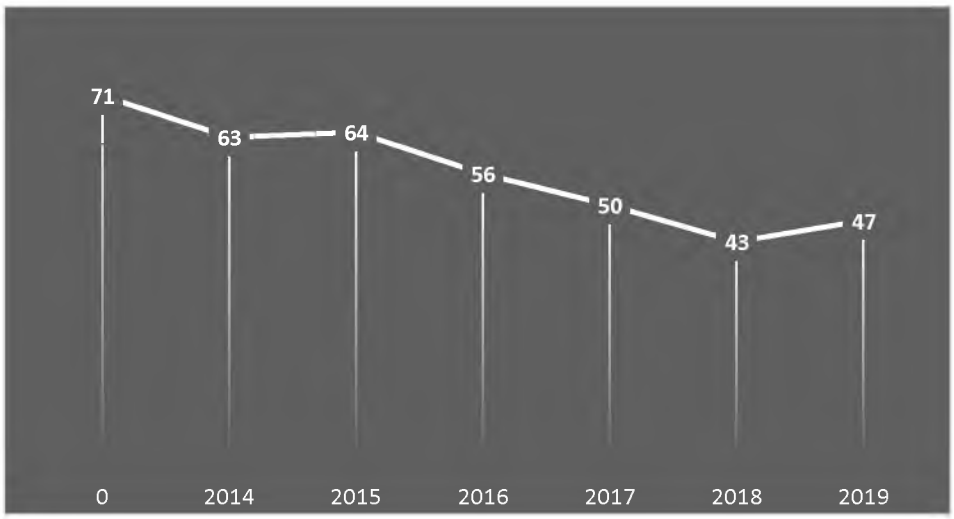

Рис. 1. Місце України в рейтингу 129 країн світу за глобальним інноваційним індексом

Джерело : складено автором на основі [1].

Як наочно свідчать дані з наведеного рисунку, Україна перемістилася з 71 місця у 2013 р. до 43 місця у 2018 р., після чого у 2019 опустилась на 47 позицію у рейтингу серед 129 країн світу. Позитивні зрушення в світовому рейтингу могли відбуватись як в результаті власного інноваційного розвитку, так і за рахунок погіршення ситуації в інших країнах. Тому для більш детального дослідження інноваційного розвитку України розглянемо динаміку такого значущого показника, як відсоток витрат на НДР у ВВП, та проведемо за ним порівняльний аналіз України з28 країнами ЄС (рис. 2).

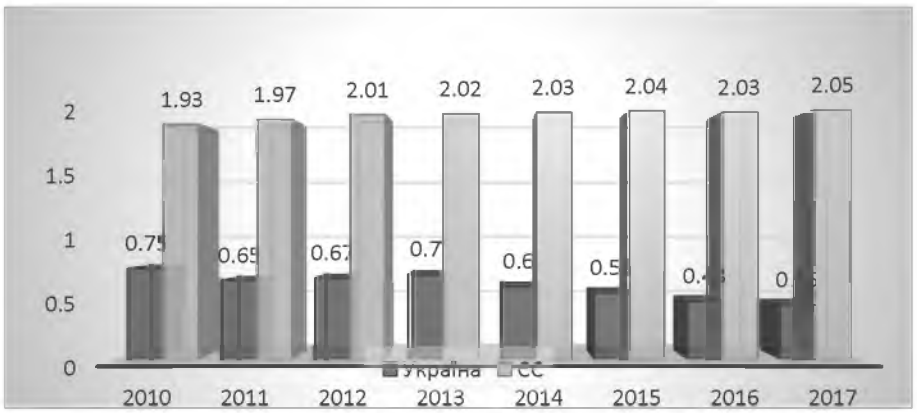

Рис. 2. Відсоток витрат на НДР у ВВП у країнах ЄС та Україні за період 2010-2017 рр.

Джерело : складено автором на основі [2].

Як проілюстровано на рис. 2, в країнах ЄС відсоток витрат на НДР у ВВП щорічно зростає – з 1,93% у 2010 р. до 2,05% у 2017 р. В Україні, навпаки, спостерігається від'ємна динаміка даного показника. Так, відсоток витрат на НДР у ВВП в Україні зменшився з 0,75% у 2010 р. до 0,45% у 2017 р. Відомо, щоб наукові дослідження в країні могли надавати економічний результат, показник наукоємності ВВП повинен перевищувати 0,9% , й чим інтенсивніші вкладення в НДР, тим вище їх ефективність. Зважаючи на це, для реалізації інноваційного потенціалу України НДР потребують збільшення фінансування. Розглянемо більш докладно динаміку витрат на інновації в Україні та їх структуру за джерелами фінансування (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка і структура фінансування інноваційної діяльності в Україні за період 2006-2016 рр.

Джерело : складено автором на основі [3].

За результатом аналізу даних, наведених на рис. 3, можна констатувати, що динаміка загальної суми витрат на інновації в Україні характеризується циклічністю коливань, але в цілому за період 2010-2018 рр. спостерігається позитивна тенденція зростання. Але на дану тенденцію впливає й інфляційний чинник, оскільки витрати на інновації наведені у фактичних цінах. Що стосується джерел фінансування інноваційної діяльності, то серед них значно переважають власні кошти, а кошти держбюджету та іноземних інвесторів

займають незначну частку в загальній сумі витрат на інновації, яка характеризується різкими коливаннями в динаміці, що чинить дестабілізуючий вплив на планування та здійснення інноваційної діяльності.

Отже, можемо прийти до висновку, що в сучасному світі інноваційний фактор стає визначальним у розвитку національної та світової економіки. Україна має потужний науковий потенціал, проте сфера наукових досліджень і розробок, характеризується наявністю певних проблем, які потребують нагального вирішення.

Для підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу України необхідним є збільшення обсягу та забезпечення стабільності фінансування інноваційної діяльності, особливо за рахунок державних та іноземних коштів. Для досягнення цієї мети доцільним є, з одного боку, збільшення частки державного бюджету, що виділяється на НДР, те забезпечення її стабільності, з іншого – розробка системи заходів, що сприятимуть припливу коштів іноземних інвесторів.

Для цього необхідно розробити виважену економічну політику держави, спрямовану на посилення зацікавленості підприємців в інноваційній активності.

Список використаних джерел

1. The Global Innovation Index 2019. URL: https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator.

2. Ляшенко О. М. Результативність бюджетного фінансування наукових досліджень в Україні. Аналітична записка / О. М. Ляшенко // Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень.– 2017.URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/biudzhet_fin58b32.pdf.

3. Джерела фінансування інноваційної діяльності / Офіційний сайт Державної служби статистики України.- 2018.– URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html.

Мартенюк Є.В.,

студент групи ЕПБ-19-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Марченко О.І.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства

Ірпінь, 2019

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОСТІ ЕКОНОМІКИ В МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ

Розвиток науково-технологічного потенціалу й активна інноваційна діяльність є найважливішими факторами, що обумовлюють у сучасному світі трансформацію економіки як на національному, так і на глобальному рівні. Саме ці сфери соціально-економічного буття зумовлюють докорінні зміни в структурі національного виробництва, міжнародному поділі праці, формуванні шляхів і моделей національного розвитку. Економічне зростання значною мірою залежить від здатності країни вчасно адаптуватися до технологічних зрушень, уміння засвоювати нові економічні ніші, забезпечувати виробництво нових видів продукції і послуг з високою часткою доданої вартості [1].

Визначальним показником ефективності здійснення інноваційної політики держави є її місце у глобальних рейтингах. У наш час розроблено багато міжнародних рейтингів та оцінок рівня розвитку країн світу. Вони вивчають найбільш цікаві сфери життєдіяльності суспільства в різних країнах світу, а отримані результати використовують для порівняння соціально-економічних, політичних, культурних позицій країн світу серед досліджуваних. Якщо поглянути на нашу державу в координатах міжнародних рейтингів, то можна побачити певною мірою таку картину, що Україна на сьогодні займає скромну позицію в міжнародних економічних рейтингах, що може бути наслідком низького рівня розвитку інноваційного середовища [2, с.71].

Для найбільш об'єктивної оцінки інноваційного розвитку України розглянемо місце нашої економіки в рейтингу Глобального індексу інновацій (GII). Цей індекс отримав широке визнання в якості найважливішого джерела інформації щодо інноваційної діяльності, а також виступає корисним контролюючим інструментом для директивних органів будь-якої країни та світу в цілому. GII — оцінює рівень розвитку інновацій в країні, її витрати на інновації і результат прийнятих зусиль. Індекс враховує умови для відкриття та розвитку нового бізнесу, податкову політику в країні, якість університетської освіти, доступність макрофінансування та венчурного капіталу.

Інновації є найважливішим стимулом економічного зростання і процвітання. «GII» покликаний удосконалити систему оцінки результатів інноваційної діяльності та поліпшити розуміння ролі інновацій в діяльності країн світу. Визнаючи необхідність більш широкого підходу до інновацій, що застосовується як до країн з розвиненою економікою, так і до країн з перехідним ринком, автори «GII» використовують показники, що виходять за межі традиційної системи кількісної оцінки результатів інноваційної діяльності, наприклад, таких як, обсяг НДДКР в країні. Основне завдання оцінки рівня інноваційного розвитку країн полягає в тому, щоб знайти інструменти для виміру рівня інновацій у сучасному світі [4, с. 49].

В оприлюдненій Всесвітньою організацією інтелектуальної власності доповіді "Глобальний інноваційний індекс 2017" містяться рейтинги ефективності інноваційної діяльності в 127 країнах світу, що базуються на 82 індикаторах. Розглянемо місце України в даному рейтингу та визначимо сильні та слабкі сторони.

Незважаючи на те, що за останні роки Україна піднялася в рейтингу на 29 пунктів (в 2017 році Україна посіла 50 місце, тоді як у 2008 році займала 79), інноваційність економіки України є доволі нестабільною та суперечливою. Лідерами в світі є Швейцарія, Швеція, Нідерланди та США. Польща – 38, Росія

– 45, Білорусь – 88. Україна в таблиці рейтингу розташувалася між Катаром і Таїландом, які відповідно займають 49 та 51 місця [3].

Найбільш слабкими субіндексами в Індексі інновацій для України є «Політична стабільність та відсутність насильства / тероризму» (124 місце із 127), «Легкість вирішення неплатоспроможності» (120), «Верховенство права» (110), за таким субіндексом як «Ефективність влади» у таблиці рейтингу Україна займає 96 місце, що свідчить про низький рівень державних служб, ступінь їх незалежності від політичного тиску, якість формулювання та реалізації політики, а також довіру до зобов'язань уряду щодо такої політики.

На сьогоднішній день спад інноваційної активності України пояснюється високим комерційним ризиком вкладення коштів в інноваційну діяльність, пов’язаним з необхідністю великих фінансових витрат при тривалих термінах їх окупності, недосконалістю організаційних принципів і методів фінансово-кредитного забезпечення інноваційних процесів та податкової політики. Перед державою стоїть завдання щодо створення сприятливих умов для залучення довгострокових ресурсів у економіку, що безпосередньо пов’язане з формуванням організаційно-економічних відносин, для фінансового забезпечення інноваційних процесів (рис. 1.)

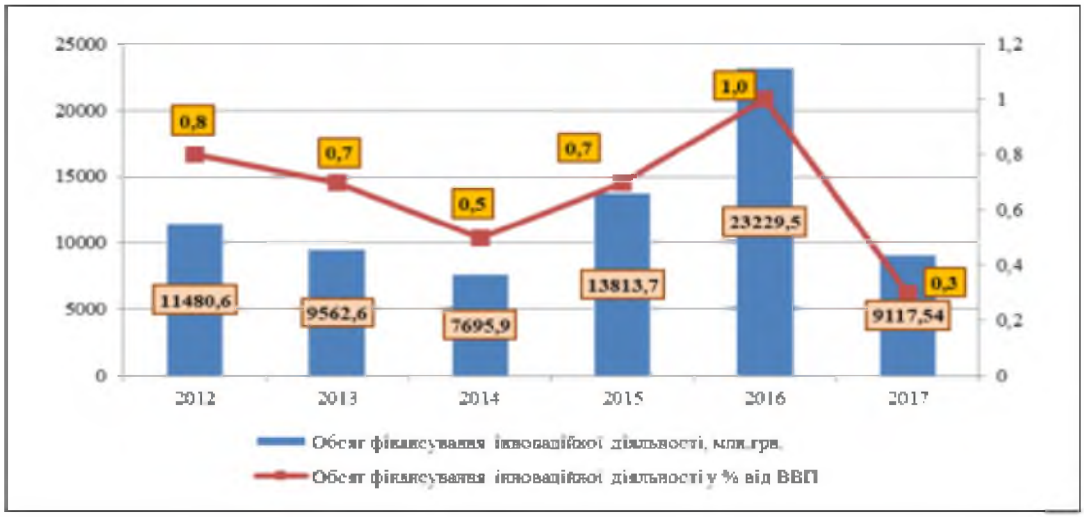

Рис. 1. Фінансове забезпечення інноваційних процесів

Проаналізувавши місце Україну в рейтингу Глобального індексу інновацій (GII) можна сказати, що воно є досить скромним. Одна з основних причин низького показника — недостатній рівень розвитку інноваційної сфери, зокрема впровадження нововведень, а також не достатня підтримка з боку держави. Але, якщо подивитися на динаміку України в рейтингах за останні роки, країна тримається на своїх позиціях. Беручи до уваги теперішню військову, інформаційну, економічну та політичну агресію проти України, є показником величезного потенціалу. Отже, для зростання інноваційного потенціалу України, а також просування на кращі позиції в міжнародних рейтингах можливо досягти лише за умов проведення цілеспрямованої інноваційної політики зі сторони держави, проведення реформ у сферах інфраструктури, інформаційно-комунікаційних технологій, оподаткування і митної політики.

Список використаних джерел

1. Науковий та інноваційний потенціал України у міжнародних статистичних порівняннях: Монографія / Єгоров І.Ю., Жукович І.А., Рижкова Ю.О. – К.: ДП «Інформ.- аналіт. агентство», 2010. 156 с.

2. Гальчук А. А. Місце інноваційного потенціалу України в міжнародних економічних рейтингах - К.: Інвестиції: практика та досвід, 2016. № 8. С. 70-72.

3. The Global Innovation Index 2017 [Електронний ресурс] URL: https://www.globalinnovationindex.org

4. Поліщук О. В. Інноваційні тенденції розвитку країн в умовах глобалізаційних змін. – К.: Науковий вісник Дипломатичної академії України, 2017. Вип. 24(3). С. 48-52.

Морозова І.В.,

студентка 4 курсу групи МЕБ – 16 - 1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Коляда О.В.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Ірпінь, 2019

ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІТ СЕКТОРУ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації та посилення інтеграційних процесів, а також за значних геополітичних зрушень в Україні, що відбуваються в останні роки, для економіки країни є актуальним здійснення пошуку нових напрямків підвищення конкурентоспроможності окремих галузей та секторів. Одним із пріоритетних секторів розвитку урядом України визнаний ІТ-сектор, який займає високі позиції в світових рейтингах, зокрема в частині ІТ-аутсорсингу.

Актуальність дослідження ІТ-сектору визначається її істотним впливом на зростання продуктивності праці і якості життя населення. Саме працівники ІТ-сектору формують інвестиційно привабливий імідж нашої країни працюючи з міжнародними компаніями, що є потенційно ефективним напрямком підвищення конкурентоспроможності національної економіки України. А це в свою чергу веде до збільшення зайнятості та рівня життя населення, а також розвитку технологій. Проте, потенціал ІТ-сектору України є нереалізованим, що є причиною недостатньо високого рівня результативності галузі та її низької конкурентоспроможності на світовому ІТ-ринку.

Питаннями функціонування сфери інформаційних технологій та її впливу на економіку України займаються такі вітчизняні вчені, як О. С. Бабанін, О.М.Кашперська, І.А.Севрук, Л.І.Федулова, М. П. Чайковська та інші.

Аналізуючи праці зазначених вчених зазначимо, що під інформаційними технологіями (далі - ІТ) розуміють систему методів і способів збирання, накопичення, зберігання, пошуку та оброблення інформації на основі використання засобів обчислювальної техніки [1].

Українська ІТ-індустрія ще не знаходиться серед глобальних лідерів, але демонструє суттєве зростання за останне десятиліття, завдяки своїй науковій базі, широкосмуговому інтернету, значному людському капіталу, сформованій системі освіти, має значний потенціал для збільшення доходів від експорту порівняно з іншими секторами економіки.

Першопрохідцями в ІТ-експорті України стали ІТ-аутсорсингові компанії, які поступово перетворювалися на більш зрілих провайдерів ІТ-рішень з високою доданою вартістю. Вони стали головними експортерами ІТ-послуг і здобули міжнародне визнання ще в 2012 році (ринок № 1 аутсорсингових послуг у Центральній та Східній Європі за даними Ukrainian High-Tech Initiative[2]). Варто відзначити стрімке зростання кількості ІТ-фахівців з 25000 (2012) до 154000 (2018). Дані іншого звіту, які готували A-Ventures разом з партнерами, у свою чергу, свідчить, що вже в 2018 році працюють більше 172 000 ІТ-фахівців.

Присутність на глобальному ринку, що зростає рекордними темпами, додає можливостей органічно збільшити ринкову частку українських ІТ-сервісів та продуктів. Важливо зазначити, що сфера нових технологій показує найбільше зростання, тому не дивує той факт, що всі типи компаній як сервісні, так і продуктові, фокусуються на розкритті потенціалу цих технологій.

Інтернет речі, робототехніка, хмарні обчислення, блокчейн, штучний інтелект, наука про дані, аналітика великих даних, тривимірний друк та багато інших найновіших трендів в тому чи іншому вигляді присутні в країні, отже, мають бути підсилені, а не розпочаті з нуля. ІТ-сектор в Україні має хорошу основу, оскільки Україна володіла значною частиною наукового потенціалу СРСР у вигляді великої кількості наукових установ, університетів у кожному великому місті та високотехнологічних галузей промисловості на кшталт

машинобудування та аерокосмічної галузі, а також досягнень у сфері високих технологій ще на той час. Країна розвинула цей потенціал далі і зараз показує високі темпи зростання в інформаційно-комунікаційних технологій (далі - ІКТ). Обсяг експорту української ІКТ-індустрії суттєво виріс за останні 10 років, темпи зростання складають у середньому 20,7% на рік (див. рис. 1).

Рисунок 1. Експорт послуг з України у сфері інформаційно-комунікаційних технологій

Частка ІКТ-індустрії з обсягом 2,04 млрд доларів США у загальному експорті послуг України у 2018 році склала 17,2% та збільшилась у порівнянні з 2017 роком на 19,8%. Згідно з даними Держстату України експорт ІКТ-послуг становив 3,48 млрд. дол. США, що складає частку 22% від експорту послуг згідно даних НБУ. Мета ІТ-індустрії збільшити об'єм експорту ІТ-сервісів і підтримати зростання частки продуктів [3].

Однак, важливо зазначити, що реальний обсяг доходів українського ІТ-сектора був би значно вищим, якби враховувалися всі прибутки компаній українського походження, зареєстрованих в інших країнах. Основними експортними ринками є країни ЄС (Велика Британія, Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Ірландія, Швеція), США, РФ, Швейцарія, Норвегія, Ізраїль, Канада, та Південна Корея (див. рис. 2) [3].

Ландшафт ІТ-індустрії в Україні є різноманітним, тому існуючі компанії пропонують широкий спектр послуг. ІТ-сектор має кілька підсекторів: зокрема, це компанії, що надають технологічні послуги, продуктові компанії, технологічні стартапи, центри розробки та інші, які перебувають на різних рівнях розвитку та потребують різних рішень для подальшого зростання.

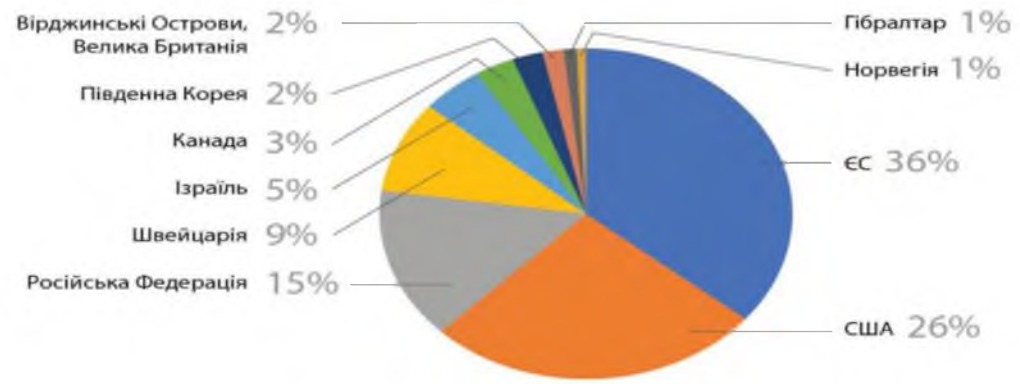

Рисунок 2. Топ-імпортери послуг з України у сфері інформаційно-комунікаційних технологій

ІТ-індустрія має величезний потенціал, який наразі перебуває лише на самому початку свого експоненціального зростання. Він відіграє важливу роль для економіки України, забезпечуючи значні надходження до державного бюджету, появу нових робочих місць, тощо.

Основною стратегічною метою розвитку інформаційного суспільства в Україні є прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних інформаційних технологій в усі сфери суспільного життя, зокрема в економіку України, що дасть змогу підвищити конкурентоспроможність України, продуктивність праці в усіх сферах економіки, ступінь розвитку інформаційної інфраструктури, зокрема, українського сегменту Інтернет, збільшити частку наукомісткої продукції, сприяти якості та доступності послуг освіти, науки, культури, охорони здоров'я за рахунок впровадження інформаційних технологій, розширити можливості людини отримувати доступ до національних та світових інформаційних

електронних ресурсів, створити нові робочі місця, покращити умови роботи і життя людини.

Для успішного розвитку ІТ-сфери України державі необхідно[4]:

- створити прозорі та стабільні правила ведення бізнесу;
- гарантувати безпеку бізнесу;
- сприяти розвитку внутрішнього ринку, зокрема продуктових компаній;
- забезпечити якісну підготовку професійних кадрів для ІТ-сфери;
- сформувати позитивний ІТ-імідж України;
- створити адекватну та здорову фіскальну систему;
- розвивати співпрацю у сфері інноваційної діяльності між державою, суб'єктами підприємництва, навчальними закладами та науково-дослідними інституціями;

Зважаючи на вищеописане, можна з впевненістю стверджувати, що тільки тісна співпраця та сприяння з боку держави може забезпечити максимальний розвиток поступ ІТ-сфери України.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, для ефективного розвитку ІТ-ринку в Україні з боку держави необхідно мати цілісне бачення ІТ-індустрії; виділити ІТ-індустрію в одну із пріоритетних галузей; розробляти різноманітні державні стимули та організовувати підтримку розвитку галузі. З боку представників ІТ-ринку слід формувати асоціації, кластери та інші об'єднання ІТ-компаній.

Список використаних джерел:

1. Кашперська О. М. Використання автоматизованих інформаційних систем у процесі фінансового аналізу підприємств // *Економічний аналіз.* – 2015. – С. 98–102

2. Hi-Tech Initiative Дослідження індустрії ІТ-аутсорсингу в Україні. URL: http://hi-tech.org.ua/wp-content/uploads/2012/08/Exploring-Ukraine-IT-Outsourcing-Industry-20121.pdf (дата звернення: 21.11.2019).

3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/zd/str_eip_kv/str_eip_kv_u/str_eip2014_u.htm (дата звернення: 21.11.2019).

4. Севрук І.А. Конкурентоспроможність України на світовому ринку ІТ-послуг в умовах глобалізації / І.М. Севрук. // *Економіка та суспільство.* – 2018. – №15. – С. 65–70.

Нізельська М.А.,

студентка 4-го курсу групи МЕБ-16-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Белінська Я.В.,**

д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Ірпінь, 2019

СУЧАСНИЙ СТАН ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Сучасний фондовий ринок України знаходиться на етапі свого становлення та значно відстає у розвитку від фондових площадок промислово розвинутих країн. Тому дослідження сучасних умов, особливостей та тенденцій розвитку фондової біржової торгівлі стає для національної економіки надзвичайно актуальним.

Вагомий внесок у дослідження проблем функціонування фондового ринку та біржової торгівлі зробили такі українські науковці, як Д. Бутенко, Ю. Раделицький, С. Самець, І. Школьник, Г. Яцюк. Проте нинішній його стан свідчить по наявність багатьох невирішених питань, які потребують подальшого вивчення та пошуку шляхів розв'язання.

Фондовий ринок в Україні поступово розвивається, про що свідчать позитивні тенденції збільшення обсягів біржових контрактів на організаторах торгівлі. Але все одно капіталізація українського фондового ринку порівняно зі

світовими дуже низька. Капіталізація компаній, що знаходяться у біржовому лістингу Української біржі, складає всього 45 млрд. грн., або 1,66 млрд. дол. США. Для порівняння, капіталізація компаній, що входять в американський індекс S&P 500, перевищує 20 трлн. дол. США. Середньоденний оборот в 2018 році на Нью-Йоркській фондовій біржі складає 64 млрд. дол. США, а на біржі NASDAQ – 44 млрд. дол. США[7].

Відстає український фондовий ринок і порівняно з сусідніми країнами. Середньоденний оборот на ринку акцій Варшавської фондової біржі складає 220 млн євро. На Українській біржі денний об'єм торгівлі акціями складає всього декілька десятків мільйонів грн[3].

Мінімальні об'єми торгів обумовлені декількома чинниками, у тому числі невисоким рівнем недовіри інвесторів до фондового ринку. Велика проблема – незнання і невміння інвесторів, як заробляти на ринку цінних паперів, звідси і низький інтерес до нього. При цьому фондовий ринок активно використовується для фінансування дефіциту бюджету. За даними НКЦПФР, 88 % від загального об'єму угод доводиться на держоблігації. А на торгівлю акціями доводиться тільки 2 % від об'єму торгів.

В Україні фондовий ринок не виконує свою основну функцію – залучення капіталу для публічних компаній. Компанії, зацікавлені в залученні додаткових інвестицій, їдуть у Великобританію або Польщу і проводять розміщення своїх акцій. По такому шляху пішли більшість українських компаній, зацікавлених в залученні капіталу, приміром, агрохолдинги «Кернел» і «Миронівський хлібопродукт»[1].

У цілому ситуація з фінансовими інструментами фондового ринку характеризується такими негативними моментами:

– надто вузький спектр доступних для роботи фінансових інструментів, що ускладнює диверсифікацію портфелів і можливостей для інвестування;

– низька якість цінних паперів, що перебувають в обігу;

– низька ліквідність та висока волатильність цін лістингових цінних паперів;

– відсутність в обігу на біржах цінних паперів іноземних емітентів, активи яких розташовані в Україні[4].

Такий стан пов'язаний з тим, що самі емітенти – акціонерні товариства, що з'явилися після приватизації, не надто прагнуть до вільного обігу власних акцій на ринку. Також негативний вплив роблять вся наявна інфраструктура та система регулювання, що орієнтовані на великих емітентів, масштаби яких дозволяють працювати з ними іноземним інвесторам. До того ж заважає розвитку відсутність ефективного захисту прав інвесторів у цінні папери та незацікавленість потенційних інвесторів придбати цінні папери через низький рівень корпоративного управління. Проведення українськими компаніями IPO та SPO на зарубіжних біржових площадках також негативно впливає на стан фондового ринку України[2].

Але з 2017 року у українців з'явилося більше фінансових можливостей для інвестування в своїй країні. Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку (НКЦПФР) на законодавчому рівні (рішення НКЦПФР від 07.12.2017 № 871) дозволила українцям торгувати цінними паперами іноземних компаній. Раніше можливості легально купувати акції або облігації топових світових компаній, таких як Microsoft, Apple або Alphabet, не було. Але ці папери на порядок цікавіше для інвестування, ніж папери вітчизняного бізнесу[6].

У зв'язку зі спрощенням процесу торгівлі та розширенням переліку іноземних цінних паперів, які можуть торгуватися, на українському ринку можуть з'явитися «блакитні фішки» – акції найбільш великих, ліквідних і надійних компаній із стабільними показниками доходності, особливо ті, які на слуху у українських інвесторів. Очікується інтерес до корпоративних єврооблігацій, у тому числі і тих компаній, чий бізнес пов'язаний з Україною[2].

Також рішення НКЦПФР допоможе прискорити процес заведення іноземних цінних паперів в Україну, збільшить можливості для інвестування не

лише для професійних торговців цінними паперами, але і для звичайних інвесторів – фізичних і юридичних осіб.

Але важлива роль в появі іноземних цінних паперів на українському ринку належить Національному Банку України, особливо в питанні лібералізації і спрощення валютного регулювання. Зараз для купівлі іноземних цінних паперів торговці вимушені отримувати індивідуальні валютні ліцензії, що віднімає багато часу і зусиль і робить процес приходу іноземних цінних паперів в Україну довгим і громіздким. Також вимагає спрощення і механізм виведення іноземних інвестицій при продажі цінних паперів безпосередньо в Україні[5].

Крім того, для купівлі іноземних цінних паперів, торговцям знадобиться валюта, яку вони купуватимуть на валютному ринку. В цьому випадку, лояльність НБУ до процесу багато в чому залежатиме від того, наскільки збільшиться попит на валюту і тиск на курс гривні.

Таким чином, перспектива появи іноземних цінних паперів в Україні – явище позитивне як для розвитку фондового ринку, так і для створення можливостей для внутрішнього інвестування. Користь з цього також отримають і ті українські компанії, які розмістили свої акції за межами країни. Тепер акції таких компаній також можуть бути запропоновані інвесторам на українському ринку.

Також важливим є той факт, що поява різноманітних і привабливих фінансових інструментів в Україні особливо доречною може бути при запуску другого накопичувального рівня пенсійної системи. Вихід на ринок недержавних пенсійних фондів приведе до зростання попиту на якісні і надійні фінансові інструменти. При цьому вкладення пенсійних коштів в іноземні «блакитні фішки» дає більше впевненості у збереженні інвестованих засобів, ніж при купівлі паперів українських емітентів.

Сучасний стан фондових бірж в Україні доволі поганий. Це зумовлено великими проблемами організаційного розвитку фондового ринку, які нерозривно пов’язані зі складним становищем самої країни. Але ринок має

потужний потенціал та великі перспективи розвитку. Завдяки рішенню НКЦПФР про спрощення торгування цінними паперами іноземних компаній збільшаться можливості для інвестування. Залучення іноземних цінних паперів дасть змогу реалізувати суспільно значимі проекти та підвищити економіку країни в цілому.

Список використаних джерел:

1.Бутенко Д. С. Розвиток інструментів біржового фондового ринку як необхідна умова забезпечення конкурентоспроможності торгівельної інфраструктури національного фондового ринку. Фінансова інфраструктура України: проблеми та напрямки розвитку: зб. тез Всеукр. наук.- практ. конф. Київ : Криниця, 2016. С. 117-120.

2. Калинець К. Аналіз світового досвіду організації фондової біржі в контексті можливостей його використання в Україні. *Регіональна економіка.* 2017. № 3. С. 182-191.

3. Раделицький Ю. В. Державне регулювання ринку фінансових інвестицій: зарубіжний досвід і національні реалії. *Науковий Вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць.* Львів : РВВ НЛТУ України, 2015. С. 242-248.

4. Самець С. М. Місце і значення ринку цінних паперів в економіці України. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2018. № 20. С. 244-252.

5. Школьник І. О., Червякова С. В. Реформування вітчизняної розрахунково-клірингової системи як передумова забезпечення ефективності функціонування інфраструктури ринку цінних паперів у процесі IPO. *Проблеми економіки*, 2017. № 3. С. 15-19.

6. Яцюк Г. В. Модернізація торгівельної інфраструктури ринку цінних паперів. Фінансова інфраструктура України: проблеми та напрямки розвитку: зб. тез Всеукр. наук.- практ. конф. Київ : Криниця, 2016. С. 170-172.

7. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку : веб-сайт. URL : http://www. nssmc.gov.ua/

Оліфер А.В.,

студент групи МЕМ-19-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Белінська Я.В.,**

д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки

Ірпінь 2019

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У сучасному світі впровадження цифрових технологій в економіку є основоположним фактором підвищення конкурентоспроможності країни в глобальному середовищі. Наша робота присвячена цифровим трендам української економіки, аналізу можливостей та перешкод, що дасть нам змогу прогнозувати розвиток конкретних економічних явищ.

Якщо характеризувати економіку України, то це ресурсна економіка, де частка сировини в експорті понад 60%, виробництво продукції із низькою доданою вартістю, відтік «мізків» через відсутність можливостей та відсутня база для економічного зростання. Зрушення відбулися в середині 2019 року, уряд затвердив стратегію розвитку за якою Україна до 2030 року повинна здійснити цифровий стрибок та стати ключовим елементом «Industry 4.0».Навіщо це Україні та що для цього потрібно зробити?

Необхідно зазначити, що роль держави та урядів в цифровізації економіки та руху до «Індустрії 4.0» є ключовою. Саме держава затверджує національні програми, цілі, принципи, встановлює нові «правила гри», забезпечує фінансування, підтримку стартапів та податкові пільги. Державі потрібно взяти на себе роль популяризації та формуваня культури цифрових перетворень та інновацій, бо згідно з дослідженням Kane et.al., більша частина недосвідчених в цифровому плані компаній говорять про страх перед ризиком як серйозний

бар'єр для цифрової трансформації [1]. На основі проведеного аналізу перших кроків провідних країн, таких як Німеччина, Франція, Нідерланди, США, Сінгапур, Казахстан які з 2014 року рухаються в цьому напрямку і вже мають перші результати можна зробити певні прогнози та зрозуміти переваги для країни, бізнесу та для кожного громадянина (таблиця 1).

Таблиця 1

Ефект від цифровізації для економіки України та бюджету

Показник	2023, млрд $	2026, млрд $	2031, млрд $	Σ2023-2031, млрд $
Інвестиції в цифрову інфраструктуру	0,7	3	6	16
Інвест.в цифровізацію промисловості, бізнесу	1,5	5	14	70
Приріст продуктивності праці за рахунок цифровізації	+1,1%	+13%	+13%	-
Додатковий ВВП	17 (11%)	93(44%)	280(95%)	1260
Додаткові надходження до бюджету	3,2	17	50	240
Кількість нових робочих місць	150.000	300.000	700.000	-
Частка цифрової економіки в ВВП	3%	15%	65%	-

Джерело: Складено автором на основі проекту закону України «Цифрова адженда України – 2020» [1].

Оцінка макроекономічних показників, що здійснювалася на основі досліджень міжнародних організацій показує впив впровадження цифрової економіки та інвестицій на економіку України в реальному часі. Ми можемо спостерігати позитивну динаміку усіх показників вже за 2-3 роки. Побоювання багатьох експертів, щодо зростання рівня безробіття та повної автоматизації є перебільшеним. Кількість робочих місць зростатиме, а деякі професії будуть

реорганізовані в інші, що тільки позитивно вплине на структуру ринку праці. Позитивна динаміка на державному рівні тягнуть за собою і зрушення на мікро рівні. Ефекти від цифровізації для українського бізнесу:

- зростання промислового виробництва на 7–10% на рік;
- зростання високотехнологічних сегментів до 20% на рік;
- зростання пропускної здатності виробництв — до 60%;
- зростання кількості замовлень, виконаних вчасно, — до 95%;
- зростання ефективності встановленого обладнання — до 15%;
- скорочення простоїв обладнання — до 22%;
- економія витрат на закупівлю — до 30%;
- додаткове залучення до країни інвестицій у розвиток Індустрії 4.0 — як у виробництва, так і в інкубатори та технологічні компанії [2].

Наслідком зростання економіки стане підвищення рівня життя, освіти, медицини, безпеки в країні. Під час дослідження було виявлено зростання доходів та зарплат у населення, Додатковий приріст середньої зарплати за рахунок цифровізації складе від 11% у 2023 до 95% у 2031 (оцінки UIF). Кожен громадянин отримає можливість легко капіталізувати себе, свої знання, вміння завдяки використанню цифрових технологій. Створювати та реалізовувати власні продукти через онлайн сервіси та платформи, власних онлайн ботів. Легко та швидко створювати бізнес, просувати його та отримувати дохід.

Узагальнюючи позитивні наслідки для економіки можна сказати, що цифровізація кардинально змінює традиційні галузі та сектори економіки. Відбувається зміна класичних бізнес моделей, 99% операцій перетікають в інтернет, підвищується ефективність та продуктивність праці. Прикладом є платформа Alibaba, що не веде власної торгівлі, компанія Uber, що не володіє жодною машиною, Amazon не має фізичних магазинів. Порт Роттердам перетворюється в єдиний цифровий простір за допомогою IoT (Інтернет речей). У порту встановлюються «цифрові дельфіни» — інтелектуальні датчики, що забезпечують підтримку транспортних потоків, включаючи перевезення

вантажів. «Дельфіни» здатні до самонавчання, їх основа — нейромережі.

Цифровізація створює нові сектори й сегменти, так само, як і нові професії. За оцінками Українського Інституту Майбутнього, до 60% доданої вартості в Україні в 2031 буде створено в нових високотехнологічних секторах економіки, в таких як штучний інтелект, робототехніка, біоінженерія, 3D-принтинг, наномедицина та інші. В майбутньому 65% наших дітей займатимуться видами діяльності, які ще не існують сьогодні.

Головний ефект цифровізації — це зміна ланцюжків створення доданої вартості. Технології та цифровізація витіснятимуть людину зі звичних для неї процесів — виробництва, сфери обслуговування, розваг, торгівлі, освіти й навіть медицини. При тому в бізнесу кардинально зросте окупність інвестицій (ROI). За оцінками Digital Spillover, ROI для цифрових технологій у 6,7 разів вище, ніж для традиційних. Згідно з результатами досліджень у звіті Digital Spillover, кожен долар, інвестований у цифрові технології, зумовлює зростання ВВП на 20 дол., тобто мультиплікатор інвестицій дорівнює 20. Для порівняння: мультиплікатор традиційних інвестицій (нецифрових) становить 2–8 (залежно від галузі) [3]. Саме цього потребує українська економіка і вимагає українське суспільство.

На шляху до цифрової трансформації, Україна має ряд перепон у всіх галузях економіки та соціально-політичній сфері. Вони стосуються відсутності правил гри, державних програм, законодавства, щодо захисту інтелектуальної власності, хмарних технологій, стандартизації тощо; необізнаність бізнесу, населення, брак фахівців, корупція, недовіра до влади, військові дії. Подолання бар`єрів буде пришвидшувати впровадження цифрових технологій та структурних змін.

Перспективи розвитку економіки України очевидні, маючи потужну промислово-сировинну базу, достатню кількість кваліфікованої робочої сили, урядову підтримку та провідне місце в світі у ІТ сфері. Цифровий стрибок залежить від: інфраструктури(високоякісний інтернет, електронна взаємодія бізнесу, електронні розрахунки, кібербезпека, блокчейн); екосистеми

(впровадження стимулів для модернізації, заохочення бізнесу споживати та продукувати цифрові технології); цифрова трансформація (нові галузі економіки, високотехнологічні виробництва, трансформація сфер життєдіяльності). Інвестиції та реінвестиції є базовим елементом початку трансформації. Досвід лідерів показує, ROI в цифрову трансформацію на початкових етапах складає до 500%, а потенційний ефект від комплексного впровадження +11-95% ВВП на рік, 1260 млрд.$ додаткового ВВП за 10 років [3].

Отже, проводячи дослідження перспективи України, маємо розуміти – мова іде не про змагання окремих суб'єктів, брендів між собою, мова про змагання країн та цілих регіонів. Саме тому, без національних чи навіть континентальних програм, цифрова трансформація неможлива.

Список використаних джерел

1. Цифрова адженда України – 2020 [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.slideshare.net/tsnua/ss-72226573.

2. Концепція АППАУ. «Національна стратегія Індустрії 4.0» [Електронний ресурс] / Концепція АППАУ. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://industry4-0-ukraine.com.ua/regional/kyiv/.

3. Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. №67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» [Електронний ресурс] / . – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-р.

Пронькіна І.В.,
студентка групи ФБД 16-3
ННІ фінансів, банківської справи
Університет ДФС України,
науковий керівник: **Вергелюк Ю.Ю.,**
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків,
Ірпінь, 2019

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ

В умовах інтенсивного розвитку фінансової та економічної діяльності вимоги до ефективності ринку державних цінних паперів значно підвищуються, проте не всі ринку однаково ефективні. Внаслідок цього іноземні інвестиції неоднаково впливають на розвинені та ті, що розвиваються національні ринки цінних паперів. Проте, такий вплив іноземних інвесторів на ринки цінних паперів має певні відмінності, оскільки в країнах, що розвиваються фондові ринки особливо на початкових етапах свого існування мають досить неефективну структуру і інфраструктуру. В таких умовах присутність іноземних інвесторів на національному ринку цінних паперів в коротко- і середньострокових перспективах лише посилює існуючі дисбаланси і нестабільність. У свою чергу розвинені ринки цінних паперів здатні уникати можливі негативні ефекти від діяльності іноземних інвесторів і перетворювати іноземні інвестиції на користь своєї економіки.

Чимало праць присвячено вивченню даної теми. Вклад в дослідження даної теми внесли: А. Гайдуцький, , Т.В. Забучинська, М. М. Піменова, Б. Погріщук Є. Радзюк, М. В. Стецько, І. Федорович, тощо.

Доцільно проаналізувати розвиток ринку цінних паперів України, у динаміці торгів за 2015-2018 рр. Протягом 2015–2017 рр. обсяги торгівлі цінними паперами загалом, борговими цінними паперами та акціями зокрема постійно

знижувалися відносно попереднього року, а в 2017 р. порівняно з 2015 р. зменшилися у 3,0, 2,9 та 5,1 рази відповідно. З усіх боргових цінних паперів протилежну загальній динаміку демонстрували опціонні та депозитні сертифікати, проте якщо обсяги контрактів на опціонні сертифікати за чотири роки зросли у 6,3 рази, то динаміка депозитних після трирічного періоду росту обривається у 2017 р., у якому на них контракти не укладалися. Проте, у 2018 році, порівняно з 2017 роком, темп приросту обсягів торгів на ринку цінних паперів становив 26% при зростанні ВВП на 3,2%. Співвідношення обсягів торгів на ринку цінних паперів до ВВП — 19,8%. За підсумками 2018 року спостерігалося зростання обсягу торгів на ринку цінних паперів, порівняно з 2017 роком, на 26% — до 590,59 млрд грн [1].

На нашу думку, основні проблеми, що стримують розвиток ринку державних цінних паперів та загострюють негативний вплив іноземного капіталу на ранніх етапах, можна розділити на такі дві групи: недосконала структура ринку (нерозвиненість національних інвесторів, їхня недостатня капіталізація, мала кількість емітентів, відсутність у них досвіду роботи на фондовому ринку) і недосконала інфраструктура ринку (несформована система регулювання ринку, нерозвиненість біржових інститутів, відсутність усталених зв'язків з міжнародним фінансовим ринком) [2, с. 36].

З метою забезпечення стабільного розвитку ринку державних цінних паперів в Україні основною метою повинно стати залучення інвестиційних ресурсів задля спрямування їх на оновлення виробничого потенціалу та забезпечення подальшого зростання виробництва [3, с.75].

На думку Івахненка І. С. стабільного розвитку ринку державних цінних паперів можна досягти шляхом вирішення наступних завдань:

1. Вкладення інвестицій в реальний сектор економіки через ринок цінних паперів в обсягах, які б забезпечували його потреби;

2. підвищення ролі внутрішніх інвесторів;

3. зростання питомої ваги корпоративних цінних паперів;

4. сприяння розвитку нових фінансових інструментів, зокрема деривативів;

5. подолання домінування неорганізованого ринку над організованим;

6. урівноваження грошово-кредитної, валютної, бюджетної політики для цілісного розвитку фінансового ринку України;

7. створення ефективної системи захисту прав та законних інтересів інвесторів на основі гарантованого виконання угод;

8. забезпечення загальноекономічних умов з метою підвищення конкурентоспроможності ринку цінних паперів України [5, с.6].

Також, для підвищення інвестиційної привабливості Піменова М. М. пропонує розробити модель інфраструктури саморегульованого ринку державних цінних паперів, в рамках реалізації якої пропонується: забезпечення активної участі інституційних учасників в удосконаленні законодавчо-нормативної бази; розробка і впровадження єдиних стандартів професійної діяльності для всіх учасників ринку цінних паперів; розширення інституційними учасниками спектра послуг, що надаються з одночасним зниженням їхньої собівартості; зниження витрат державних регулюючих органів на проведення безпосереднього нагляду за всіма професійними учасниками ринку цінних паперів, ліцензування та збору звітності [6, с.780].

Стецько М. В. підкреслює необхідність застосування одного із шляхів підвищення інвестиційної привабливості ринку державних цінних паперів, який полягає у використанні світового досвіду податкового стимулювання інвестиційної активності громадян, який, у свою чергу, забезпечує стимулювання довгострокового перебування коштів на інвестиційних накопичувальних рахунках; стимулювання інвестування коштів на накопичувальних рахунках в інструменти, які обертаються на організованому ринку державних цінних паперів; зниження податкового навантаження на доходи, одержувані на інвестиційних рахунках громадян; надання можливості як

самостійного інвестування, так і залучення професійних учасників ринку [3, с. 160].

Разом з цим, вагому увагу доцільно приділити ефективній інтернаціоналізації ринку державних цінних паперів України за рахунок створення сприятливих умов для обігу цінних паперів національних емітентів на міжнародних фондових ринках через міжнародну пропозицію та депозитарні розписки, та здійснення іноземних портфельних інвестицій на вітчизняному ринку [7].

Отже, стимулювання інвестування на ринку державних цінних паперів повинне функціонувати паралельно з вдосконалення оподаткування. Слід зазначити, що одними з головних засобів стимулювання участі роздрібних інвесторів на ринку можуть стати компенсаційна та страхові схеми. Слід не забувати про те, що враховуючи подолання кризи, держава повинна прийняти спеціальні заходи, які стосуються максимізації прибутку від інвестицій в цінні папери. Це все повинно гармонійно функціонувати поряд з відповідною просвітницькою діяльністю серед населенням, адже саме громадяни здатні змінити своє негативне ставлення до інвестицій на ринку державних цінних паперів.

Список використаних джерел:

1. Звіт НКЦПФР. URL: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjD_4PH1fblAhXLk4sKHfpsAHgQFjABegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fwww.nssmc.gov.ua%2Fdocuments%2Frtchniy-zvt-nktspfr-za-2018-rk%2F&usg=AOvVaw2hvnQJ2EtgcmppppqQ56ax

2. Редзюк Є. Роль державних регуляторів ринків цінних паперів в стабілізації міжнародної фінансової системи. *Ринок цінних паперів України.* № 7. С. 35-45.

3. Стецько М. В. Фінансовий ринок України у контексті глобальної конкурентоспроможності. *Економічний аналіз : зб. наук. праць.* Тернопіль: ТНЕУ. 2016. Т. 25, № 1. С. 159-168.

4. Федорович І. Проблеми та перспективи розвитку діяльності інституційних інвесторів на фінансовому ринку України. *Світ фінансів.* 2017. Вип. 3 (52). С. 73–82.

5. Івахненко І. С. Вплив ринку цінних паперів на інвестування в реальний сектор економіки. *Економіка і бізнес.* 2017. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/vpliv-rinku-tsinnih-paperiv-na-investuvannya-v-realniy-sektor-ekonomiki

6. Піменова М. М. Фондовий ринок України: проблеми та перспективи розвитку. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. №6. С. 778–781.

7. Забучинська Т. В. Проблеми та шляхи підвищення ефективності державного регулювання фондового ринку України URL: http://ndi-fp.asta.edu.ua.

Селіванова К. В.,
студент групи ФББ 16-5
ННІ фінансів, банківської справи та страхування
Університету ДФС України,
науковий керівник: **Вергелюк Ю. Ю.,**
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків,
Ірпінь 2019

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Сучасний стан фондового ринку є незадовільним, через його швидкий розвиток виникає потреба у залученні значних фінансових ресурсів, тому він створив всі необхідні умови для розвитку банківської системи на ринку цінних паперів. На даний момент актуальним є питання активізації банківської

інвестиційної діяльності на фондовому ринку, так як банки виступають найбільшими інвесторами у державі. Основними інвестиційними цілями банків є: мінімізація ризиків при фінансових вкладеннях, пошук високодохідних корпоративних цінних паперів для контролю над окремими підприємствами, збільшення обсягів торгівельних операцій з надійними фондовими цінностями.

Вагомий внесок у дослідженні проблеми діяльності банків на ринку цінних паперів зробили сучасні вітчизняні вчені: Бланк І.А., Бурмака М.О., Васюренко О.В., Вовчак О.Д., Ковбасюк Ю.В., Мацук З.А., Мороз А.М., Скоморович І.Г., Федосов В.А.

Фондовий ринок становить систему економічних відносин щодо обміну особливого товару – цінних паперів, а з іншого боку, це система інститутів, з яких він складається (емітенти, інвестори, біржі, брокерсько-дилерські компанії, організаційно оформлені системи, ринкова інфраструктура тощо), та механізм взаємодії між цими інститутами. [3]

Переконливим прикладом для вибору моделі фондового ринку є порівняння банківського капіталу з капіталом інституційних інвесторів. Якщо взяти сукупні активи інвестиційних, пенсійних та інших фондів, то вони становитимуть лише декілька процентів від сукупних банківських активів. Крім того, якщо врахувати той факт, що тільки капітали комерційних банків можна порівняти з обсягами угод, які проводяться з акціями на фондовому ринку, то стає очевидним, що саме банкам належить головне значення в обслуговуванні обігу цінних паперів. Що ж до створення інвестиційних банків, то в теперішній час в банківській сфері існує тенденція до універсалізації банків, а не подрібнення їх. [1]

Якщо розглядати банківську інвестиційну діяльність можна побачити, що це діяльність, зосереджена на активному залученні інвестиційних ресурсів та ефективному вкладенні банком реальних та фінансових інвестицій, а також сприянні підприємствам у залученні інвестицій, з метою отримання прибутку та максимального задоволення потреб клієнтів у ресурсах, необхідних для

реалізації інвестиційних проектів [5]. Головними формами участі банків в інвестиційних процесах є: вкладення власних коштів у інвестиційні проекти; інвестування мобілізованих коштів у цінні папери; обслуговування коштів клієнтів, які призначені для інвестування; вкладення залучених коштів у розвиток економіки. Управління банківськими інвестиціями означає: встановлення оптимальної часової та просторової структури та обсягів банківських інвестицій; підвищення ефективності банківської інвестиційної діяльності з метою зменшення витрат і отримання високих результатів; розробка нових банківських інвестиційних продуктів. [3]

Контроль за діяльністю банків з цінними паперами здійснюється на підставі економічних нормативів. Нормативи інвестування – це економічні нормативи, що встановлюються Національним банком України з метою забезпечення контролю за інвестиційною діяльністю банків, у т.ч. за прямими інвестиціями. До таких нормативів належать Н11 та Н12 (рис. 1)

Дані діаграми, які наведені, спостерігається стрімке зниження значень обох нормативів інвестування – значення є мізерними. З 2013 до 2014 відзначається найбільший спад норматива інвестування в цінні папери кожного підприємства, показник впав з 3 до 0,7. Якщо ж розглядати, норматив загальної суми інвестування, то можна зробити висновок, що його показники стрімко впали з 2014 по 2015 рік, а саме з 3 до 1. Наступні роки теж характеризується зниженням, але вже не таким стрімким. Це означає, що банки майже не використовують свої кошти на придбання акцій, паїв, часток та інвестиційних сертифікатів підприємств.

Проблема низької активності вітчизняних банків на інвестиційному ринку може бути пояснена також виходячи із класифікації операцій банку з цінними паперами. Зокрема, такі операції класифікують за такими ознаками:[3, с. 217]

- за інвестиційною стратегією банків (інвестиційні операції на продаж та інвестиційні операції на інвестиції);

- відображенням у балансі банку (пасивні операції щодо випуску цінних паперів, активні операції з вкладення ресурсів у придбання фондових активів, клієнтські операції щодо обслуговування активних і пасивних операцій банку).

Ефективність інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів залежить від стану банківської системи.

Розвиток банківської системи та виконання нею поставлених цілей і пріоритетних завдань можливі за таких умов: забезпечення сталого розвитку економіки держави; усунення диспропорцій у структурі та темпах розвитку економіки України та її банківської системи; проведення ефективної макроекономічної політики; збалансованість бюджетної політики, що базується на своєчасній підготовці та затвердженні реальних бюджетів усіх рівнів та їх виконання; розвиток комплексності та системності законодавства з метою усунення існуючих колізій та прогалин; розвиток фінансових ринків [4].

Для посилення надійності банківської системи, а отже, і покращення інвестиційного клімату в Україні, на думку деяких науковців, необхідним, зокрема, є: забезпечення притоку капіталу до банківської системи; нарощування дохідності банків, у тому числі за рахунок розширення спектра безризикових комісійних операцій; оптимізації структури витрат банків, зокрема більш виваженого підходу до операційних та адміністративних витрат; забезпечення гармонійного співіснування великих банків з малими та середніми банками на основі рівності вимог щодо дотримання ними норм пруденційного нагляду.

Отже, розглянувши інвестиційну діяльність банків, то можна зробити висновок, що банківська система є впливовим гравцем на фондовому ринку, так як являється найбільшим інвестором. Створивши ефективне функціонування банківської системи в цілому, то почне зростати ефективність багатьох сфер і інвестиційна діяльність банків на ринку цінних паперів не є виключенням. На даний момент банки майже не використовують свої кошти на придбання акцій,

паїв, часток та інвестиційних сертифікатів підприємств, тому значення нормативів дуже низькі, що видно на графіку.

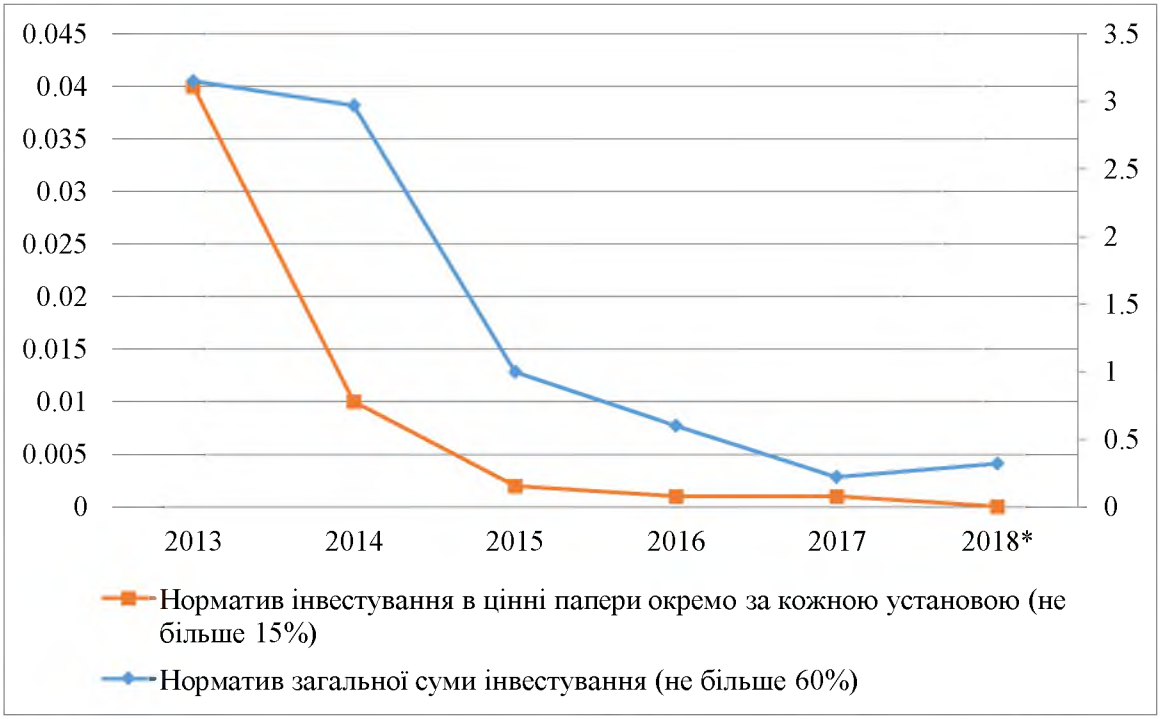

Рис. 1 Динаміка значення нормативів Н11 і Н12 по банківській системі за 2013- 2018 рр.

Тому, для того, щоб банківська система стала більш надійним інвестором і покращила інвестиційний клімат в Україні, треба зосередити увагу на таких цілях: мінімізація ризиків при фінансових вкладеннях, пошук високодохідних корпоративних цінних паперів, нарощування дохідності банків та співіснування великих банків з середніми та малими банками.

Список використаних джерел:

1. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України, затверджений Верховною радою України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15 (дата звернення 11.11.2019).

2. Опарін В., Федосов В., Льовочкін С. Фінансова інфраструктура України: стан, проблеми та її взаємозв'язок із ринком фінансових послуг: монографія / за ред. В. Опаріна, В. Федосова. К.: КНЕУ, 2016. 347 с.

3. Мацук З.А. Фінансові послуги на ринку цінних паперів України: теорія та практика: монографія . Київ: КНЕУ, 2018. 367 с.

4. Скоморович І.Г. Банківські операції : навч. посіб. / за ред. І.Г. Скоморович. Львів : Вид-во ПП «Магнолія 2006», 2012. 488 с.

5. Показники діяльності банків України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_ id=34661442&cat_id=34798593. (дата звернення 11.11.2019)

Тіторчук Т.І.

студентка групи ЕПБ 17-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Назаров М.І.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Одним з факторів впливу на ефективне формування економічних відносин у сучасній економіці є масштабні іноземні інвестиції, що забезпечують розвиток діючих виробництв і підприємств, покращують систему їх управління, впроваджують новітні технології і відновлюють такі розвинені інфраструктури, як виробнича, транспортна і ринкова. На сьогодні практично не залишилося країни, яка б не стала учасником міжнародних інвестиційних відносин, а залучення інвестицій перетворилося на один з важелів економічного впливу та зміцнення позицій на світовій арені.

Одним з яскравих прикладів, де ефективна інвестиційна політика – це Китайська Народна Республіка – країна, яка навіть під час світової фінансової кризи могла досягти досить високих темпів економічного розвитку. Так, у Китаї

саме інвестиційну політику вважають однією з найкращих серед розвинених країн. Створення сприятливого інвестиційного клімату та підвищення рівня інвестиційної привабливості стали основною метою китайського уряду, починаючи з 80-х років минулого століття для майбутнього економічного успіху та процвітання країни. Держава почала заохочувати залучення іноземного капіталу до таких галузей як енергозбереження та до нових видів енергії, до новітніх технології та сучасних методів виробництва й сільського господарства. Окрім цього ще значно підвищує інвестиційну привабливість КНР створення особливих адміністративно-економічних районів, у яких функціонують пільгові режими, спрямовані на стимулювання притоку іноземних інвестицій. Сюди відносять спеціальні економічні зони, зони економічного та політичного розвитку, зони вільної торгівлі та зони по кордонного економічного співробітництва. Особливо важливим фактором у підвищенні інвестиційної привабливості КНР є сприятлива податкова політика уряду та регулювання пільгового режиму на території спеціальних економічних зон.

Економіка Індії в останні роки розвивається досить динамічно. Багато в чому це відбувається завдяки зростанню промислового виробництва. Одним з основних факторів, що сприяють зростанню індійської промисловості, є збільшення обсягів іноземних інвестицій в країну. Одна з цілей економічної політики уряду Індії - створення сприятливого середовища для залучення іноземних інвестицій в економіку країни та заохочення інвестиційного співробітництва між індійськими та іноземними партнерами [1, ст.329].

Сильними сторонами економіки Індії згідно рейтингу є висока конкурентоспроможність компаній, ефективність ринку, інноваційний потенціал. Завдяки вдосконаленій грошово-кредитній та фіскальній політиці, індійська економіка стабілізувалася і нині може похвалитися найвищим зростанням серед країн Великої двадцятки. Пріоритетними напрямами реформування стали вдосконалення державних установ, відкриття економіки

іноземним інвесторам та міжнародної торгівлі, і підвищенні прозорості в фінансовій системі [2, ст.179].

Індія є привабливим та перспективним місцем для інвесторів через ряд причин:

1. Розмір ринку Індії. Економіка країни є 8 у світі через ВВП, яке нині складає 2,4 трильйона доларів США. Проте, за паритетом купівельної спроможності ВВП Індії теоретично зростає в три рази (3,8 трлн. доларів США), що ставить її на одне місце з Японією.

2. Економічне зростання. Економіка Індії, як очікується, збільшуватиметься на 9-10% в рік упродовж подальших 10 років. ВВП Індії виросте в п'ять разів в найближчі 20 років, а ВВП на душу населення майже в чотири рази [2, ст.185].

3. Різноманіття. Зарубіжним інвесторам є великий вибір різних спектрів, куди вкласти кошти: від споживчих товарів і фармацевтики до інфраструктури, енергетики і сільського господарства.

4. Демографічні показники. Індія є однією з наймолодших за віком населення країн у світі, з середнім віком жителів 25 років. Очікується, що у 2020 році країна буде мати найбільшу кількість молодого населення у світі та стане найбільшим постачальником випускників університетів у світі. До 2025 року п'ята частина населення працездатного віку в світі буде індійською [2, ст.186].

5. Високі накопичення заощаджень. З економічною ефективністю, що становить 37% ВВП, індійські внутрішні заощадження підтримують велику частину своїх потреб в інвестиціях, і тільки 20% загального державного боргу Індії поступає від зовнішніх позик.

6. Внутрішня економіка. Внутрішнє споживання в Індії, як правило, на чолі з приватним сектором, відіграє важливу роль в розвитку Індії і, як очікується, залишиться незмінним, оскільки все більше людей притягуються до трудової діяльності із зростаючого середнього класу. У найближчі 10 років кількість індійських багатих споживачів збільшиться на 40 млн. чоловік. Кожен сектор

споживчого ринку в Індії знаходиться на підйомі, що робить Індію набагато менш уразливою до зовнішніх потрясінь і тисків, в порівнянні з іншими ринками, що розвиваються.

7. Надійний фінансовий сектор. Індія має надійну, різноманітну і добре регульовану фінансову систему, яка дозволила їй пережити світову фінансову кризу без особливих труднощів, а також є зразком якості, стійкості і прозорості. Індія має розвинутий банківський сектор, із звітами високої якості про фінансове положення, високим рівнем конкуренції (у Індії налічується більше 80 банків) і сильним корпоративним управлінням.

8. Якість інвестиційних ринків. Бомбейська фондова біржа є другою найстарішою у світі (165 років) і пропонує інвесторам мало витратні, високоефективні, передові і добре регульовані умови, в яких досягають успіху в результаті незвичайного економічного зростання Індії.

9. Зростання економічного впливу. На думку експертів, центр глобальної морської торгівлі переміститься з Тихого океану до регіону Індійського океану. До 2030 року Індія і Китай будуть найбільшими виробничими центрами світу. Зв'язок з Центральною Азією та Європою через Міжнародний транспортний коридор Північ-Південь (INSTC). У наступні п'ять років Індія матиме більший економічний вплив на Азіатсько-Тихоокеанський регіон.

Отже, можна зробити висновок, що на розвиток інвестиційної діяльності впливають певні чинники, які забезпечують позитивний розвиток країн. До основних переваг Китаю та Індії по залученню іноземних інвестицій можна віднести: постійне поліпшення інвестиційного клімату країни, підвищення якості та рівня залучення іноземних інвестицій, розширення відкритості та вдосконалення законодавчого середовища, розвиток зон відкритості, послаблення вимог до прямих іноземних інвестицій, збільшення допустимого обсягу прямих іноземних інвестицій, підвищення рівня життя суспільства. Надаючи такі переваги, країна створює великі можливості для іноземних інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Хмелевський М.О., Коваль Г.Є. Зарубіжний досвід залучення іноземних інвестицій як позитивний чинник впливу на інвестиційну діяльність України. [Електронний ресурс] / М.О. Хмелевський, Г.Є. Коваль // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. – 2016. – №12. – С. 328-333. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Upsal_2013_12_39.

2. Макарчук К.О., Шуба М.В. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку індії: досвід для України. [Електронний ресурс] / К.О. Макарчук, М.В. Шуба // Вісник економіки транспорту і промисловості. Науковий журнал. – 2019. – № 65 – С. 175-188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2019_65_22

3. Харина У. Я. Становлення і розвиток інвестиційної привабливості КНР / У. Я. Харина // Економічний вісник університету. – 2016. – № 29(1). – С. 198-203. – URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2016_29(1)__26.

Федорова Т. Ю.

студентка групи МЕМ-19-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Белінська Я. В.,**

д. е. н., професор, професор кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КИТАЮ

Китай, як провідна країна світу, відіграє не останню роль у проведенні сучасних досліджень науково-технічної галузі. Механізм сприяння розвитку інновацій у Китаї полягає в державній підтримці підприємств з інноваційними технологіями, цілеспрямованій програмі заохочення технологічних інновацій шляхом пільгового оподаткування підприємств з інноваційними технологіями та

надання пільгових кредитів для впровадження цих технологій у виробництво. У Китаї існують також галузеві технологічні центри, які спільно з науково-дослідними інститутами займаються науковими розробками з метою їх упровадження у виробництво для підвищення конкурентоспроможності основних галузей промисловості.

За глобальним індексом інновацій Китай посідає 14 місце із 129 (54,82 бали, 2019 р.) [5], тому потенціал його інноваційного розвитку достатньо високий, щоб претендувати на роль інноваційного лідера, адже Китай є основним конкурентом США, Японії та Швеції.

Основоположними документами, які регламентують пріоритетні напрями розвитку китайської економіки за інноваційною моделлю є «Середньо- та довгострокова програма розвитку науки і техніки 2006-2020 рр.» та довгострокова стратегія «Дорожня карта розвитку науки і техніки до 2050 р.» [1]. Ці програми лягли в основу Тринадцятого національного п'ятирічного плану, у якому стратегічні пріоритети інноваційного розвитку КНР відповідають тенденціям Четвертої промислової революції.

У 2015 р. уряд Китаю затвердив стратегію промислового та інноваційного розвитку «Made in China-2025». Вона визначає такі основні пріоритетні напрями:

1) підвищення продуктивності інноваційного потенціалу КНР;

2) сприяння поглибленню інтеграції інформатизації та індустріалізації;

3) посилення фундаментальної науки у промисловості;

4) висування на перший план якості та формування бренду країни;

5) розвиток «зеленого» виробництва;

6) сприяння інноваційному прориву у десяти ключових секторах – інформаційні технології нового покоління, робототехніка та автоматизація виробництва, авіа- та космічна техніка, високотехнологічне обладнання для дослідження океану, новітні транспортні технології у залізничному, автомобільному транспорті, енергоефективні технології, інновації у сільському господарстві, новітні матеріали та біомедицина;

7) реструктуризація обробної промисловості;

8) розвиток сфери послуг;

9) підвищення рівня інтернаціоналізації виробництва.

У 1990 р. почав діяти державний план пріоритетного впровадження науково-технічних досягнень, джерелами фінансування якого стали в основному державні кредити, капітальні інвестиції, власні кошти підприємств, громадські заощадження, кошти галузей або провінцій [4, с. 38]. Це значною мірою сприяло розвитку інноваційного підприємництва в діючих і новостворюваних технопарках та індустріальних парках.

На даному етапі ефективною системою інституційного забезпечення інноваційної діяльності Китаю є створення спеціальних економічних зон (Шеньчжень, Сямень, Шантоу, провінції «Сичуань», «Шенсі», «Сицьзян» – Уйгурський автономний район та ін.) [3]. В даному випадку мова йде про надання пільг, що сприяє більшому залученню ПІІ та відповідно розвитку інноваційного сектору.

На сьогодні рівень інформатизації у східних регіонах Китаю завдяки функціонуванню спеціальних економічних зон відповідає показникам Японії та наближується до рівня США [3].

Наразі ще одним важливим питанням є підвищення рівня освіченості населення, що постає основним з ключових завдань для уряду Китаю. Так, за індексом людського розвитку, Китай належить до країн з достатньо високим ІЛР, посідаючи 86 місце в рейтингу 2018 р. Кількість спеціалістів у секторі НДДКР невпинно зростає з кожним роком: у 2009 р. – 852 дослідника, 2018 р.– 1299 дослідників [2]. Це свідчить про стимулювання розвитку передових досліджень у Китаї.

У Китаї існує три джерела технологічних нововведень:

1) увезення нових закордонних технологій за допомогою зовнішньої торгівлі, включаючи передавання авторських прав та їх ліцензування, а також імпорт високотехнологічних засобів виробництва;

2) отримання зарубіжної техніки і технологій у процесі освоєння ПІІ;

3) власні технологічні інновації, отримані за рахунок зростання національних витрат на НДДКР.

Держава створила сприятливий клімат для інновацій за рахунок пільгового податкового режиму, субсидій, масштабного фінансування, стимулювання інвестицій, пільгового законодавства у сфері бізнесу та інших ініціатив.

Таким чином, інновації та технології, що активно впроваджуються Китаєм у багатьох сферах економіки, насамперед промисловості та сфері послуг, відіграють першорядне значення при формуванні економічного та науково-технічного потенціалу країни для виходу на світовий ринок технологій.

Список використаних джерел

1. Антонюк Л. Л., Хоменко О. В. Технологічна конкурентоспроможність Китаю у Четвертій промисловій революції. Київ: Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України. 2017. URL:

http://sinologist.com.ua/tehnologichna-konkurentospromozhnist/

2. Китай [Електронний ресурс]. - URL:

https://knoema.ru/atlas/%d0%9a%d0%b8%d1%82%d0%b0%d0%b9

3. Особливості побудови інноваційної економіки: аналіз досвіду Китаю та реалії України [Електронний ресурс] // Ефективна економіка №4. 2017. URL:

http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5544

4. Прудка О. В. Китайський досвід державного стимулювання інноваційної діяльності. Київ: Наука, технології, інновації. №4. 2017. С. 35-45

5. 2019 Global Innovation Index [Electronic resource] // World Intellectual Property Organization. 2019. URL: https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2019/

Циганкова С.Л.,

студентка групи ОПБ-18-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Чернова О.В.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

МІЖНАРОДНЕ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Сьогодні розвиток світової економіки характеризується системною інтеграцією світових та регіональних ринків, переоцінкою інвестиційних ризиків у застосуванні різних фінансових інструментів, посиленням міжнародної економічної інтеграції. Розвиток ринків страхування життя став для багатьох країн фактором соціально-економічного розвитку, підвищення рівня життя населення, вирішення інших макроекономічних проблем.

Дослідженню проблем страхування життя присвячено значну кількість науково-дослідних робіт зарубіжних та вітчизняних вчених. Серед них - В. Д. Базилевич, О. Д. Заруба, О. М. Залєтова та ін.

Метою дослідження є визначення теоретичних аспектів life-страхування та аналіз світових ринків страхування життя.

Страхування життя - це договір між страховою компанією життя та власником страхового полісу. Це форма фінансового захисту для пільговика застрахованої особи на випадок смерті. Власник полісу сплачує періодичні суми, які називаються преміями, протягом строку дії полісу, а після смерті страхова компанія сплачує певну суму грошей призначеному бенефіціару у вигляді доходу [2].

У 2017 році США були провідною країною з виплати премій за страхування життя, загальна сума списаних премій за пряме життя становила

546,8 мільярда доларів США. Другим та третім найбільшими ринками страхування життя були Китайська Народна Республіка та Японія, а прямі внески за прямий спосіб життя склали 317,57 мільярда доларів США та 307,23 мільярда доларів до США відповідно [1].

У 2017 році в США було 797 компаній із страхування життя, більшість з яких були віднесені до «страхових компаній по страхуванню життя», виходячи з їх організаційної структури. У 2017 році Prudential Financial була найбільшою в країні страховою компанією за рівнем активів. MetLife був американським страховиком, який видав більшість полісів страхування життя - приблизно 267 мільярдів доларів США на поліси лише у 2017 році [3].

Ринок страхування життя в Азії стрімко зростав за останні кілька років. У 2017 році доходи від премій по страхуванню життя в Китаї досягли 2,15 трлн юанів, що більш ніж удвічі перевищує дохід від 2012 року. Компанія Samsung була найбільшою страховою компанією з життя в Південній Кореї у 2015 році[3].

Досвід країн Європейського Союзу показує, що страхування життя займає одну з лідируючих позицій у доходах страхової компанії в галузі особистого страхування. Так, обсяг страхових премій Німеччини за 2017 р. становить 246 000 млн. дол.(із них 115 000 млн. дол. Life-страхування) [3].

Страхування життя – накопичувальне страхування – один із найбільш зручних і надійних способів довгострокового інвестування. Однією з принципових особливостей страхування життя є його довгостроковий характер (до 40 років і довічно). На страхові поліси (перш за все на поліси накопичувального страхування) припадає 20% усіх фінансових активів населення і 10% їх сумарного майнового надбання. Порівняно з іншими країнами французькі брокери мають значну частину ринку і у найближчому майбутньому будуть відігравати значну роль завдяки змінам у структурі ринку. Страхові агенти з найму створюють реальну присутність на ринку, тому знаходяться поблизу своїх клієнтів. Вони найбільш активні у сфері індивідуального

страхування, не пов'язаного зі страхуванням життя, а також у страхуванні дрібних і середніх компаній [1].

На рисунку 1 зображено найбільші страхові компанії світу у 2019 році за ринковою капіталізацією (у мільярдах доларів США) [3]:

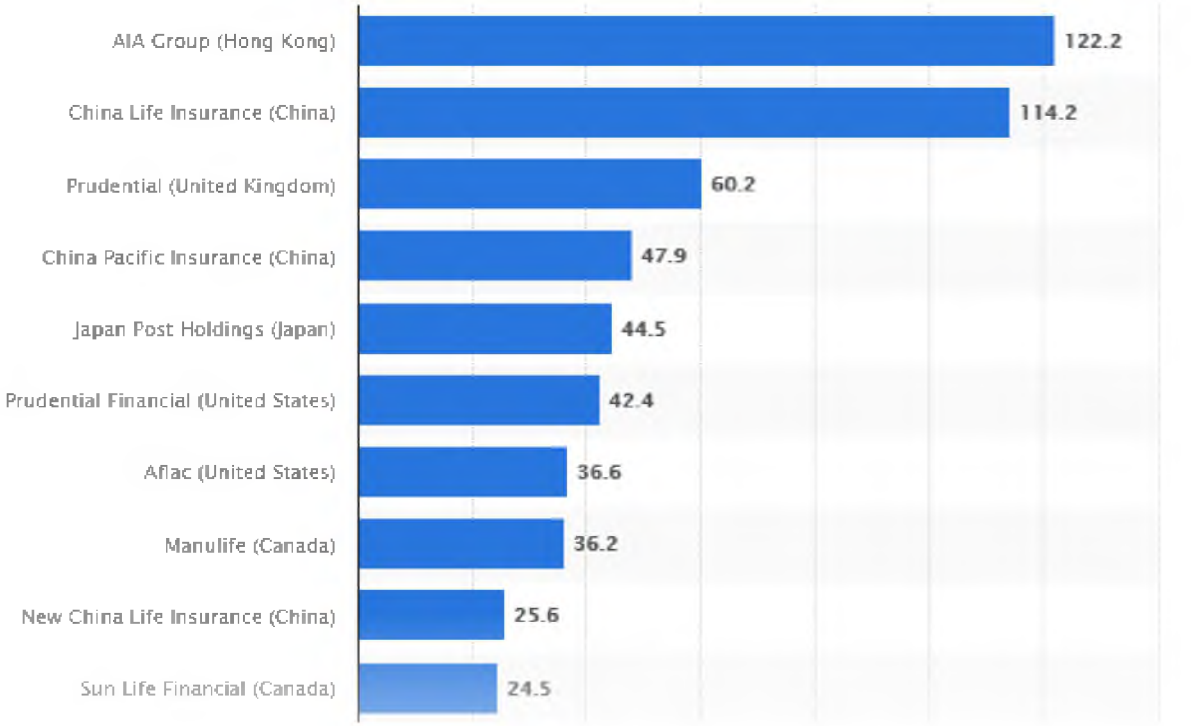

Рис. 1. ТОП-10 страхових компаній світу за ринковою капіталізацією, 2019 р.

Майже в усіх європейських країнах розповсюджений специфічний вид страхування життя під назвою «тонтина», тобто якщо сім'я, що уклала договір страхування, не доживає до певного терміну, страхова компанія не виплачує відшкодування. Крім того, у розвинутих країнах Європи більш конкретизовані форми страхування фінансових ризиків, що відповідає розвитку та потребам їхньої економіки [2].

Отже, в межах національних економік найбільші показники розвитку страхового ринку залишаються в країнах Західної Європи та Північної Америки, в той час коли найбільш інтенсивним приростом показників характеризуються країни Латинської Америки та Азії.

Список використаних джерел

1.Міжнародний статистичний сайт. URL: https://www.statista.com/statistics/376359/largest-life-insurance-companies-by-market-cap/

2. Ванчек Ш. Страхування життя [Електронний ресурс] / Ш. Ванчек // Фориншурер. URL: http://forinsurer.com/public/15/02/25/4712

3. Світові тенденції страхового ринку у 2015 році: прогноз на 2016-2017 роки [Електронний ресурс] // Казахстанський портал про страхування. URL: http://www.allinsurance.kz/index.php?option=com_content&view=article&id=4983: mirovye-tendentsii-strakhovogo-rynka-v-2015-goduprognoz-na-2016-2017-gody&catid=208&Itemid=1924

4. Шелест О., Дудар А., Пономарьова О. Сучасний стан ринку страхових послуг та перспективи його розвитку / О. Шелест, А. Дудар, О. Пономарьова // Економіка, фінанси, право: щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. – 2015. – № 12/1. – С. 12-16.

Яворський Р.С.,
студент групи ФБДі-16-4
ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України
науковий керівник: **Чуницька І.І.,**
професор кафедри фінансових ринків, доцент
Ірпінь, 2019

РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Основною рушійною силою, без якої неможливий розвиток національної економіки, є впровадження інновацій. В свою чергу, фінансові інновації були й залишаються невід'ємною складовою економічного розвитку людства протягом останніх декількох сторіч. Сплески інноваційної активності чергуються з її послабленням або навіть відсутністю. За останні 30 років на фінансових ринках

розвинених країн спостерігається бурхлива інноваційна діяльність, унаслідок якої появилися нові продукти. Учасники інноваційної діяльності намагаються створити такі продукти, які б відрізнялися від існуючих і відповідали поступовим або стрімким змінам у економіці.

Основні засади теорії інновацій у цілому та у сфері фінансових послуг зокрема викладено в працях Й. Шумпетера, Т. Менша, Г. Кларка, К. Фрімена, Дж. Ван Дейна, А. Клакнехта, П. Друкера,В. Бансала, С. Баттилосси, І. Балабанова, В. Викулова, О. Лаврушина, Дж. Маршалла, М. Міллера, Ф. Мишкіна, П. Туфано, Б. Рубцова, Дж. Фінерти, А. Фельдмана, Дж. К. Ван Хорна та ін. Сучасні напрями розвитку інноваційної діяльності на національному фінансовому ринку досліджують такі вітчизняні вчені, як: В.П. Александрова, О.І. Барановський, А.П. Вожжов, Т.А. Васильєва, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, С.А. Єгоричева, А.Я. Кузнєцова, О.О. Лапко, В.І. Міщенко, О.М. Мозговий, А.М. Мороз, Т.А. Медвідь, Л.М. Назарчук [1].

Динамічність фінансового ринку як системи зумовлює те, що сам по собі він є інновацією, а постійні фінансові інновації – його невід'ємною частиною. Без фінансових інновацій, як і без наявності конкуренції, фінансовий ринок існувати не може. Новітні тенденції функціонування цього ринку визначаються темпами та ефективністю впровадження фінансових інновацій (нових фінансових інструментів), що впливають на поведінку всіх без винятку учасників фінансових операцій [2].

Отже, фінансові інновації – це створення й популяризація нових фінансових інструментів, технологій, інститутів та ринків, що також передбачає інституційні інновації, інноваційні продукти і процеси [3].

Фінансова інновація є набором нових фінансових інструментів і фінансових технологій. Залежно від покладених на неї функцій, вона покликана розв’язувати різні завдання щодо реалізації товару або надання нових видів послуг, що є життєво важливим для суб’єкта фінансового ринку [4].

Варто зазначити, що фінансові інновації можна поділити на:

– кризові інновації, головною ознакою яких є розв'язання проблеми реалізації товару (роботи, послуги) у зв'язку з падінням попиту на нього і зменшенням обсягу його продажу, а також складнішої проблеми — виживання господарюючого суб'єкта на ринку в умовах жорсткої конкуренції. Кризова інновація спрямована на ліквідацію організаційної, виробничої, економічної чи фінансової кризи господарюючого суб'єкта;

– інновації розвитку, метою яких є підвищення конкурентоспроможності продукту і самого господарюючого суб'єкта в майбутньому;

– нові фінансові операції, до яких належать форми контролю і обліку руху грошових коштів і цінних паперів (замінники грошей), методи планування фінансових показників, методологія складання фінансових планів різних видів (баланс доходів і витрат, план грошових потоків, бюджетування, оперативні фінансові плани та ін.), прийоми фінансового аналізу, форми організації фінансової роботи господарюючого суб'єкта, інтерактивне й інше аналогічне інвестування капіталу та інші дії, пов'язані зі спробою захоплення господарюючого суб'єкта (наприклад, дії "інвесторів-стерв'ятників"), дії із захоплення нових фінансових ринків;

– нові фінансові продукти, які є формою матеріалізації таких фінансових операцій, які мають невідчутну форму, тому їх не можна продати [5].

Дослідження показали, що фінансові інновації відіграють важливу роль в економічному розвитку України. Вони впливають на міжнародну інтеграцію України, пожвавили її торгівлю на фондовій біржі та допомогли залучити значні обсяги іноземного капіталу в економіку країни. Найбільш чітко міжнародна фінансова інтеграція України виявляється у банківському секторі через входження іноземного капіталу на вітчизняні фінансові ринки шляхом купівлі та поглинання українських банків, а також створення нових банків із іноземним капіталом. Уведені фінансово-технічні інновації на фондовому ринку сильно вплинули на банківський сектор національної економіки. Використовуючи нові

фінансові інструменти, іноземні інвестори продовжували інвестувати свій капітал в Україну [6].

Останніми роками чітко простежується тенденція до розвитку таких фінансових інновацій, як сек'юритизація, розподіл та об'єднання фінансових контрактів, розвиток каналів розподілу нових фінансових послуг. Суть сек'юритизації полягає у переважанні позикових капіталів емісії цінних паперів над банківськими кредитами. Емісія відбувається на основі "пакета зобов'язань" банківських позичальників. Також, популярним напрямом передачі кредитних ризиків у банківській сфері є CRT-інновація (creditrisctransfer), що полягає у зменшенні ризику і потреб у фінансуванні покупцем забезпечення кредиту через виведення даних про кредит зі свого балансу. Досягають цього за допомогою поступки кредиту або ж випуску цінних паперів на основі відповідних зобов'язань [7].

Отже, можна зробити висновок, що запровадження у вітчизняну практику фінансових інновацій, на наш погляд, сприятиме створенню в Україні цивілізованих засад функціонування фінансового ринку та дасть змогу повною мірою реалізувати його функції з метою забезпечення економічного зростання та підвищення добробуту суспільства.

Список використаних джерел:

1. Крупка І. Фінансові інновації у забезпеченні розвитку фінансового ринку та національної економіки в умовах глобалізації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* С. 35-37. URL: file:///C:/Users/pc/Downloads/VKNU_Ekon_2013_4_14.pdf

2. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. *Монографія*. С. 320.

3. Гапонюк М. А., Дегтярьова Н. В. Фінансові інновації на українському біржовому ринку. С. 59-69. URL: file:///C:/Users/pc/Downloads/Fu_2012_2_7.pdf

4. San J. Globalization Exchange. Internet Conference. URL: http://finance.yahoo.com/news/internet-conference-makes-193800299.html

5. *Андрощук І. В., Кравчук О. М. Фінансові інновації: сутність та проблеми їх поширення.* URL:

https://works.doklad.ru/view/Ln0T7lKbZcQ.html

6. Стасик О., Алексєєнко Л. Аналіз динаміки фінансових інновацій у процесі поглиблення фінансової інтеграції. URL: file:///C:/Users/pc/Downloads/ecan_2012_11(1)__50.pdf

7. Шевчук В. Ю. Оцінка використаних фінансових інновацій на фінансовому ринку України. *Економіка та держава.* Випуск 5. 2019. С. 39-44. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2019/10.pdf

СЕКЦІЯ 3. ЛОГІСТИКА, МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТ ТА МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ
SECTION 3. LOGISTICS, INTERNATIONAL TRANSPORT AND INTERNATIONAL MARKETING

Городнича К.В.,
студентка групи МЕБ 16-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: **Прокопенко І.А.,**
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2019

АВІАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ВХОДЖЕННЯ ДО СПІЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

В даний час авіаційний транспорт є найбільш глобалізованим порівняно із автомобільним, залізничним, водним та трубопровідним. Система світового повітряного транспорту склалася завдяки міжнародному співробітництву та є добре сформованою глобальною транспортною структурою, за допомогою якої реалізуються процеси повітряних перевезень пасажирів, багажу, вантажів і пошти. Міжнародні перельоти регулюються багатьма міжнародними угодами, які в свою чергу дають змогу організовувати міжнародне авіаційне транспортне сполучення між державами та регіонами світу. В свою чергу, вони упорядковують авіаційні польоти, обслуговування повітряних суден та багато іншого, тобто дають змогу зробити авіацію більш ефективною та безпечною.

Безпосередньо діяльність у сфері авіаційних перевезень пасажирів та вантажу здійснюють різні державні, колективні, приватні підприємства та організації, товариства і навіть окремі громадяни. До управлінських об'єктів в сфері авіаційного транспорту відносяться: аеропорти та інша наземна

інфраструктура, служба аеронавігації – обслуговування повітряних суден в повітряному просторі України, авіакомпанії (експлуатанти), екіпажі повітряних суден. Особливості створення і діяльності суб'єктів у сфері авіаційного транспорту регулюються% Повітряним кодексом України, Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України, Законом України «Про господарські товариства», інші нормативно-правові акти [1].

Сучасний стан розвитку авіаційного транспорту України потребує і найсучаснішої системи організаційно - правового регулювання. Слід зазначити, що процес такого регулювання відбувається за кількома напрямками:

- регулювання фінансово-господарської діяльності авіаційних підприємств;

- регулювання взаємовідносин між суб'єктами авіаційної діяльності; технічне регулювання вимог до авіаційної техніки та наземної інфраструктури;

- регулювання вимог до авіаційного персоналу щодо рівня їх кваліфікації, досвіду роботи та стану здоров'я, тощо [2].

Оскільки діяльність авіаційного транспорту відрізняється чи не в найбільшому застосуванні єдиних міжнародних вимог, процеси економічно - правового регулювання одночасно відбуваються як на міжнародному, так і на національному рівнях.

Варто звернути увагу, що провідні вітчизняні авіаційні перевізники не відповідають сучасним вимогам світового авіаційного співтовариства, наслідком чого є низька конкурентоспроможність наших компаній на ринку авіаційних перевезень як в Україні так і у світі в цілому. Так, система нагляду за безпекою польотів в Україні не визнана на міжнародному рівні, за умов негайного «відкриття неба» українські перевізники не готові на рівних конкурувати з іноземними авіакомпаніями, які збільшують свою присутність на ринку країни. Врегулювання також потребують відносини у сфері підготовки авіаційного персоналу. За розрахунками фахівців, дефіцит кваліфікованого льотного складу через 3-5 років в Україні буде складати приблизно 25-30 % [3].

Враховуючи задекларований курс України на інтеграцію до Європейського Союзу, пріоритетним повинно стати впровадження заходів по адаптації нормативно-правової бази авіаційного транспорту України у відповідності до стандартів ЄС.

На жаль, робота, яка була направлена на адаптацію національних нормативно-правових актів до європейських стандартів, проходить дуже повільними темпами. Ситуація, яка склалася з нормативно-правовим забезпеченням діяльності авіаційних підприємств в Україні, значно впливає на рівень безпеки польотів, який і так є на неналежному рівні.

Українським авіаперевізникам варто враховувати авіаційну техніку безпеки, адже повітряні судна третіх країн, які використовують аеропорти ЄС у разі аварій чи інцидентів у цивільній авіації, потрапляють до чорного списку компаній високого ризику.

Чорний список авіаційних перевізників, що не допускаються до виконання польотів до країн ЄС формується та постійно оновлюється. Він не є вичерпним та вирішальним тому, що авіаційна влада країн–членів здійснює вибіркову перевірку лише літаків та авіакомпаній, які здійснюють рейси в аеропорти країн–членів. В разі, якщо авіакомпанія потрапляє в цей список, вона має зробити все для того, щоб довести свою відповідність європейським вимогам з безпеки та бути вилученою з цього переліку. Це також є справою країни, оскільки автоматично це судження розповсюджується на інші авіакомпаній цієї країни та суттєво впливає на міжнародну репутацію країни [4].

Так, до чорного списку у 2010 році включено українську авіакомпанію середземноморські авіалінії (Ukrainian Mediterranean Airlines) як авіалінії, яким висунуто певні обмеження щодо здійснення перевезень.

Таким чином, для врегулювання авіаційної діяльності в Україні необхідно відповідати базовим умовам щодо укладення Угоди про Спільний авіаційний простір:

1) функціонування зони вільної торгівлі з ЄС, що є частиною договору між Україною та ЄС про асоціацію;

2) участь України в Європейському агентстві з безпеки польотів (EASA), позитивними наслідками співпраці з якою є досягнення критеріїв взаємного визнання авіаційних технічних сертифікатів та вимог;

3) зміни у комплексній системі регулювання та контролю за галуззю, включаючи безпеку польотів;

4) можливість використання ресурсів ЄС (EASA) для вирішення внутрішніх питань у рамках відповідних інструментів допомоги, включаючи бюджетну підтримку з боку ЄС;

5) досягнення Україною критеріїв Спільного авіаційного простору у сфері безпеки польотів [4].

Для допомоги Державній авіаційній адміністрації щодо переходу до EASA та упровадження нових стандартів безпеки, Європейським Союзом було ініційовано та упроваджено проект технічної допомоги з боку ЄС TWINNING «Гармонізація законодавства та стандартів України з законодавством ЄС у сфері цивільної авіації» [4].

Отже, процес входження України до Спільного авіаційного простору можливий у разі виконання певних умов, які як результат, відкриють небо для європейських авіакомпаній, Це забезпечить збільшення грошових надходжень до бюджету України, що позитивно вплине на загальний економічний стан країни. Також важливим э те, що з одного боку Спільний авіаційний простір має негативні наслідки для національних перевізників, що мають значно вищі показники з безпеки польотів, технічного стану літаків, якості обслуговування, а з іншого боку, підвищення конкуренції на ринку призведе до значних зрушень на внутрішньому ринку, адже без рішучих дій український ринок авіаперевізників не матиме перспектив у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Гаврилко Т.О., Побоченко Л.М. Масштаби розвитку та структура світового ринку бізнес-авіації в умовах глобальних трансформацій // Актуальні проблеми економіки. – 2015.– №7(169). – С. 65-71.

2. Побоченко Л.М., Чиженко І.О. Розвиток ділової авіації в Україні на прикладі авіакомпанії «Аеростар» // Україна і світ: перспективи та стратегії розвитку: електронний збірник наукових праць. – Київ: ННІМВ НАУ, 2016. – № 1. – С. 45-57.

3. Транспортна політика України та її наближення до норм Європейського Союзу [Електронний ресурс] / Т. Сирийчик, А. Фургальські, Х. Клімкевич, М. Камола, Т. Дяченко, М. Пугачов, О. Філіпенко. За ред. Марчіна Свєнчіцкі. – Київ: Аналітично–дорадчий центр Блакитної стрічки. – 2010. – 102 с. – Режим доступу : http://brc.undp.org.ua/ua/publications/books

4. Європейська інтеграція згори. Наслідки приєднання України до Спільного авіаційного простору з ЄС [Електронний ресурс] / К. Заребмо // Європейські акценти. – 2010. – № 6. – Режим доступу: http://www.icps.com.ua

Городнича К.В.,
студентка групи МЕБ 16-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: **Стежко Н.В.,**
д.е.н, професор кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2019

МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

На світогосподарському рівні успіх функціонування будь-якого учасника міжнародного бізнесу незалежно від профілю діяльності знаходиться у прямому зв'язку з його здатністю реагувати й вірно відслідковувати будь-які зміни, що

відбуваються в зовнішньому оточенні, як на світовому рівні, так і на рівні окремої національної економіки, які являють собою цільові ринки для формування і реалізації проектів міжнародних бізнес-процесів.

Існує необхідність сканування цих змін і відображення їх у загальній стратегії розвитку, комерційній й товарній політиці на міжнародному ринку у вигляді відповідних управлінських рішень, успіх яких у значному ступені залежить від ефективно сформованої стратегії міжнародного маркетингу, а також системи управління нею.

При розвитку системи міжнародного маркетингу, його інструментарію і формуванню ефективної маркетингової стратегії основним напрямом є не лише успішна організація збуту продукції на міжнародних ринках і здійснення одноразової вигідної бізнес-операції, а забезпечення завоювання надійних позицій в світовому економічному просторі та їх утримання. Оскільки міжнародне підприємництво в умовах, що склалися, прийме стихійний характер, що не лише позначиться на конкурентоспроможності окремих виробників, національних економік, але і в цілому понизить економічний рівень світогосподарської системи і, природно збільшить тривалість економічної кризи [2].

При цьому в сучасних умовах недостатньо формування однієї загальної стратегії міжнародного маркетингу, оскільки це дуже широка область обхвату, а, отже, важко піддається управлінню, тому необхідне формування комплексу маркетингових стратегій, до складу яких повинні входити загальна стратегія маркетингу (діяльність по формуванню загальної стратегії міжнародного маркетингу повинна зводитися до розробки маркетингової місії суб'єкта міжнародного маркетингу), цінова стратегія міжнародного маркетингу, маркетингова стратегія управління конкурентоспроможністю суб'єкта міжнародної діяльності, стратегія контролю міжнародного маркетингу. Крім того необхідно відзначити, що дана ситуація найбільшою мірою торкнулася країн з трансформаційною економікою (чия стратегія була направлена на

максимальне наближення до країн першого світу через активізацію промислової сфери, про що свідчать розроблені ними промислові програми), які, як лакмус, перші відреагували на кризові процеси, що відбуваються, в світі і в цьому регіоні необхідно особливо ретельно підійти до вирішення проблеми, яка виникла [1].

Основу міжнародного маркетингу складають функції – відокремлені види діяльності, що пов'язані з реалізацією маркетингу. При встановленні складу спеціальних функцій міжнародного маркетингу варто виходити із зіставлення їх сукупності, що використовуються на внутрішньому і зовнішніх ринках. Як і більшість понять маркетингу, функції визначені поки лише для національного маркетингу, тому, використовуючи порівняльний підхід, можна виявити склад функцій для міжнародного маркетингу з урахуванням особливостей міжнародних ринків. Крім загальних і спеціальних функцій, що є відповідно компонентами першої та другої складової структури міжнародного маркетингу, варто виділити і такий елемент у ньому, як організаційні структури, які забезпечують реалізацію маркетингу на зовнішніх ринках [3].

При формуванні сучасної загальної стратегії міжнародного маркетингу (маркетинговій місії) необхідно орієнтуватися на те, що для досягнення кожним учасником міжнародного бізнесу довгострокового отримання прибутку та процвітання на всіх рівнях міжнародного ринку (мега-, макро-, мезо- і мікро-) необхідне володіння знаннями про етику ведення бізнес-діяльності на міжнародному ринку, а це реально тільки через формування програми підвищення якості, конкурентоспроможності як продукції, що випускається, так і самого виробника і його національної економіки, а також через активізацію окремих складових комплексу міжнародного маркетингу, серед яких однією з основних є успішна цінова політика [4].

Виходячи з вищесказаного вирішення наявних проблем і досягнення поставлених цілей, як перед світогосподарською системою в цілому, так і перед країнами, їх глобалізаційними об'єднаннями і окремими виробниками, що функціонують на міжнародному рівні, зокрема неможливо без формування

гнучкого механізму управління міжнародного маркетингу і формування його стратегії.

Більшість існуючих підходів до рішення даної задачі мають однобічну орієнтацію і направлені на активізацію окремих маркетингових функцій, виконання яких виявляється не завжди узгодженим між собою, що приводить до відхилення від очікуваних результатів при організації бізнес-процесів на міжнародному рівні. Причин такого результату дуже багато і у кожної сторони міжнародного бізнесу вони свої (це залежить і від самих учасників бізнес-діяльності, і економічного рівня і конкурентоспроможності їх країн, і від специфіки галузі та ринку), але найбільш ваговими з яких є наступні: непрофесіоналізм в області міжнародного маркетингу, дефіцит ресурсів і засобів, відсутність досвіду участі в міжнародному бізнесі, інформаційний «голод».

Виходячи з цього система управління міжнародним маркетингом повинна бути у вигляді механізму, що дозволяє координувати зусилля в цій області для підвищення продуктивності кожного заходу окремо і маркетингової діяльності в цілому, враховуючи при цьому максимум чинників що впливають на її ефективність, а також забезпечити формування загальної стратегії міжнародного маркетингу у якості комплексу окремих маркетингових стратегій: товарна стратегія міжнародного маркетингу, цінова стратегія міжнародного маркетингу, стратегія управління конкурентоспроможністю суб'єкта міжнародного бізнесу, комунікаційна стратегія міжнародного маркетингу, стратегії контролю міжнародного маркетингу.

Таким чином, міжнародний маркетинг являє собою складний механізм переплетіння й взаємодії внутрішніх змінних і факторів, який повинен бути максимально гнучким і керованим через всебічний вплив складових міжнародного середовища (починаючи зі світогосподарської системи в цілому й закінчуючи конкретною галуззю).

Список використаних джерел:

1. Циганкова Т. М. Сучасна парадигма міжнародного маркетингу : дис. д-ра екон. наук : 08.05.01/ Циганкова Тетяна Михайлівна. – Київський національний економічний ун-т. – К., 2016. – 474 с.

2. Тарлопов І. О. Тенденції розвитку міжнародного маркетингу та напрямки їх реалізації / І. О. Тарлопов // *Актуальні проблеми економіки.* – 2018. – № 2 (80). – С. 129–139.

3. Kramer R. International Marketing. – Cincinnati: South-Western Publishing C.O., 2017

4. Азарян Е. М. Международный маркетинг / Е. М. Азарян. – 3-е изд. – Харьков : Студцентр, 2013. – 202 с.

Заяць Д. Г.,

студентка групи МЕБ-16-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Прокопенко І. А.,**

к. е. н., доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АВІАЦІЙНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ

В умовах сучасного економічного розвитку та поглиблення міжнародних економічних відносин перед країнами постає необхідність використовувати все більше ефективного та швидкісного виду транспорту. Таким на сьогодні вважається повітряний або авіаційний. Держави з високим рівнем розвитку авіаційного транспорту мають статус економічно розвинених та конкурентоспроможних на міжнародній арені. Вони мають багато переваг порівняно з іншими.

Україна має вигідне географічне положення і велике населення, що дає їй можливість розвиватися у даній галузі. Але наявний потенціал країни використовується недостатньо. Інфраструктура ринку авіаперевезень є нерозвиненою. Так як наша держава продовжує політику інтеграції у світовий простір, питання щодо розвитку вітчизняного авіаційного транспорту є актуальним на даному етапі.

Авіаційний транспорт має багато переваг порівняно із іншими видами: швидкість, більш короткі маршрути проходження, можливість перевезення на дуже далекі відстані та у важкодоступні регіони. Більшість трансконтинентальних пасажироперевезень та швидкопсувних вантажоперевезень на значні відстані здійснюється саме авіатранспортом. Серед недоліків виділяють: висока вартість, залежність від погодних умов та аеропортової інфраструктури.

Історія розвитку авіаційного перевезення в Україні сягає часів колишнього СРСР початку XX століття. Ще у 1923 році в Україні було створено авіакомпанію «Укравоздухпуть». Вона мала високі показники роботи і згодом об'єдналася з російським «Доброльотом». Таким чином, у 30-их роках була створена авіакомпанія «Аерофлот» [1].

Початком нової доби в історії цивільної авіації України вважається створення у жовтні 1992 р. державного органу регулювання авіаційної діяльності – Укравіації, що співпало із започаткуванням ринкових відносин у цивільної авіації. У вересні 1992 р. Україна стала членом ІКАО, у травні 1993 р. прийняла власний Повітряний Кодекс та стрімко встановила повітряні мости з багатьма країнами світу [1].

Отже, наша країна заклала фундамент розвитку авіації у XX столітті, ще до того, як стала незалежною державою. З тих пір продовжується її діяльність у галузі авіаперевезення та створенні авіакомпаній.

В даний час (січень - червень 2019 р.) на вітчизняному ринку пасажирських та вантажних перевезень здійснювали польоти 28 вітчизняних авіакомпаній,

якими виконано 47,8 тис. комерційних рейсів (проти 46,2 тис. за аналогічний період минулого року).

А у першому півріччі 2019 року послугами українських авіакомпаній скористалось 6096,3 тис. пасажирів, що на 11,4 відсотка більше показника за січень-червень минулого року [2].

На ринку пасажирських перевезень у 2018 році працювало 17 вітчизняних авіапідприємств, із яких 8 здійснювали регулярні рейси. Лідерство по обсягах авіаційного пасажироперевезення займають такі авіаперевізники України : авіакомпанія «Міжнародні авіалінії України», «Роза вітрів», «Азур Ейр Україна», «Атласджет Україна» та «Браво». Проте на ринку присутні також невеличкі авіакомпанії, які спеціалізуються виключно на чартерних перевезеннях. Лише на нерегулярній основі здійснювали рейси авіакомпанія «Буковина», «Джоніка» «Скайавіатранс» та «ДРІМ ВІНД» [2].

Щодо міжнародних перевезень, то регулярні польоти між Україною та країнами світу відповідно до затвердженого розкладу руху здійснювали 10 вітчизняних авіакомпаній до 45 країн світу. Упродовж січня – червня 2019 року українськими авіакомпаніями розпочато виконання польотів за 9-ма міжнародними маршрутами, які поєднали повітряним сполученням Херсон з Бургасом, Запоріжжя з Барселоною, Дніпро з Бодрумом, Одесу з Ріміні, Харків з Парижем, Шарджею та Ріміні, а також Бориспіль з містами Санья та Катанія [2].

Кількість пасажирів, які скористались послугами українських компаній, за підсумками 1 півріччя 2019 року зросла на 9 % та становила 3223,5 тис. чол., при цьому процент пасажирського завантаження збільшився на 2,4 % та склав 77,6% [2].

Регулярні внутрішні пасажирські перевезення виконували чотири вітчизняні авіакомпанії, які забезпечили повітряним сполученням 11 міст України. За звітний період регулярними рейсами у межах України перевезено 543 тис. пасажирів, що на 8,5 відсотка перевищує показник 1 півріччя 2018 року.

За поданими даними ми бачимо, що в Україні активно здійснюють свою діяльність вітчизняні авіаційні компанії, які відомі далеко за її межами. Багато авіакомпаній з України здійснюють міжнародні перевезення. Також у порівнянні із попереднім роком обсяг пасажирських перевезень збільшився.

За рівнем доходів, що вітчизняні компанії отримували протягом останніх років, п'ятірку лідерів очолює МАУ, далі йде Windrose та Azur Air Ukraine. Четверту сходинку ділять компанії Atlasjet Ukraine та YanAir. Показово, що розрив за рівнем доходів авіакомпаній дуже значний. Це вказує на високу концентрацію вітчизняного авіаринку, знизити яку в найближчій перспективі може лише прихід крупних іноземних лоукостерів [3].

За період з січня по червень 2019 року авіаційним транспортом України перевезено 44,8 тис. тонн вантажів та пошти, що на 2,5 відсотка більше, ніж за відповідний період минулого року.

Перевезення вантажів та пошти виконували 19 вітчизняних авіакомпаній. Лідери вантажоперевезень : АТП ДП «Антонов», авіакомпанії «Міжнародні авіалінії України», «ЗетАвіа», «Максімус Еірлайнс» та «Южмашавіа». Зазначеними авіапідприємствами у звітному періоді було виконано 82 % загальних обсягів перевезень вантажів та пошти [2].

Отже, ми бачимо, що в Україні розвинене авіаційне перевезення не тільки пасажирів, а й вантажу. Даний вид транспортування займає значну частку в загальному вітчизняному вантажоперевезенні.

Як відомо, досить поширеними та вигідними є компанії-лоукостери. Вони здешевляють квитки для пасажирів за допомогою зниження вартості обслуговування польоту (використання дешевих в обслуговуванні аеропортів). Також у своїй діяльності дані компанії економлять на додаткових послугах для клієнта: харчуванні, перевезення великого багажу тощо.

Класичними лоукостерами в Україні можна вважати компанії Wizz Air та Vueling Airlines. Їх ще називають ультралоукостами. Інші представлені нижче компанії як лоукости себе не позиціонують, проте також пропонують українцям

доволі низькі ціни. З України можна полетіти такими компаніями: Wizz Air, UP, Vueling Airlines, AegeanAir, AirBaltic, Air Arabia, Flydubai та AtlasGlobal [3].

Крім того, Україна розвиватиме власних лоукост-перевізників. Запущено новий національний авіаперевізник Sky Up. Перші рейси компанія здійснювала з Києва, Харкова, Львова та Одеси за 16 популярними курортними напрямками.

Щодо діяльності аеропортів на території нашої держави, загалом комерційні рейси вітчизняних та іноземних авіакомпаній протягом січня-червня поточного року обслуговували 19 українських аеропортів та аеродромів. При цьому, близько 98 % пасажиропотоків сконцентровані в 7 основних аеропортах (Бориспіль, Київ (Жуляни), Одеса, Львів, Харків, Запоріжжя та Дніпропетровськ). У багатьох спостерігається зростання кількості обслуговуваних пасажирів [2].

Експерти стверджують, що однією з головних проблем вітчизняного ринку авіаперевезень є монополізація і закритість. Це призводить до високих цін на послуги авіаперевізників. Також в країні є наявні високі тарифи на хендлінгові послуги авіакомпаніям, наприклад, проведення навігаційних систем та повітряного супроводу [1].

Нагальною проблемою в Україні є поганий стан парку повітряних суден (значна частка суден є застарілою і неефективною). Кількість новітніх літаків в країні є недостатньою. Варто наголосити, що стан авіаційних перевезень залежить від економічного розвитку країни та купівельної спроможності її громадян. Багато хто просто не може собі дозволити користуватися даним транспортом.

Наступною проблемою є те, що українські аеропорти не здатні обслуговувати багато рейсів, які можуть дозволити собі авіаперевізники. Багато з них не відповідають міжнародним стандартам.

Ще одним негативним аспектом є неконкурентоспроможність українських авіаперевізників не тільки на світовому ринку, а й на внутрішньому. Краща

організація роботи іноземних компаній дозволяє їм вторгатися на вітчизняний ринок та завойовувати клієнтів [1].

Експерти вважають, що перспективним для розвитку даної галузі в Україні буде проводження лібералізації ринку авіаційних перевезень, а саме долучення до програми «Відкрите небо», яка полягає у знятті бар'єрів на польоти між європейськими країнами. Будь-яка авіакомпанія з країни, яка приєдналася до програми «Відкрите небо», може виконувати необмежену кількість рейсів на будь-яких маршрутах між країнами-учасницями [4].

Після приєднання України до даної програми у перспективі очікується збільшення кількості бюджетних авіаперевізників та підвищення пасажиропотоків.

Для покращення роботи галузі Уряду країни необхідно здійснити реформування у галузі авіаційного транспорту, а саме: забезпечити доступність авіаційних послуг для всіх верств населення; модернізувати національну систему забезпечення аеронавігації; забезпечити ефективний контроль над безпекою авіації; запровадити законодавчі норми ЄС щодо демонополізації деяких аеропортових послуг; створити сприятливі умови для лізингу та придбання сучасної авіатехніки; прискорити вступ України до Об'єднаних авіаційних властей Європи (JAA) для отримання можливості проведення сертифікації авіаційної техніки за європейськими стандартами сертифікації JAR; забезпечити достатнє фінансування системи професійної освіти в галузі (зокрема, шляхом профільної сертифікації освітніх установ) тощо [4].

Отже, можемо зробити висновок, що сучасний стан розвитку авіаційних перевезень в Україні є не повною мірою розвинений, хоча її територіальне розміщення та наявні ресурси визначають значний потенціал у даній галузі. Варто зазначити, що потягом 2018-2019 років спостерігається покращення її стану та збільшення користування послугами авіаційним транспортом.

Серед головних проблем вітчизняних авіаційних перевізників виділяють: монополізацію, залежність від купівельної спроможності громадян, застарілий

парк повітряних суден. Перспективним для України вважається приєднання до програми «Відкрите вікно» та значне реформування авіаційної галузі.

Список використаних джерел

1. О. М. Саркісова, А. Ф. Токарь Аналіз діяльності по здійсненню авіаційних перевезень в Україні / О. М. Саркісова, А. Ф. Токарь // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. *Економічні науки.* - № 33. – 2018 р. – С. 236 - 242.

2. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. URL: https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-v-galuzi-aviatransportu.html (дата звернення: 13.11.2019).

3. Т. І. Олешко, В. В. Токар Аналіз та перспективи розвитку авіакомпаній України / Олешко Т.І., Токар В.В // *Економіка і суспільство*. - № 16. – 2018. – С. 440 - 445.

4. Сагун А.О. Особливості лібералізації ринку авіаційних перевезень в Україні / Сагун А.О. // *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії.* - № 1-2 (07). – 2017. – С. 26 -30.

Когун Н.А.,

студентка групи МЕБ-16-1,

ННІ економіки, оподаткування і митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Стежко Н.В.,**

д.е.н., доцент, професор кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На сучасному етапі, в умова поглиблення інтернаціоналізації та глобалізації, активно здійснюється міжнародне економічне співробітництво,

розвиваються фінансові, виробничі, торговельні та інші економічні відносини. Розвиток окремої країни на наднаціональному рівні не може існувати без врахування тенденцій розвитку світової економічної системи. Зазначені процеси здійснюють безпосередній вплив на суб'єкти господарювання.

Складність міжнародного руху капіталу, робочої сили, міжнародної торгівлі, міжнародного трансферу технологій та міжнародної міграції, загалом, міжнародних економічних відносин, посилює значення міжнародного маркетингу як однієї з основних складових розвитку підприємств України та виходу їх на міжнародний рівень. Маркетинг забезпечує високу ефективність підприємницької діяльності в найскладніших ринкових умовах при найгостріших формах конкуренції та насиченому попиті.

У зв'язку з бажанням вітчизняних підприємств та організацій звільнитися від жорсткого контролю з боку держави під час проведення зовнішньоторговельних операцій в Україні необґрунтовано знижено значення механізму державного регулювання та контролю. Вивчення досвіду зарубіжних країн свідчить про значну роль держави в організації та регулюванні зовнішньоекономічної діяльності та її особливому посиленні в періоди економічних й інших труднощів, спадів ділової активності та криз [1, с. 10].

Міжнародний маркетинг, включаючи основні принципи та технології основ маркетингової роботи, має специфічні особливості, порушення правил реалізації яких здатне спричинити значних збитків у зовнішній і внутрішній діяльності підприємства. Міжнародний маркетинг розглядається як вид маркетингової концепції управління, спрямованої на вивчення зарубіжного ринкового середовища (політико-правового, економічного, інформаційного, культурного, технологічного), особливостей світових ринків і запитів закордонних споживачів з метою їх задоволення шляхом адаптації вироблених товарів і наданих послуг, а також з метою конструювання глобального попиту. Все це повинно ґрунтуватися на стандартних міжнародних маркетингових

програмах і бути узгодженим із стратегічним напрямом розвитку підприємства загалом [1, с. 11-12].

Міжнародний маркетинг і менеджмент підприємства разом утворюють найважливішу міжнародну конкурентну перевагу. Яскравим прикладом цього тандему є транснаціональні корпорації (ТНК), які відіграють визначальну роль у русі товарів, капіталів і технології. Тому ТНК є основною рушійною силою та інституційною базою міжнародного маркетингу [2].

Висока ефективність ТНК у міжнародній маркетинговій діяльності зробила їх лідерами в розробленні нових маркетингових технологій і своєрідними локомотивами глобалізаційних процесів у світі. Apple, IKEA, General Electrik та інші відомі ТНК спричинили ще більшу інтернаціоналізацію світової економіки і при цьому започаткували моду на певні способи життя людей. Однак є і негативні сторони маркетингових стратегій та економічної політики ТНК, вони можуть свідомо, переслідуючи свої комерційні вигоди й інтереси, впливати на політичні й економічні процеси окремих держав, і навіть групи держав, що часто супроводжується найсерйознішими економічними і політичними проблемами. Транснаціональне середовище знаходиться під сильним впливом як стандартизованих, так і локальних сил, що в сукупності створює складну ситуацію, яка вимагає одночасно і певної централізації, і координації, і збереження сильних локальних організацій.

Підприємства повинні переглянути свої стратегічні позиції для того, щоб відповідати новим стандартам, обумовлених економічним, конкурентним і соціально-культурним середовищем, а також інтернаціоналізацією світового господарства. Можна виділити сім нових пріоритетів у стратегічному міжнародному маркетингу [3, с. 58]:

- Реструктурування портфеля товарів. Щоб відповісти на виклик нових конкурентів, західноєвропейським компаніям треба диверсифікувати свій товарний портфель у бік забезпечення більшої доданої вартості, ґрунтуючись на технологічному розвитку та ноу-хау.

- Адаптований маркетинг. Фірма повинна задовольняти очікування суспільства за допомогою сегментації, заснованої на безпосередній реакції й інтерактивній комунікації.

- Орієнтація на конкуренцію. Ключовим фактором успіху для зрілих міжнародних ринків є здатність спрогнозувати дії конкурентів і перехитрити суперників. Така здатність припускає наявність системи спостереження за конкурентами.

- Розроблення прогностичних систем. Традиційні методи прогнозування продажів у економічному середовищі малоефективні, тому фірмі варто розробити системи, засновані на організаційній гнучкості та плануванні з урахуванням непередбачених обставин.

- Глобальний маркетинг. Існує зростаюча взаємозалежність серед країн тріади, індустріальна та культурна основа яких стає більш однорідною. З'являються наднаціональні сегменти, що представляють собою ринкові можливості для фірми.

- Відповідальний маркетинг. У суспільстві з'являються нові потреби, що зумовлюють необхідність в екологічно чистих продуктах. Фірми починають демонструвати заклопотаність як індивідуальним, так і колективним добробутом суспільства, а не просто задоволенням короткострокових потреб.

- Генеральний менеджмент, керований ринком. Успішна реалізація концепції міжнародного маркетингу вимагає усередині фірми функціональної координації та корпоративної культури, що стимулює сприйняття концепції маркетингу.

Результати попередніх досліджень свідчать, що вітчизняні підприємства не використовують маркетинг у повсякденній практиці. Натомість світовий досвід доводить, що провідні закордонні великі підприємства, особливо ті, які достатньо інтегровані у світову господарську систему, на дослідження ринків виділяють до 15 % прибутку, розуміючи при цьому ефективність такого вкладення. Яскравим прикладом для українських підприємств є досвід

закордонних ТНК щодо вивчення міжнародного маркетингового середовища, яке у діяльності останніх посідає важливе місце. І якщо ще кілька років тому для ТНК було пріоритетним залучення нових споживачів і клієнтів, то тепер у центрі уваги знаходиться лояльність покупців, їх відданість і позитивні відгуки щодо певної продукції або підприємства загалом. Тому, в умовах виходу України на міжнародні ринки товарів і послуг, необхідності конкурування на ньому, виникає потреба вивчення досвіду роботи великих ТНК в напрямі маркетингу та управління і його використання на українських підприємствах.

Список використаних джерел:

1. Ноздрева Р.Б. Міжнародний маркетинг: посібник. – М.: Економіст, 2018. – 990 с.

2. Транснаціональні корпорації як основа процесу глобалізації у світовій економіці та міжнародному маркетингу. URL: http://nozdreva.blogspot.com/ 2018/01/3.html (дата звернення: 13.11.2019).

3. Ламбен Жан-Жак. Стратегічний маркетинг. Європейська перспектива / пер. с французского. – СПб.: Наука, 2016. – 589 с

Мажара Д.В.,
студентка групи МЕБ-17-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: **Назаров М.І.,**
к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

МІЖНАРОДНИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Запорукою успіху будь-якої фірми на ринку є вміння знайти і задовольнити потреби споживачів. Такий підхід до діяльності підприємства відображає

сутність маркетингу як філософії бізнесу і передбачає орієнтацію його реальності на задоволення потреб споживачів, як єдину можливість досягти цілей, пов'язаних із прибутком, проникненням на нові ринки, розвитком господарюючого суб'єкта. З іншого боку, маркетинг – це вид діяльності, функція менеджменту, спрямована на інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень та конкретні дії щодо управління товаром, ціноутворення, розподілу та просування товарів.

Неоднозначно склалася ситуація щодо практичного застосування маркетингу, хоч і в цьому напрямі багато що змінилося. Так, сьогодні можна говорити про відсутність стратегічного бачення ролі маркетингових служб в майбутньому успіху компанії, її топ-менеджерів або ж про неправильне розуміння цієї ролі, але аж ніяк не про відсутність самого маркетингу. Стратегічний міжнародний маркетинг – це пошук на міжнародному ринку незадовільнених потреб та розробка адаптованого до них продукту. Цей пошук здійснюється через сегментацію світового ринку та вияв для товаровиробників ринкових ніш, які мають для підприємства стратегічне значення [3].

Стратегічний міжнародний маркетинг, як ринкова система управління зовнішньоторговельною діяльністю підприємства, орієнтує менеджмент підприємства на довгострокову жорстку конкурентну боротьбу за споживача. Використання концепції стратегічного маркетингу в зовнішньоторговельній діяльності вимагає від підприємства:

1) базувати свою діяльність на стратегічних дослідженнях;

2) розробляти систему моніторингу та аналізу конкурентоздатності;

3) підвищувати здатність підприємства до адаптації до зовнішнього середовища;

4) регулярно переглядати бізнес-портфель з врахуванням кон'юнктури світових ринків та необхідних змін в загальній стратегії підприємства.

Важливими стратегічними принципами маркетингового підходу до управління зовнішньоторговельною діяльністю підприємства є: запобігання

витрат всіх видів ресурсів, що пов'язані з виробництвом та виводом на зовнішні ринки неконкурентоздатних продуктів; формування умов для реалізації принципів орієнтації підприємства на зовнішні ринки, при яких враховуються власні інтереси та потреби споживачів; формування умов для створення і підтримки у себе в країні і за кордоном позитивного іміджу підприємства як надійного ділового партнера [1].

Головною метою міжнародного стратегічного маркетингу є визначення особливостей довгострокових тенденцій розвитку міжнародного маркетингового середовища, у якому діє підприємство, і на цій підставі створення та підтримка власних довгострокових конкурентних переваг. Концепція міжнародного стратегічного маркетингу полягає в націленості на досягнення стратегічних цілей, якій повинен підпорядковуватися весь комплекс управління зовнішньоторговельною діяльністю підприємства.

Вітчизняні експортери дуже рідко застосовують методи міжнародного маркетингу по ряду причин:

1) зовнішня торгівля в основному здійснюється через посередників і часто процес для експортера завершується відвантаженням продукції до порту вивозу (FOB, порт);

2) в країні не створені умови, при яких би підприємство могло розробляти та втілювати довгострокові стратегічні програми свого розвитку та зовнішньоекономічної діяльності [2].

Одним з головних негативних чинників є те, що вітчизняні товаровиробники базуються в країні, для якої характерно:

1) невибагливість покупця;

2) м'які вимоги з боку держави до виробників;

3) низький рівень конкуренції.

Це спричиняє слабкість спонукальних мотивів для нововведень у виробництво та торгівлю. Створення та функціонування системи міжнародного стратегічного маркетингу на підприємстві потребує певних умов, а саме:

- необхідно мати ресурси та концептуальні навики до стратегічного планування діяльності підприємства на міжнародній арені;

- ефективну систему аналітичного і інформаційного забезпечення міжнародного стратегічного планування та маркетингової діяльності;

- кваліфікований персонал, який здатний до перманентного навчання;

- ефективну систему мотивації персоналу до стратегічних змін та інновацій, які будуть супроводжувати діяльність підприємства, орієнтованого на зовнішній ринок [5].

Міжнародні маркетингові стратегії вітчизняних товаровиробників повинні виходити з принципіальних змін, що сталися у сфері міжнародних економічних стосунків: інтернаціоналізація на основі виробничо-технологічного зближення національних економік, інтенсифікація інтеграційних процесів, перехід від торговельного до інтенсивного науково-технічного та виробничо-інвестиційного співробітництва, перенасиченість ринків та жорстка конкуренція, еволюція товарів від простих форм до найскладніших їх комбінацій, перехід до нецінової конкуренції у різноманітних формах та інше. При відповідних умовах, кожна країна має досить значні експортні можливості в різних галузях: металургія, хімічна промисловість, машинобудування, військово-технічна продукція, сільське господарство.

Але для їх реалізації необхідно:

1) чітко визначити регіональні напрями просування продукції;

2) у відповідності до цих напрямів розробляти адаптовані маркетингові стратегії;

3) значно підвищити рівень державної підтримки експортерів.

Система підтримки державою національного експортера повинна бути багатовекторною і складатися з: кредитно-страхової допомоги, податкових прямих та непрямих пільг, організації та фінансування, хоча би частково, науково-дослідних, навчальних установ, довідково-інформаційних служб,

реклами та пропаганди національної продукції тощо. Слід створити державну розгалужену службу підтримки експортерів [4].

Таким чином усе вищезазначене дає підстави стверджувати, що стратегічний маркетинг відіграє чи не найважливішу роль у зовнішньоторговельній діяльності підприємства. Оскільки, жодне підприємство не стане відомим без його просування за допомогою реклами на ринку і, відповідно, його продукцію ніхто не купуватиме, бо вона буде не відома.

На жаль, вітчизняні підприємства ще недостатньо використовують міжнародний стратегічний маркетинг в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю. Очевидно, що більш активна участь підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в цій діяльності дозволила б значно підвищити якісний рівень управління зовнішньоекономічної діяльності, зміцнити позиції кожної країни на іноземних ринках.

Список використаних джерел

1. Азарян Е. М. Международный маркетинг / Е. М. Азарян. – 3-е изд. – Харьков : Студцентр, 2013. – 202 с.

2. Тарлопов І. О. Тенденції розвитку міжнародного маркетингу та напрямки їх реалізації / І. О. Тарлопов // *Актуальні проблеми економіки*. – 2008. – № 2 (80). – С. 129–139.

3. Kramer R. International Marketing. – Cincinnati: South-Western Publishing C.O., 1977. 4. Backhaus D., Buschken J., Voeth M. International Marketing. – Stuttgart: Schaffer-Poeschel, 1996.

5. Циганкова Т. М. Сучасна парадигма міжнародного маркетингу : дис. д-ра екон. наук : 08.05.01/ Циганкова Тетяна Михайлівна. – Київський національний економічний ун-т. – К., 2004. – 474 с.

Морозова І.В.,

студентка 4 курсу групи МЕБ – 16 - 1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Прокопенко І.А.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Ірпінь, 2019

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРАНЗИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Розвиток транзитного потенціалу України є одним із пріоритетних завдань економіки, адже це передумова економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності не тільки транспорту, а й усієї економіки України. Транзитний потенціал країни – це спроможність транспортної системи та відповідної інституціональної інфраструктури забезпечувати безперебійне та безпечне перевезення територією цієї країни транзиту вантажів та пасажирів третіх країн без шкоди для внутрішніх та експортно–імпортних перевезень [1].

Значну кількість наукових праць присвячено формуванню та розвитку транзитних можливостей України в світовий економічний простір, серед них: З.Бжезинского, К. Савченко, В. Зубенко, У. Бека, А. Новікова, Т. Маселко, М.Данько, С. Панченко та інші. Однак, ще залишаються не вирішеними проблеми вдосконалення розвитку сучасних логістичних систем.

Україна протягом всієї історії була центром та найзручнішим транспортним вузлом між Європою та Азією. Саме транзитні перевезення можуть надати нашій державі нові надходження зовнішніх коштів і підвищити її економічний стан. Через територію України загалом проходять сім міжнародних транспортних коридорів:

1) Критський МТК №3: Берлін (Дрезден) – Вроцлав – Львів – Київ;

2) Критський МТК №5: Венеція – Трієст – Любляна – Будапешт – Братислава – Ужгород – Львів;

3) Критський МТК № 9: Гельсінкі – Санкт-Петербург/Москва – – Київ – Кишинів – Бухарест – Александруполіс;

4) Європа – Азія;

5) Гданськ – Одеса (Балтійське море – Чорне море)

6) Європа – Кавказ – Азія (ТРАСЕКА);

7) МТК Чорноморського економічного співробітництва [1].

Аналіз звітних даних показує, що основний обсяг транзитних перевезень вантажів здійснюється залізничним і автомобільним видами транспорту, за 2018 р. та їх частка від загального обсягу перевезень становить відповідно 81,2 % і 16,2%[2].

Згідно з офіційними даними Державної служби статистики України, у січні-квітні 2019 року залізничним транспортом перевезено у внутрішньому сполученні та на експорт 86,2 млн т вантажів, що на 0,4% менше, ніж у січні-квітні 2018 року. У загальних обсягах перевезень вантажів водним транспортом закордонні становили 56,3%. У порівнянні з січнем — квітнем 2018 року обсяги закордонних перевезень вантажів зменшилися на 3,1%. У січні-квітні 2019 року у порівнянні з січнем-квітнем 2018 року збільшились обсяги перекачування вантажів трубопровідним транспортом. Так, перекачування аміаку зросла на 20,8%, нафти – на 5,5%. Транспортування газу зменшилося на 0,4%. Транзит аміаку збільшився на 17,7%, нафти – на 5,7%, газу – на 5,6% [2].

Варто зазначити, що дослідження динаміки обсягу міжнародних вантажних перевезень в Україні в 2008-2018 роках свідчить про доволі стійке зменшення загальних обсягів перевезень з 556,1 млн. тон у 2008 році до 321,4 млн. тон у 2018 році. Хоча у сфері міжнародних вантажних перевезень Україна має значний транзитний потенціал за рахунок свого географічного розташування, проте цей потенціал не використовується на повну силу і обсяги міжнародних вантажних перевезень Україною зменшуються.

У загальних обсягах вантажних перевезень частка транзитних вантажів складає 5,8%, у загальному вантажообігу 10,6%. Обсяг транзитних перевезень залізничним транспортом у 2018 році зменшився по відношенню до 2010 року у 2,4 рази, а до 2008 року у 3,6 рази.

У структурі транзитних перевезень вантажів перше місце посідає кам'яне вугілля – 7 958,6 тис. тонн; друге – руда залізна та марганцева – 4 662,1 тис. тонн; третє – нафта і нафтопродукти – 2 081 тис. тонн. Питома вага вказаних родів вантажів у загальному обсягу транзитних перевезень залізничним транспортом складає 77% [2].

Щоб краще використовувати весь транзитний потенціал України, потрібно вирішити ряд проблем розвитку транспортно-транзитної інфраструктури. В першу чергу це побудова автомагістралей та митних переходів. Для автомобільних перевезень це європейський напрямок, для залізничних – країни СНД.

В 2014 році було відкрито на кордоні України та Польщі міжнародний пункт пропуску «Угринів-Долгобичув». Після проведення Євро-2012 він був закритий, проте побудовано 14 смуг руху. На сьогодні він є найсучаснішим пунктом пропуску на кордоні України та країн ЄС, але працює поки у тестовому режимі по одній смузі в кожен бік, на жаль біля цього переходу залишається не розвинутою транспортна інфраструктура.

Деякі пункти пропуску через державний кордон України для здійснення ввезення товарів з Російської Федерації в режимі транзиту було закрито. З січня 2016 р. була затверджена постанова Кабінету міністрів України, в якій вказано пункти пропуску на кордоні з РФ:

1) для автомобільного сполучення – Просяне, Танюшівка, Плетинівка, Гоптівка, Велика Писарівка, Юнаківка, Катеринівка, Бачівськ, Грем'яч, Сеньківка;

2) для залізничного сполучення - Лантратівка, Тополі, Козача Лопань, Зернове.

Також наведено пункти пропуску на кордоні з Республікою Білорусь:

1)для автомобільного сполучення – Доманове, Сеньківка, Нові Яриловичі, Славутич, Виступовичі, Городище, Дольськ, Пулемець;

2) для залізничного сполучення – Неданчичі, Щорс, Горностаївка, Удрицьк, Заболоття, Виступовичі.

Задля збільшення експортно-імпортних вантажопотоків в Україні є певні труднощі, вони пов'язані з необхідністю залучення у розвиток транспортної системи України інвестицій. Такими проблемами є [3]:

– автомобільний транспорт: 1) українські дороги не відповідають стандартам якості європейських доріг (швидкість, безпека, надійність та ін.); 2) матеріально-технічна база за якою здійснюють обслуговування автомобільної транспортної мережі є застарілою;

– повітряний транспорт: 1) недостатнє фінансування перебудови та будівництва предметів авіаційної інфраструктури, 2) не достатньо комплектації парку літаків;

– залізничний транспорт: 1) зниження експлуатаційної характеристики залізниці через те що ширина європейської колії відрізняється від нашої, 2) зношеність основних фондів;

– трубопровідний транспорт: майже всі маршрути орієнтовані на транзит газу та нафти тільки з Росією;

– водний транспорт: 1) застаріла портова інфраструктура, 2) мала тоннажність та застарілість кораблів, портового обладнання.

Проаналізувавши наведені тенденції, що склалися в сфері транспортних перевезень, для покращення та адаптації до транс'європейської мережі, необхідно:

- для українських залізниць розробити та гармонізувати нормативно-правову базу та заходи державної підтримки до міжнародно-правових норм;

наблизити технологічні та технічні стандарти до європейських, зблизити рухомий склад до європейської транспортної системи;

- щодо автотранспортних вантажних перевезень, то потрібно посилити контроль за станом доріг, врегулювати правовідносини при перевезенні вантажів; створити мережі логістичних центрів; дотримуватися екологічних стандартів та нормативів у галузі транспорту; стимулювати розвиток експорту транспортних послуг;

- для портів України потрібно залучати приватний капітал; створити нові методи управління та покращити систему прийняття рішень, щоб не було проблеми планування та реалізації проектів; переймати в інших державах кращі практики управління портами; покращити якість обслуговування та нові вантажопотоки.

Отже, Україна, завдяки вигідному географічному положенню, має істотний транзитний потенціал, що підтверджується проходженням через територію нашої держави семи міжнародних транспортних коридорів. Однак дослідження динаміки транзиту та загальних обсягів міжнародних вантажних перевезень виявило суттєву проблему – невідповідність високого рівня вітчизняного потенціалу розвитку міжнародних вантажних перевезень та тенденцій зниження обсягів міжнародного транспортування вантажів територією країни. Перешкодами розвитку транзитного потенціалу України виступають також прояви фінансово-економічні, інфраструктурних та інституційних факторів. В комплексі вони призводять до зниження ефективності міжнародних вантажних перевезень через зростання вартості міжнародних вантажних перевезень.

Список використаної літератури:

1.Полякова, О. М. Сучасні тенденції розвитку транспортно-логістичної інфраструктури в Україні і світі / О. М. Полякова, О. В. Шраменко // *Вісник економіки транспорту і промисловості* – 2017. – № 58. – С. 126-134

2. Державний комітет статистики. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2013/zd/eit_zk/eit_zk_0115_u.htm (дата звернення: 13.11.2019).

3. Токмакова, І. В. Перспективи розвитку транспортно-логістичного бізнесу в Україні / І.В.Токмакова // *Вісник економіки транспорту та промисловості: збір наук. праць*. – Х.: УкрДАЗТ, 2011. – № 34. – С. 228-230.

Морозова І.В.,

студентка 4 курсу групи МЕБ – 16 - 1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Стежко Н.В.,**

д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Ірпінь, 2019

МАРКЕТИНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства, що виходять на світовий ринок, зустрічаються сьогодні із жорстокою конкуренцією. Щоб вижити в цій боротьбі і досягти успіху, необхідно використовувати можливості маркетингу. Саме на основі маркетингової діяльності проводиться більшість комерційних операцій на світовому ринку. Проведені дослідження показали, що більше 75% комерційних невдач відбувається через помилки в маркетинговій діяльності.

Проблематиці формування та функціонування маркетингу в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД) підприємства присвячено чимало наукових праць багатьох учених. Зокрема, даний аспект вивчали Г.Багієв, П. Зав'ялов, Ф. Котлер, Березівський, А. Вовчак, М. Шульський, В.Юрчишин та інші. У їхніх працях досліджено та проаналізовано зміст

економічної категорії маркетингового управління, а також теоретичні засади формування маркетингового менеджменту на підприємстві.

При цьому, маркетинг в системі управління ЗЕД підприємства практично не розглядається з погляду комплексного підходу та не враховує його специфіку в сучасних умовах. Отже, об'єктивна необхідність подальшого розвитку теоретичних основ управління маркетингом з урахуванням сучасних особливостей маркетингової діяльності в Україні обумовлює актуальність досліджуваної проблеми.

У більшості наукових праць маркетинг розглядається як комплекс підходів і методів, орієнтованих на ринок, що служать досягненню цілей підприємств або навіть цілих країн. На думку Ф. Котлера маркетинг – вид людської діяльності, направленої на задоволення потреб за допомогою обміну [1]. У прикладному розумінні маркетинг є процесом прийняття управлінських рішень на основі аналізу факторів зовнішнього ринкового середовища, для чого і застосовуються маркетингові дослідження.

Головною метою маркетингових досліджень є зменшення невизначеності і ризику в ході прийняття комерційних рішень. Маркетингові дослідження, що проводяться на зарубіжних ринках, як правило, складаються із двох великих блоків: дослідження потенціальних можливостей підприємств; дослідження ринків.

Перший блок - дослідження потенціальних можливостей підприємства - включає: проведення аналізу господарської діяльності; оцінку конкурентоздатності продукції й підприємства в цілому; визначення потенціальних конкурентних можливостей підприємства.

Другий блок - дослідження ринків - передбачає: аналіз попиту та пропозиції (умов та перспектив розвитку ринку); вивчення вимог споживача до товару; оцінка діяльності підприємств-конкурентів; оцінка комерційної практики, транспортних, торгово-політичних умов; вивчення умов руху товарів тощо [2].

Основні відмінності методики проведення маркетингових досліджень, що проводяться на іноземних ринках від тих, що проводяться на внутрішньому ринку полягають в:

1) необхідності координації досліджень на ринках різних країн;

2) значних затратах на проведення польових досліджень;

3) нестачі (чи відсутності) вторинної інформації;

4) складності одержання первинної інформації [1].

У зовнішньоекономічній діяльності вітчизняних підприємств регулювання зовнішньоекономічних зв'язків зорієнтоване на міжнародний маркетинг. З урахуванням цього, маркетинг ЗЕД– це теорія та практика прийняття управлінських рішень на основі аналізу факторів міжнародного ринкового середовища [1].

Використання міжнародного маркетингу в управлінні ЗЕД насамперед вимагає його планування, розробки стратегічної маркетингової програми. Важливо відзначити, що стратегічна маркетингова програма складає основу загального стратегічного плану фірми, в області ЗЕД, яка змінюється та удосконалюється кожні 3-5 років. Зазначимо, що планування міжнародного маркетингу складається з наступних стадій:

1) аналіз середовища діяльності підприємства і прогнозування тенденцій його розвитку;

2) визначення системи завдань на основі загальних завдань підприємства;

3) виокремлення пріоритетних напрямків діяльності;

4) вибір цільових сегментів, сегментація іноземних ринків;

5) розробка стратегії виходу підприємства на іноземні ринки і поведінки на них;

6) розробка товарної, збутової, цінової, стимулюючої .чи комунікаційної політики;

7) організація міжнародного маркетингу підприємства;

8) контроль за досягненням завдань міжнародного маркетингу і, при необхідності, корекція стратегії міжнародного маркетингу [2].

Перш ніж вирішити вийти на світовий ринок, підприємству необхідно багато чого дізнатись, досконало розібратися в особливостях внутрішнього й зовнішнього середовища.

До внутрішнього середовища відносяться функціональні структури підприємства, система розробки, виробництва і збуту товарів, кваліфікація кадрів і їх використання, системи передачі інформації між ланками управління та ін.

До зовнішнього середовища відносяться покупці, конкуренти, посередник, митні та державні органи, фінансові установи і т. д. Важливу роль відіграє політична обстановка, економічна ситуація в країні, культура, традиції, природні умови та ін.

Варто зазначити, що всі фактори внутрішнього й зовнішнього середовища розподіляються на ті, що піддаються управлінню з боку підприємства, і ті, що не піддаються, тобто такі, до яких треба пристосовуватись.

Основою планування виходу підприємства на зовнішні ринки являється вибір оптимального способу проникнення його на ці ринки. В сучасних умовах склались три основних способи виходу підприємства на зовнішні ринки:

1. Створення власної ланки збуту на цільових іноземних ринках. Даний спосіб дозволяє добре дослідити особливості функціонування конкретних ринків. Однак він досить затратний і може бути вигідним в тому випадку, якщо підприємство має значні обсяги реалізації продукції, що дозволяють окупити витрати на створення власної ланки збуту.

2. Використання ланки збуту за кордоном. Цей спосіб дає можливість використання незалежних торгових посередників. Він особливо потрібен при виході підприємства на нові ринки, коли власна ланка збуту ще не створена чи її створення неефективне. Робота торгових співробітників вимагає опрацювання

ряду важливих питань, таких як передача повноважень по експорту товару, винагорода, відповідальність за реалізацію та ін.

3. Спосіб виходу на іноземні ринки шляхом створення власного виробництва товарів за кордоном. Такий спосіб вигідний тоді, коли даний ринок для підприємства перспективний, а виробництво товарів на місці може дати відчутну економічну вигоду за рахунок економії на транспортних витратах, мита, нетарифних обмежень, використання кваліфікованої, але більш дешевої робочої сили, приближення виробництва до джерел сировини і т.п. [3].

Організувавши вихід на іноземні ринки таким чином, підприємство може значно підвищити ефективність ЗЕД. Однак при цьому необхідно добре знати умови діяльності в даній країні, її законодавчі акти.

Таким чином, усе вищезазначене дає підстави стверджувати, що функціонування маркетингу в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства неможливе без: дослідження основних характеристик сучасного світового ринку, його динаміки, тенденцій розвитку і пріоритетів; визначення суб'єктів міжнародних зв'язків та особливостей поведінки і мотивації при проведенні ними маркетингової діяльності; розробки стратегії виходу і діяльності на потенційному зарубіжному ринку тощо.

Однак, вітчизняні підприємства ще недостатньо використовують міжнародний маркетинг в управлінні ЗЕД. Сучасний маркетинг повинен базуватися на швидкому, гнучкому плануванні нововведень. Маркетингові зусилля мають бути спрямовані на розробку і пропозицію такого продукту, про який споживач ще не знає. В центрі нововведень завжди повинен бути споживач. Підприємствам слід приділяти велику увагу проблемам росту бізнесу, але такому, який би сприяв росту ринкової вартості підприємства, наявності вільних коштів та прийнятному ризику ведення даного бізнесу.

Список використаних джерел

1. Ковальчук С. В. Актуальні проблеми застосування маркетинг – менеджменту в зовнішньоекономічній діяльності підприємств/ С. В. Ковальчук // *Вісник Хмельницького національного університету* № 5, Т. 2. – 2014

2. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства. URL: http://www.ebk.net.ua/Book/MenedgmentZED/01-05/643.htm. (дата звернення: 23.11.2019).

3. Валіулліна З. В. Міжнародний маркетинг в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств сфери послуг // *Науковий вісник Херсонського державного університету.* – 2016. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/1/5.pdf (дата звернення: 23.11.2019).

Савранчук Т. Ю.,
студентка групи ОБР-16-3
ННІ обліку, аналізу та аудиту
Університету ДФС України
Науковий керівник: **Артем'єва О. О.,**
к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку
Ірпінь, 2019

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні умови господарювання передбачають ведення ефективної логістичної діяльності, оскільки український бізнес все швидшими темпами виходить за межі національних кордонів на міжнародні ринки. А якщо виникають міжнародні торгівельні відносини, то значна увага приділяється підвищенню конкурентоспроможності та мінімізації витрат транспортування. Тому управління транспортною логістикою у сфері зовнішньоекономічної

діяльності набуває все більшого значення. Звідси метою є визначення складових транспортно-логістичної системи, що використовується підприємствами.

Питання транспортної логістики підприємств України у сфері ЗЕД досліджено у наукових працях таких авторів, як І. Д. Афанасенко, В. В. Борисова, Т.О. Колодізєв, М.О. Науменко, С. А. Соколовський та інші.

Підприємство, орієнтоване на міжнародний ринок, здійснює управління транспортною логістикою, що забезпечує доставку товарів з мінімальними витратами і за прийнятною ціною.

«Процес управління транспортною логістикою у сфері ЗЕД включає такі складові: експедиція, митна обробка, страхування, пакування, передача прав власності на багаж, вантажопереробка» [1].

Найважливішою складовою управління логістичним транспортуванням є саме процес перевезення вантажу, оскільки від тривалості та вартості перевезення залежить конкурентоспроможність підприємства. Підтвердженням чого є статистичні дані в табл. 1.

Таблиця 1

Структура зовнішньої торгівлі транспортними послугами у І півріччі 2019 року

Найменування послуги згідно із КЗЕП	Експорт			Імпорт			Сальдо
	тис.дол. США	у % до І півріччя 2018	у % до загального обсягу, розділу	тис.дол. США	у % до І півріччя 2018	у % до загального обсягу, розділу	
Транспортні послуги	2982964,6	107,5	50,6	679342,7	101,8	23,0	2303622,0
Послуги морського транспорту	263999,1	101,1	8,9	129697,1	128,9	19,1	134302,1

Послуги річкового транспорту	к	к	к	164,0	53,2	0,0	к
Послуги повітряного транспорту	629525,8	119,1	21,1	318095,3	106,0	46,8	311430,5
Послуги залізничного транспорту	244339,2	86,0	8,2	124744,0	89,2	18,4	119595,2
Послуги автомобільного транспорту	145398,7	96,9	4,9	61894,4	90,1	9,1	83504,3
Послуги трубопровідного транспорту	1539703,3	109,9	51,6	23842,0	60,7	3,5	1515861,3
Інші допоміжні та додаткові транспортні послуги	122373,2	106,3	4,1	11468,4	107,5	1,7	110904,8
Послуги поштової та кур'єрської служби	19799,4	111,2	0,7	9437,5	123,9	1,4	10361,9

Джерело: [2].

З даних статистичних даних видно, що найбільшу частину вартості сукупних транспортних послуг складають послуги повітряного транспорту, при цьому експорт даних послуг складає перевиконання на 7,2% в порівняні з І півріччям 2018 року, а імпорт – 1,8%.

«Логістичне управління процесом транспортування передбачає: вибір способу транспортування; забезпечення безперебійного проходження вантажів через стикові пункти транспортних вузлів; оптимізацію перевізного процесу за участю декількох видів транспорту; прискорення просування зовнішньоторговельних вантажів; максимальне використання існуючих

можливостей всіх видів транспорту; залучення додаткових вантажопотоків на транспортні коридори» [2].

Управління експедируванням дозволяє зменшити матеріальні витрати на транспортування вантажу за рахунок оптимізації процесу формування документації та розробки шляхів перевезень.

«Логістика в експедирувані розглядає наступні положення: квотування вантажних відправлень, одиниць підтримки запасів або транзакційних одиниць в міжнародних операціях транспортування і вантажопереробки; підготовка комерційних і митних документів; отримання експортних ліцензій; здійснення експортного декларування для вантажовідправників; підготовка сертифікатів, ветеринарних і інших свідоцтв; підготовка і отримання консульських інвойсів; підготовка товарно-транспортних документів; надання документів в банк або експедирування їх в заданий пункт призначення» [2].

Митна логістика, що утворилась в результаті поєднання логістики та митної обробки вантажу, займає чільне місце під час проведення митної діяльності, через що потребує значних витрат трудових та фінансових ресурсів. А також являє собою «комплекс митних операцій, пов'язаних з фізичним переміщенням вантажу через митний кордон держави, що вимагає відповідного документального оформлення» [1].

Наступною складовою є страхування вантажу, яке найчастіше оформлюється як відсоток від загальної вартості вантажу без урахування транспортного засобу, яким здійснюється перевезення. Але такі умови відшкодування є не раціональними, оскільки базою визначення страхової виплати є пошкодження тільки товару, тому реально завдані збитки не завжди відшкодовуються у повному обсязі. Проте такі умови прописуються у страховому договорі та збалансовуються за участі обох сторін.

При використанні пакування завжди відштовхуються від самої природи товару. «Немає логістики взагалі, а є логістика, прив'язана до певного товару, і вже потім в процес побудови бізнес-схеми інтегруються інші чинники.

Транспортування товарів зазвичай здійснюється або у вигляді пакетів (тобто, деяке і зазвичай стандартизоване для даного виду товару кількість групових упаковок, сформованих для транспортування і зберігання на піддонах), або групові упаковки укладені у вантажне місце транспортного засобу без об'єднання в пакети» [2].

Транспортна логістика визначає момент передачі всіх ризиків, пов'язаних з транспортуванням вантажу, відповідно до ІНКОТЕРМС 2010, що визнані на міжнародному рівні, але носять рекомендаційний характер, проте в Україні згідно з законодавством – обов'язковий. Тому «використання правил ІНКОТЕРМС викликає так проблеми:

- базис поставки DDP (поставка зі сплатою мита) – продавець залишає товар, який пройшов митне оформлення імпорту та який не розвантажений з прибулого транспортного засобу, у розпорядженні покупця в узгодженому місці призначення. Іншими словами, цей базис поставки характеризує оплату продавцем-нерезидентом усіх необхідних для митного оформлення товару платежів в країні імпорту;

- термін DAT (поставка на терміналі) має у собі багато питань, що вимагають уточнення при його практичному використанні. Наприклад, ІНКОТЕРМС 2010 не містять чіткого визначення терміналу як місця поставки, вказуючи просто, що це будь-яке місце, відкритого або закритого типу, як причал, склад, контейнерний склад, автодорожній, залізничний термінал або термінал аеропорту. Враховуючи це, сторонам буде необхідно завжди конкретизувати в договорі, який саме термінал вони погодили як місце поставки;

- правила ІНКОТЕРМС не є обов'язковими для сторін договору, поки вони не вносять у такий договір посилання на певну редакцію та відповідні умови поставки. Проте в законодавстві України передбачено пряму вимогу для сторін договору купівлі-продажу, використовувати ІНКОТЕРМС, причому це стосується як міжнародних, так і внутрішньодержавних договорів. Остаточне врегулювання питання застосування правил ІНКОТЕРМС в Україні потребує

внесення змін до наступних законодавчих актів, які пов'язані із прикладним застосуванням міжнародних комерційних умов: Митний кодекс України, Господарський кодекс України, Закони «Про зовнішньоекономічну діяльність, «Про транспортно-експедиторську діяльність» та інші» [3].

Вантажопереробка являє собою сукупність операцій, пов'язаних зі складським зберіганням вантажу, для оптимізації його витрат на переміщення.

Отже, транспортна логістика має розглядатися не як єдиний компонент перевезень, а як сукупність різних складових, з метою оптимізації та зменшення витрат на перевезення. Тому що якщо зменшаться транспортні витрати, то відповідно знизиться і ціна продукції, що дасть змогу підприємству підвищити свою конкурентоспроможність на міжнародному ринку та зайняти лідируючі позиції на певному сегменті ринку. А для цього необхідно законодавчо врегулювати використання правил ІНКОТЕРМС 2010 та усунути недоліки їх використання. Що, в свою чергу, покращить економічний стан в країні та розмір валового внутрішнього прибутку.

Список використаних джерел

1. Каличева Н.Є. Роль транспортно-логістичних систем у забезпеченні стійкого розвитку економіки. *Вісник економіки транспорту і промисловості: збірник наукових праць.* Харків, УкрДУЗТ, 2017 . № 58 . С. 103-109

2. Структура зовнішньої торгівлі послугами за видами у І півріччі 2019 року. *Державна служба статистики України: веб-сайт.* URL: http://www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 31. 10. 2019).

3. Попова Т.Л., Мелентьєв Д.Ю. Управління транспортною логістикою підприємства у сфері ЗЕД на основі концепції управління окремими ланками процесу транспортування на макрорівні. Культура народов Причерноморья, 2008. № 147. С. 73-76. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/34554

4. Стасюк Т. Проблемні аспекти «ІНКОТЕРМС 2010» та шляхи їх вдосконалення. *Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних*

процесів: зб. тез доп. XI Веукр. наук.-практ. студ. конф. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С. 118-120. URL: http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/25726

Черненко О.С.,
студент 4-го курсу групи ЕПБ 16-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет ДФС України
науковий керівник: **Марченко О.І.,**
доцент кафедри економіки підприємства УДФСУ
Ірпінь, 2019

ВПЛИВ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ НА УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Конкуренція в маркетингу– змагання за споживача на конкурентному ринку товарів та послуг, орієнтоване на максимальне задоволення потреб споживачів і отримання прибутку. Розрізняють конкуренцію цінову (вплив на попит через зміну цін з урахуванням факторів попиту, витрат або конкуренції) й нецінову (вплив на споживчий попит внаслідок поліпшення упаковки, доставки, сервісу, доступності та інших маркетингових факторів, реклами певних особливостей своєї продукції). В сучасних умовах найпоширенішою є нецінова конкуренція [2, с.3]

Ризики цінової конкуренції. В рамках конкурентної боротьби робити основну ставку на цінові фактори буде досить небезпечно. Їх тривале використання призводить до виснаження ресурсів, які потрібні компанії для свого подальшого розвитку. Може виникнути ризик не розрахувати власні сили, поступившись супернику, у якого в розпорядженні більш серйозні фінансові можливості. Компанія, яка не володіє достатньою кількістю коштів для розширення і модернізації виробництва, поліпшення якості продукції, в подальшому зіткнеться з ураженням в ціновій боротьбі з конкурентом, який використовує для розвитку і конкуренції не тільки свій прибуток, але також інші

джерела грошей - отримання дешевих позик, коштів засновників та ін. На думку прихильників активного застосування засобів цінової конкуренції, втрати прибутку через зниження цін компенсуються за рахунок підвищення продажів. Але на практиці таке твердження не зовсім коректно. Діяти ця схема буде, поки є достатні виробничі потужності, з відповідним ринком та іншими факторами. Ефективне зниження цін можливе для тактичних завдань - зокрема, для ліквідації складських запасів, ослаблення фінансового становища свого конкурента і ін [3, с.214].

На гостроту конкурентної боротьби впливають різні чинники [1, с.124]:

1. Боротьба посилюється, коли кількість конкуруючих фірм, підприємств чи організацій збільшується і коли вони стають відносно порівнюваними з погляду розмірів і можливостей. Кількість є важливим чинником, оскільки, чим вона більша, тим більша ймовірність виявлення підприємством нових стратегічних ініціатив.

2. Конкурентна боротьба посилюється, коли попит на продукт зростає повільно.

3. Конкуренція на певних сегментах ринку може посилюватися ще й тому, що попит на товари або послуги вирізняється значними сезонними коливаннями.

4. Конкуренція посилюється, коли товари підприємства недостатньо диференційовані.

5. Суперництво зростає відповідно до розміру віддачі від успішних стратегічних маневрів.

6. Боротьба має тенденцію до посилення, коли залишати ринок виявляється дорожчим, ніж продовжувати конкурентну боротьбу.

7. Конкуренція набуває гострого та непередбачуваного характеру під час поглиблення розбіжностей між підприємствами в підходах до стратегій, кадрового складу, загальних пріоритетів, ресурсів.

Для ефективного управління маркетинговою діяльністю в умовах конкурентної боротьби варто виділити такі напрямки:

1. Стратегія блакитного океану. ЇЇ суть полягає в створенні нового продукту, формуванні коли яка була раніше попиту, нового ринку, де практично відсутні конкуренти. Під "блакитним океаном" розуміється як раз новий неконкурентний ринок.

Проект повинен створювати інновацію цінності для споживача, а не просто цінність. Нова цінність створюється для споживачів за допомогою інноваційних товарів, інноваційних методах їх виробництва і принципово нових способів продажу, які ринок раніше ніколи не пропонував;

Способи протистояння цінової конкуренції [3, с.241]:

1. Підвищення цін. Перший крок, який дозволяє компанії поступово виходити з цінової конкуренції, - зростання своїх цін.

2. Додаткові послуги. Проведіть аналіз, що може бути цікаво покупцям, крім безпосередньо вашого товару. При розумінні глибинних потреб клієнтів вдасться усвідомити і список відповідних додаткових послуг. В результаті вдасться домогтися серйозних преференцій для конкуренції навіть на стандартному ринку. Однак необхідно пам'ятати - важливо не просто запропонувати додаткові послуги або товари, але також донести інформацію про їх цінності.

3. Пропонуємо набори. Набори призначені для головної мети покупців - зручно вирішуючи конкретної проблему. Тому завдяки грамотно складеним і продуманим наборам компанія отримує можливість відвернути свою аудиторію від запропонованих цін.

4. Різні ціни на товар. Простий принцип - пропонуйте кілька цін для товару або послуги. Поширена практика за кордоном, яка поки лише зароджується в Україні.

5. Лояльність бренду. Не можна вважати даний крок останнім, оскільки необхідно вести постійну роботу для поліпшення лояльності до бренду.

Отже, в умовах зростаючої конкуренції на ринку успішність компанії визначається ефективністю управління маркетинговою діяльністю. Знання

актуальних інструментів управління маркетинговою діяльністю і вміння застосовувати їх на практиці дає конкурентну перевагу компаніям, допомагає досягати бажаних результатів на ринку [2, с.86].

Список використаних джерел:

1. Аакер Д. Стратегічне ринкове управління [Текст]/ Дэвид Аакер. – СПб.: Питер, 2017. – 496 с.

2. Блащенко А. Омолодження бренда [Текст] / Алексеева А. // Компаньон. – 2018. - № 10. – С. 17.

3. Горуненко Г. Маркетинг: принципи та стратегія: Учебник для вузов [Текст] / Ассэль Г. – М.: ИНФРА, 2017. – 303 с.

СЕКЦІЯ 4. ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ
SECTION 4. ENTREPRENEURSHIP AND TRADE

Заворотньої А.В.,
студентки групи ПТБ 19-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет ДФСУ України
науковий керівник: **Гурочкіна В.В.,**
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства УДФСУ

ПОВЕДІНКОВІ АСПЕКТИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

В сучасному міжнародному бізнес-середовищі спостерігається поступове посилення кількості проведення ділових переговорів та укладення значної кількості міжнародних ділових контрактів, саме тому актуальним стає питання організаційної поведінки в міжнародному бізнесі. У світі сформовано єдині норми і правила, що є визначеними та перевірені на практиці. Проте вони майже не враховують значущості національних та культурних особливостей при здійсненні переговорів на міжнародному рівні. Необхідність дослідження національних особливостей ведення бізнесу підтверджується увагою наукової спільноти. Так, значна кількість дослідників впевнені, що останнім часом у міжнародний бізнес активно залучають все більшу кількість людей, які часто не володіють досвідом міжнародного спілкування, вносячи при цьому значний елемент національної специфіки. Вищезазначене і зумовлює вибір теми дослідження.

Аналіз теоретико-методологічних засад виокремлення національних особливостей та поведінкових стереотипів у міжнародному бізнесі дає змогу виділити таких вчених, які займаються вивченням цього питання: Л. Белорусов [2], Ч. Гіл [3], А. Мєдвєдєв [4], В. Гурочкіна [5], Є. Панченко, В. Родченко та ін.

Проте відсутні наукові дослідження щодо формування ключових параметрів успішної міжнародної діяльності національних корпорацій через призму національних особливостей та стереотипів поведінки у міжнародному бізнесі.

Узагальнення трактування терміну стереотип сприяло визначенню тих орієнтирів, на які доцільно зважати під час аналізування національних особливостей іноземних країн. По-перше, орієнтуватись на традиції, які узаконені поколіннями; по-друге, відзначати особливості, які сформувались із огляду на географічне розташування, історичні події, економічне становище; по-третє, орієнтуватись на сформований авторитет країни та її населення у світовому просторі.

Кожна країна має свою національну культуру, що вирізняється своєю неповторністю та оригінальністю. Щоб укласти ділові стосунки з іноземними партнерами, доцільно чітко визначитись зі стратегією та тактикою проведення ділових переговорів. Ключового значення набувають знання певних елементів національної культури та секретів ділового спілкування країни-партнера, які виявляються як в духовній (мова, література, музика, живопис, релігія), так і в матеріальній (особливості економічного укладу, ведення господарства, виробництва тощо) сферах життя та діяльності.

Оскільки американці характеризуються як підприємлива, наполеглива і мужня нація, то американський національний стереотип відзначається демократичністю і прагматизмом. Але при цьому американці діють достатньо прямолінійно, використовуючи тиск у процесі узгодження спільного рішення. Американський стиль ділової взаємодії характеризується утилітаризмом (все має давати прибуток!). Не робити зайвої роботи, обходитися без марних затрат праці; ретельністю в опрацюванні організації будь-якої справи; поділом і скрупульозної перевіркою виконання; націленістю сьогодні зробити краще, ніж учора; великою увагою до дрібниць; спеціалізацією кадрів і виробництва; стислістю і ясністю; конструктивізмом. Американці мають певні особливості, пов'язані з тактикою прийняття рішень, наприклад, вони використовують так званий "прийом

пробного пера". Внаслідок цього на переговорах американці концентрують увагу на конкретній ключовій проблемі, обговорюючи усі дрібні деталі. Вони вважають, що чудово розбираються в бізнесі будь-якої країни і національності. [3, с.252]

Щодо англійського національного стереотипу, то бізнесмени Великобританії – одні з найбільш кваліфікованих у діловому світі Заходу. Англійські бізнесмени, що працюють у промисловості, вміють ретельно і вміло аналізувати ситуацію, що складається на ринку, складати короткострокові та середньострокові прогнози. Англійському бізнесу властиві соціальний консерватизм, відданість ідеям, що мають багатовікову історію. Англійський бізнесмен – це вишколена, ерудована людина, в якій поєднуються висока професійна підготовка і своєрідний політичний інфантилізм. Позиція на переговорах будь-якої англійської фірми, як правило, жорстка. Переговори ведуться з залученням численного фактичного, довідкового і статистичного матеріалу. Хоча британські фірми приймають рішення не так швидко, як, наприклад, європейські, проте ступінь ризику в прийнятому рішенні мінімальна [3, с. 251].

Щодо національного стереотипу Японії, то в японській культурі велике значення надають пунктуальності та точності, тому під час переговорів необхідно пам'ятати про точність у часі початку та закінчення, обов'язковість у виконанні обіцянок та взятих на себе обов'язків. Повільний темп ведення переговорів японцями можна пояснити їхнім бажанням краще пізнати своїх іноземних партнерів. Вони багато уваги приділяють вивченню тих, із ким встановлюють контакти і ведуть переговори, оскільки для них характерна дуже висока увага до розвитку особистісних відносин із партнерами. Японці цінують спроможність до компромісів заради загальної згоди. Коли вони зустрічаються з яскраво вираженою поступкою, вони, як правило, відповідають тим же. Японський підприємець прагне до реалізації продукції та отримання прибутку так само, як його американські та європейські колеги, але на відміну від них він

намагається привнести в ділові відносини дух гармонії, встановити між партнерами "людські відносини". Знайомство з представником японського бізнесу починається з обов'язкового обміну візитними картками.

Отже, за результатами дослідження можна стверджувати, що національні поведінкові аспекти ведення бізнесу та переговорів значною мірою залежать від національних стереотипів окремих країн. Крім того, зроблено узагальнення різних точок зору щодо національних стереотипів і виявлено, що, не дивлячись на різнобічність та навіть протиставлення деяких характеристик стилів ведення підприємницької діяльності, все ж таки можна прослідкувати певні спільні моменти в різних національних стилях ведення підприємницької діяльності.

Аналізуючи ключові параметри успішної підприємницької діяльності за кордоном, доцільно зауважити, що в кожній країні ярко виражений параметр прибутковості, особливо у США та Японії. В українській практиці у поведінці підприємців теж ключовим драйвером є прибутковість, саме вона займає значне місце в системі мотивації ведення бізнесу наряду із закордонними партнерами.

Список використаних джерел:

1. Думанська І.Ю. Філософія ведення бізнесу з іноземними контрагентами в контексті їх ментальності: поради для фахівців ЗЕД. – 2014. – В (6). Ч.1. - 64 с.

2. Кахович Ю. О. Вплив національних стереотипів на проведення міжнародних переговорів - 53 с.

3. Медведєва І.В. Концепції культури в міжнародному бізнесі. – Випуск 16. 2017. – С. 250-252.

4. Пшик-Ковальська О.О., Кара Н.І., Національні особливості ділового спілкування та їх значення в міжнародній діяльності корпорацій. 2012. - 44 с.

5. Гурочкіна В.В. Теорія ігор в поведінковій економіці. Дослідження підприємництва: ключові механізми організації, основні драйвери та перспективи: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні перспективи підприємництва в Україні», (10–11

жовтня 2019 р., м. Ірпінь) : у 2 ч. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. – Ч. 1. – 337 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 132). - С. 54- 56.

Кушнірюк М.-О. О.
студентки групи ПТБ-19-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет ДФС України
науковий керівник: **Гурочкіна В.В., к.е.н.,**
доцент кафедри економіки підприємства УДФСУ

ПОВЕДІНКОВИЙ АЛГОРИТМ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Кожна компанія заради покращення своєї діяльності, визначає певні цілі, які можуть бути здійсненні лише в правильній послідовності. При таких умовах компанія може вирішити окремі чи часткові питання. В процесі планування розвитку організації, менеджери визначають її цілі, варіанти їх реалізації та те, що необхідне для їх досягнення. Під час діяльності організації плани корегуються, орієнтуючись на попередні рішення, та визначаються наступні рішення для розв'язку організаційних проблем щодо оптимізації структури, виробничого процесу, розподілу робіт та забезпечення їх необхідними засобами виробництва. Побудова алгоритму поведінки суб'єктів господарювання передбачає прийняття рішень щодо вибору системи контролю, аналізу отриманої інформації та коригування дій. Все залежить від того, як компанія обґрунтує свої рішення. І тоді можна визначити чи досягне успіху чи невдач, чи буде процвітання або занепад організації. Найважливішими складовими процесу управління є визначення самої проблеми, та особистісні якості людей, які беруть участь у процесі управління на всіх його етапах. Часто виникають проблеми, коли щось іде не по плану. Кожна проблемна ситуація зумовлюється внутрішніми або зовнішніми чинниками. Отже, розглянемо спочатку їх.

Внутрішні чинники. До них належать цілі та стратегія організації, технологія та ресурси, структура виробництва, управління тощо. Вони формують організацію як систему, тому зміна одного з них зумовлює необхідність перевірки всієї системи, за для збереження організації як цілісної системи.

Зовнішні чинники. Це складові середовища, в якому працює організація. Вони можуть бути прямими і опосередкованими, загрозливими для неї і такими, що дають нові можливості.

Особи, які приймають рішення, є суб'єктами управлінських рішень. Це менеджери і групи працівників, що мають відповідні повноваження для прийняття рішень [1].

Прийняття управлінського рішення — це вибір керівником оптимального способу для розв'язання управлінської проблеми з кількох можливих сторін. Алгоритм прийняття управлінських рішень складається із трьох етапів, які розглянемо на рис 1.

Перший етап полягає у виявленні та усвідомленні керівником управлінської проблеми, чіткому формулюванні завдання, яке необхідно виконати. Наприклад, директор фірми під час конференції помітив, що одному з працівників приділяють забагато уваги, а іншого обділяють. Розібравшись в ситуації, він дізнався що «лідер» присвоював роботу іншого працівника, за рахунок чого добився поваги від колег. Отже, розв'язання проблеми полягало насамперед у «нейтралізації» негативного чинника.

Другий етап – це дослідження і аналіз можливих альтернатив, шляхів, способів розв'язання управлінської проблеми. Наприклад, за ситуації, описаної вище, директор може подумки "змоделювати" найрізноманітніші способи розв'язання цієї проблеми – від найбільш авторитарних (наказ про несправедливу поведінку працівника; звільнення його з роботи) до демократичних (зустріч з працівником, з'ясування причин його «крадіжок» роботи і внесення відповідних змін у колективі; створення умов для задоволення потреб, пов'язаних із професійним удосконаленням працівника, допомога у вирішенні його сімейних

проблем; організація широкого обговорення недоліків, які спостерігалися в роботі адміністрації та його колективу). Що більшу кількість можливих альтернатив знайдено, то багатше їх "смислове поле", то більша ймовірність ефективного розв'язання управлінської проблеми.

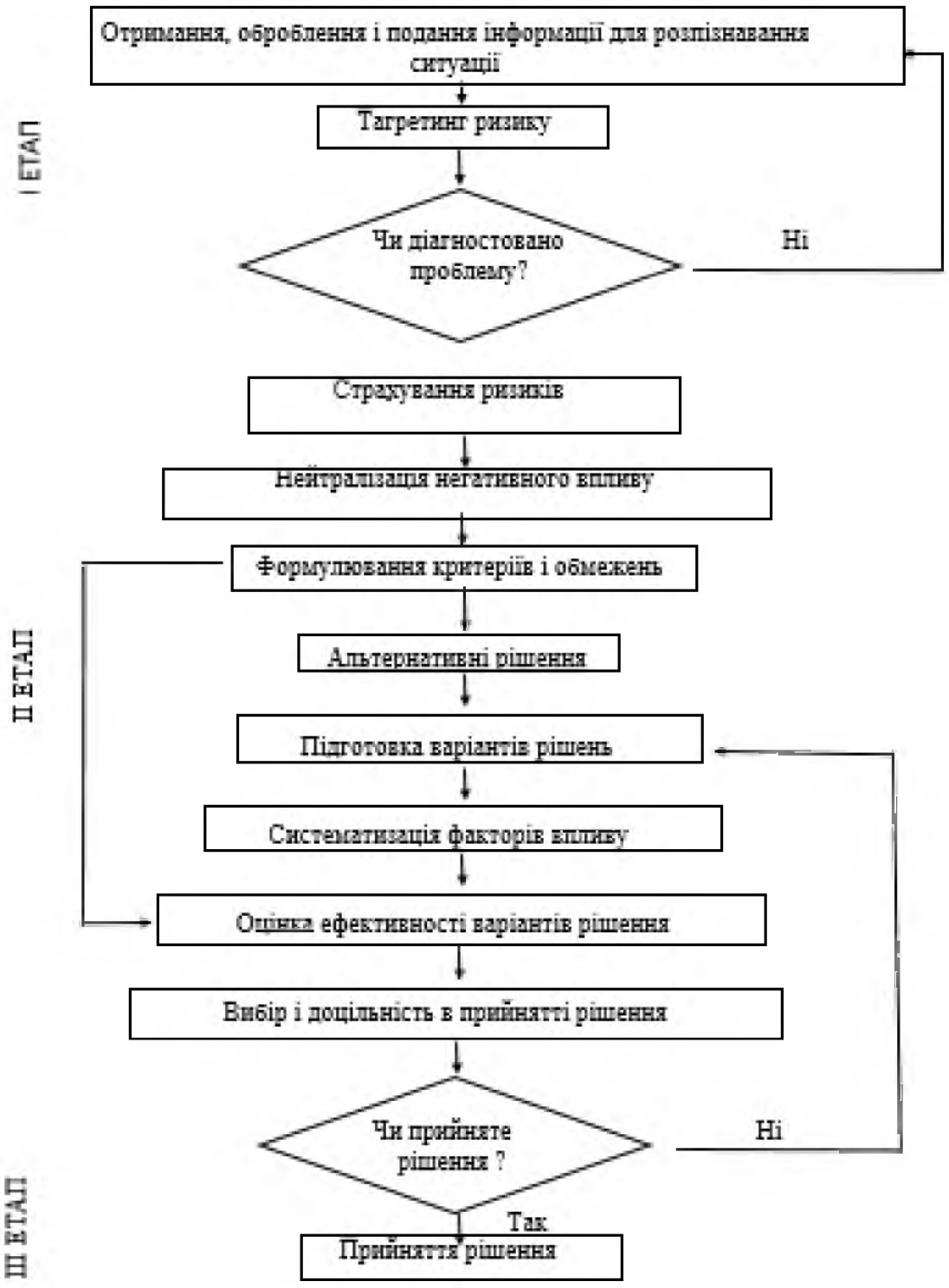

Рис.1 Алгоритм прийняття управлінських рішень

Третій етап характеризується вибором найдоцільнішого в певній конкретній ситуації способу розв'язання управлінської проблеми з аналізом та аргументацією (як для себе, так і для оточення) головних чинників, які зумовили саме такий вибір. Так, у наведеній вище ситуації керівник фірми з усіх можливих способів розв'язання проблеми обрав такий: провести зустріч з працівниками, з'ясувати причини брехні того працівника, проаналізувати вимоги, які висуває колектив, та, враховуючи можливості фірми, максимально задовольнити їх. На вибір саме цього варіанта розв'язання проблеми вплинули такі чинники:

- серйозний колектив з досвідом роботи разом.
- раціональність дій та прийняття спільних рішень.

Отже, розглянувши основні етапи прийняття управлінських рішень та переглянувши поведінкові аспекти підприємницької діяльності, слід зазначити, що ключовими складовими алгоритму мають стати таргетинг та страхування ризиків, що дає змогу нейтралізації впливу ризику на ефективну діяльність, можливість прийняття альтернативного управлінського рішення та виконати певну підготовку варіантів рішень із відповідною систематизацією факторів, а в кінці доцільною є оцінка ефективності варіантів рішення та вибір кращого. Саме таким чином, поводять себе суб'єкти господарювання у підприємницькому середовищі, що це дозволяє вибрати оптимальний шлях розв'язання управлінської проблеми з кількох можливих сторін.

Список використаної літератури:

1. Гурочкіна В.В. Теорія ігор в поведінковій економіці. Дослідження підприємництва: ключові механізми організації, основні драйвери та перспективи: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні перспективи підприємництва в Україні», (10–11 жовтня 2019 р., м. Ірпінь) : у 2 ч. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. – Ч. 1. – 337 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 132). - С. 54- 56.

2. Менедмент. Технологія менеджменту. Управлінські рішення (2003). Електронний ресурс. – Режим диспуту : https://library.if.ua/book/36/2434.html

Пронькіна І.В.,

студентка групи ФБД 16-3

ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України,

науковий керівник: **Чуницька І.І.,**

д.е.н., доцент, професор кафедри фінансових ринків

Ірпінь 2019

РОЛЬ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Розвиток фондового ринку зумовлює потребу постійного оновлення механізмів регулювання та нагляду шляхом розвитку принципів саморегулювання та підвищення ефективності взаємодії саморегулівних організацій і державних органів регулювання. Саморегулювання випливає з особливих синергетичних властивостей економіко-правової системи, до числа яких відносяться її самоорганізація, взаємозв'язок та взаємозалежність елементів, поєднання адміністративних та цивільно-правових методів регулювання. Регулювання фондового ринку, як і економіки в цілому, являє собою єдність державного регулювання та саморегулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У юридичній літературі питання, пов'язані із правовим регулюванням діяльності саморегулівних організацій на ринку цінних паперів в Україні, розкриваються у працях, статтях та дисертаціях таких вчених як: Н. Ю. Філатова, Д. О. Грачов, О. С. Яворська, В. І. Полюхович, С. М. Січко, І. І. Рекуненко, Є. П. Бондаренко та ін [1].

Як відомо, важливу роль в управлінні ринком цінних паперів належить зіграти об'єднанням професійних учасників фондового ринку (саморегульованим організаціям). Саморегулювання передбачає використання методів громадського регулювання. До таких методів належать розробка стандартів професійної діяльності на ринку цінних паперів та їх повсюдне застосування на практиці, заборона недобросовісної реклами, формування

громадської думки (public relations) з метою мотивації поведінки інвесторів і емітентів [2].

Ефективне функціонування саморегулівних організацій як об'єднань професійних учасників ринку пов'язане з їхньою зацікавленістю у « чесних правилах гри» га ринку, у прагненні учасників до справедливих, прозорих, добросовісних відносин, до створення додаткових засобів впливу на недобросовісних учасників, які своєю поведінкою можуть дискредитувати інших, спричиняти збитки та дестабілізувати ринок. Соціальна довіра – один із фундаментальних чинників, завдяки якому ринок цінних паперів існує.

Саморегулівні організації (далі — СРО) є не лише засобом вироблення загальних правил гри або захисту інтересів. У світовій практиці це відокремлений ринок, доступ на який обмежений вимогами щодо професіоналізму й етики, обсягу торгівлі й капіталу тощо. Тобто створення саморегулівної організації — це, зазвичай, угода про партнерство [3].

Роль саморегулівних організацій на ринку цінних паперів визначається: встановленням правил, стандартів та вимог до здійснення діяльності з цінними паперами, встановленням норм та правил поведінки, вимог до професійної кваліфікації фахівців-членів саморегулівних організацій та здійснення контролю за їх дотриманням членами організацій, сприянням здійсненню професійної діяльності членами саморегулівної організації, розробкою та здійсненням заходів щодо захисту прав членів саморегулівної організації [4].

Саморегулівні організації будучи неприбутковими об'єднаннями професійних учасників за видами діяльності, завдяки своїй роботі сприяють посиленні контролю за дотриманням регуляторних вимог, правил та стандартів діяльності, покращенні взаємодії з державними органами та забезпеченню стабільності фондового ринку загалом [5].

З багатьох питань інтереси держави й саморегулівних організацій збігаються. Збіг інтересів держави й учасників ринку існує, насамперед, у сфері попередження та вирішення конфліктів між учасниками, поліпшення управління

ризиками, зниження можливостей для шахрайства й інших протиправних дій, підтримки ліквідності й стабільності ринку, удосконалення ринкової інфраструктури, запровадження стандартів професійної діяльності. Рішення зазначених завдань на базі саморегулівних організацій вимагає спеціалізації останніх за видами професійної діяльності, а характер вирішуваних завдань – формування стандартів професійної діяльності та примус до їхнього виконання – зумовлює необхідність відмови від принципу конкуренції в сфері саморегулювання [6].

Слід зазначити, що будь-яке саморегулювання нерозривно пов'язано з рівнем розвитку правової культури осіб, що його здійснюють, і розвиненістю самого ринку. У наших умовах, коли відбувається активне становлення фондового ринку, формуються правила гри на ньому, необхідно визначити оптимальний баланс розподілу повноважень між державними органами та СРО. Варто, з одного боку, щоб СРО дійсно мали визначений обсяг делегованих повноважень та одночасно обережно ставилися до надмірного наділення СРО адміністративними функціями. За умов існуючого рівня правової культури в Україні можливий ухил у бік саморегулювання може призвести до зловживання з боку СРО. Вони замість здійснення регулюючої функції можуть розпочати відігравати роль лобіста інтересів найбільших учасників СРО на шкоду іншим учасникам ринку аж до рейдерських захоплень [7].

Отже, можна зробити висновок, що правове становище СРО, їхні функції, завдання і повноваження як не мають бути формальними, так і збігатись з компетенцією відповідних державних органів. Саморегулювання має стати дійсно самостійною ланкою в системі регулювання фондового ринку, проміжною між професійними учасниками та НКЦПФР та підконтрольною останній. Проте правовий зміст саморегулювання має бути уточнений та удосконалений в руслі розглянутих нами проблемних питань та запропонованих змін.

Список використаних джерел

1. Маланчук Т.В., Маслак О.В. Правове забезпечення діяльності саморегулівних організацій на ринку цінних паперів в Україні. *Науковий журнал «Праворі горизонти».* Випуск 15(28). Суми. 2019р. С. 26-30.

2. Саморегульовані організації на ринку цінних паперів. URL: https://ukrbukva.net/page,2,68777-Samoreguliruemye-organizacii-na-rynke-cennyh-bumag.html

3. Басова А. В. Правовой статус участников рынка ценных бумаг: проблемы регулирования. 12.00.03. 2008р. С. 45.

4. *Офіційний сайт національної комісій з цінних паперів та фондового ринку.* URL: http://www.ssmsc.gov.ua/fund/sro

5. Рекуненко І.І. Особливості діяльності саморегулівних організацій на ринку фінансових послуг. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук, праць. Суми. С. 394-407.

6. Полюхович В. І. Роль саморегулівних організацій на фондовому ринку. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні. С. 152-156. URL: file:///C:/Users/pc/Downloads/Ppip_2015_14_39.pdf

7. Панасюк О.В., Сідоренко М.Л., Плотникова Г.Л. Особливості державного регулювання та контролю фондового ринку України. URL: file:///C:/Users/pc/Downloads/znpnudps_2014_1_19.pdf

Синяк М.Р.,

студент 4-го курсу групи ЕПБ 16-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Супруненко С.А.,**

к. е. н., доцент кафедри менеджменту УДФСУ

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КАРТИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТУ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

Використання українськими підприємствами сучасних новітніх підходів, інструментів та методів стратегічного управління фінансами підприємства для забезпечення їх конкурентоспроможності є досить проблематичним в контексті невідповідності цих інструментів реаліям і специфіці вітчизняних умов господарювання. Це обумовлює необхідність поглиблених досліджень та удосконалення методів та інструментів стратегічного фінансового менеджменту, їх адаптації до специфіки конкретних підприємств з метою забезпечення їх більшої дієвості та практичності у застосуванні.

На практиці підприємства досить часто стикаються із труднощами саме під час реалізації стратегії: помітний серйозний розрив між стратегічними цілями і щоденними діями співробітників, між баченням вищого керівництва й ініціативами, що починаються на нижчому рівні управління [1, с. 188].

Використання збалансованої системи показників тісно пов’язане із поняттям стратегічних карт. Збалансована система показників доповнює стратегічні карти як система звітності, що передбачає реалізацію цілей стратегічного управління підприємством шляхом використання лише стратегічних карт. Беручи до уваги те, що стратегічні карти як управлінський інструмент зазвичай не використовується окремо від збалансованої системи показників, слід удосконалити прикладні основи формування і використання стратегічних карт.

Стратегічна карта подає універсальний і послідовний спосіб описування стратегії таким чином, що можна не тільки встановлювати цілі і показники, але й управляти ними. Грунтовно складена стратегічна карта повинна містити інформацію про минулу і майбутню стратегію конкретного господарського підрозділу організації. Вона повинна визначати і ясно відображати послідовність гіпотез і причинно-наслідковий зв'язок між показниками, що вимірюють результати діяльності, і тими внутрішніми процесами, які привели до цих

результатів. Саме тому під час формування стратегічних карт підприємства існує проблема пошуку показників, які би були виміряні та мали стратегічну спрямованість. Кожен показник, внесений в стратегічну карту, характеризує як досягнуті результати, так і основні чинники, що зумовили їх. Якщо вважати терміни «збалансована система показників» і «показники» взаємозамінними, то в результаті ефективність впровадження стратегічних карт знизиться до мінімуму, оскільки менеджери розроблятимуть безліч показників, і переважна більшість їх виявиться короткостроковими.

Формування карт, які є основою для визначення стратегічних цілей і стратегічних ініціатив, дасть змогу технічно:

– перевести компетенції підприємства в стратегічні цілі та ініціативи (за складовими збалансованої системи показників);

– декомпозувати стратегічні цілі і стратегічні ініціативи підприємства (за складовими збалансованої системи показників) до необхідної глибини;

– обґрунтовано розподілити стратегічні цілі і стратегічні ініціативи за бізнес-одиницями;

– розробити збалансований комплекс оцінних показників з визначенням їх цільових значень, періодичністю вимірювання[2].

При розробці збалансованої системи показників стратегія розвитку підприємства охоплює такі складові (перспективи): фінанси (фінансовий стан і фінансові результати діяльності); клієнти (імідж підприємства з точки зору його клієнтів); внутрішні бізнес-процеси (ключові процеси, в значній мірі визначають ефективність діяльності підприємства і формують його профіль); зовнішні бізнес-процеси (ключові процеси, що забезпечують взаємозв'язок між підприємствам і зовнішнім середовищем); навчання та розвиток (найбільш важливі елементи культури, технології та навичок персоналу підприємства).

Кожна з перелічених складових формалізується у вигляді стратегічних карт, що містять інформацію про завдання, індикатори, цільові орієнтири і способи їх досягнення. Стратегічна карта підприємства є схемою, що застосовується для

логічного і чіткого викладу і роз'яснення стратегії, яка перетворює стратегію в конкретний план дій. Переведення стратегії на мову логічних закономірностей, що відображаються в стратегічній карті, дає змогу

кожній бізнес-одиниці і співробітникові підприємства отримати чітке роз'яснення суті стратегії і завдань щодо її здійснення. Таким чином, процес побудови стратегічної карти підприємства робить стратегію «прозорою», а застосування стратегічної карти забезпечує ефективність реалізації стратегії.

Для ефективного функціонування підприємства ідеальною є ситуація максимального задоволення головних цілей складових збалансованої системи показників діяльності, різними для них є лише шляхи досягнення цих цілей (стратегії розвитку). Залежно від позиції, яку займає стратегічна одиниця бізнесу підприємства, в модифікованій матриці БКГ (матриця «зростання – частка ринку» Бостонської консалтингової групи), обирається стратегія її подальшого розвитку, яка стосується зосередження в більшій чи меншій мірі уваги на певному напрямі збалансованої системи показників діяльності підприємств, при цьому не ігноруючи решту.

Головною метою функціонування підприємства є зростання капіталізації підприємства. Загальними цілями складових збалансованої системи показників є такі: для фінансової складової – зростання вартості та ціни акцій підприємства; складової співробітництва з контрагентами – підвищення задоволення потреб споживачів, підтримання відносин із постачальниками, зовнішніми партнерами, державними органами влади, конкурентами; для складової внутрішніх бізнес – процесів – забезпечення постійного підвищення ефективності бізнес-процесів на підприємстві; складової інтелектуального потенціалу – підвищення ефективності формування і використання інтелектуального капіталу підприємства[3, с. 375].

Зазначимо, що використання чотирьох перспектив збалансованої системи показників дає змогу охопити, крім речової та фінансової складової, особливо актуальну в умовах інформаційної економіки категорію інтелектуальний капітал. Активне використання інтелектуального капіталу в вирішенні стратегічних

завдань сприяє поліпшенню показників внутрішніх бізнес- процесів, що в свою чергу забезпечує успіх для клієнтів та власників.

Таким чином, стратегічна карта – це наочна модель інтеграції цілей організації в складі чотирьох складових збалансованої системи показників. Вона є ілюстрацією причинно-наслідкових зв'язків між результатами клієнтської і фінансової складових, з одного боку, і результатами, отриманими в основних внутрішніх процесах – виробничому менеджменті, управлінні клієнтами, інноваціях і законодавчих і соціальних процесах. Крім того, стратегічна карта визначає специфічні можливості нематеріальних активів організації – людського, інформаційного та організаційного капіталу, які так необхідні для вирішення завдань внутрішньої складової. З моєї точки зору, саме поділ процесу впровадження збалансованої системи показників на чотири складові, що забезпечують конкурентоспроможність, дозволить надати технології впровадження певну гнучкість, оскільки кожен етап може наповнюватися необхідним вмістом, тобто конкретними заходами.

Список використаних джерел:

1. Селіверстова Л. С. Особливості сучасного стратегічного управління підприємством / Л. С. Селіверстова, О. М. Єрмакова // *Формування ринкових відносин в Україні.* – 2016. – №4. С. 114–119.

2. Налицький А. А. Концепція збалансованих показників як інструмент забезпечення ефективності управління підприємством. URL: http://intkonf.org/ (дата звернення 21.11.2019).

3. Фінансовий менеджмент: підручник / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2013. – 375 с.

Синяк М.Р.,

студент 4-го курсу групи ЕПБ 16-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Минчинська І.В.,**

старший викладач кафедри економіки підприємства УДФСУ

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК РІЗНОВИДУ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Кожне підприємство має цілі, досягнення яких залежить від ефективного використання всіх складових системи управління діяльністю підприємства. Необхідною умовою виходу підприємства на зовнішні ринки, особливо в умовах кризи, є застосування стратегічного планування.

Стратегія – це специфічний управлінський план дій, спрямованих на досягнення встановлених цілей. Вона визначає, як організація функціонуватиме та розвиватиметься, а також вжиття яких підприємницьких, конкурентних і функціональних заходів і дій відбуватиметься для того, щоб організація досягла бажаного стану [1].

В результаті проведення аналізу наявних трактувань понять «стратегія» та «стратегія зовнішньоекономічної діяльності» можна зробити висновок, що як вітчизняні, так і іноземні вчені дають приблизно однакове визначення стратегії. Згідно з цими визначеннями стратегія є напрямом діяльності підприємства з досягнення довгострокових стратегічних цілей шляхом ефективного використання ресурсів.

Узагальнивши наведені визначення та особливості сутності й змісту поняття «стратегії», вважаємо доцільним уточнити її сутність в контексті дослідження. Таким чином, стратегія передбачає формування головних довгострокових цілей та завдань, визначення засобів їх досягнення, які дають

змогу реалізувати вибраний напрям діяльності підприємства та оцінити ступінь його успішності згідно з функціональною спрямованістю [2].

Кожне підприємство в умовах ринкової економіки діє як відкрита система, що зумовлюється його постійною взаємодією з зовнішнім середовищем, а його унікальність, як суб'єкта господарювання, потребує індивідуального підходу до визначення, формування та реалізації тієї чи іншої стратегії, притаманної саме підприємству.

Відповідно до піраміди розробки стратегії, запропонованої А.А. Томпсоном та Дж. Сріклендом [3], стратегія зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) є однією з функціональних стратегій підприємства, яка ієрархічно пов'язана і з конкурентною стратегією підприємства, як стратегією вищого рівня, а також іншими функціональними стратегіями, такими як маркетингова, виробнича тощо [4].

Потрібно зазначити, що стратегія зовнішньоекономічної діяльності, з поміж інших функціональних стратегій, має певні особливості.

Першою з них є спрямованість на зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства. Взаємозв'язок з внутрішнім середовищем обґрунтовує необхідність врахування економічного положення підприємства за всіма видами ресурсів для того, щоби бути впевненим у ресурсній базі, завдяки якій підприємство матиме можливість успішно реалізувати свою стратегію [5].

За умов взаємозв'язку із зовнішнім середовищем потрібно враховувати загальноекономічну ситуацію на ринку, особливості партнерів, з якими співпрацює підприємство, та особливості споживачів, для яких буде виготовлена продукція, отже, специфіка цієї продукції повинна бути врахована в цій стратегії. Крім того, стратегія ЗЕД невід'ємно пов'язана з конкурентною стратегією, яка враховує потенціал підприємства [6].

Другою особливістю стратегії ЗЕД є її комплексність, під якою слід розуміти її обов'язковий взаємозв'язок з іншими видами стратегій підприємства

різного рівня, а саме конкурентною та іншими видами функціональних стратегій[7].

Третьою особливістю стратегії є необхідність врахування великого розмаїття можливих ситуацій і факторів, які безпосередньо впливають на стратегію ЗЕД підприємства, її формування та реалізацію. Оскільки кількість факторів внутрішнього та зовнішнього середовища є суттєвою, керівництву підприємства необхідно вибрати саме ті пріоритетні або релевантні фактори, які найбільше впливають на його діяльність [8]. Це здійснюється за допомогою використання таких інструментів стратегічного аналізу як PEST-аналіз та SWOT-аналіз. Використання SWOT-аналізу, зокрема, дозволяє не тільки визначити найбільш впливові фактори зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, а також за рахунок можливостей зовнішнього середовища підвищити ефективність діяльності самого підприємства, а за рахунок використання сильних сторін підприємства нейтралізувати або послабити вплив зовнішніх негативних факторів.

Четвертою особливістю є необхідність врахування пріоритетності зовнішньоекономічної діяльності серед інших видів економічної діяльності підприємства. Якщо стратегія зовнішньоекономічної діяльності розробляється на підприємстві, яке значну частину виробленої продукції реалізує на зовнішніх ринках або прагне збільшити її частку або, взагалі, вийти зі своєю продукцією на закордонні ринки, то стратегія ЗЕД, в даному випадку, повинна виступати в якості основної конкурентної або навіть корпоративної стратегії підприємства.

Отже, розробка стратегії зовнішньоекономічної діяльності, як різновиду функціональної стратегії, вимагає від підприємства врахування певних особливостей, зумовлених визначеними пріоритетами діяльності суб′єкта господарювання, врахування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища та взаємозв'язку з іншими видами стратегій підприємства різного рівня.

Список використаних джерел:

1. Мельник О.Г. Діагностика факторів впливу на експортну діяльність підприємства. *Інноваційна економіка*. 2013. № 5. С. 63–66

2. Оберемчук В.Ф. Стратегічний розвиток бренду: сутність, оцінювання, перспективи Стратегія економічного розвитку України. 2013. № 32. С. 176–182

3.Томпсон А.А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент. *Искусство разработки и реализации стратегии.* - М: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. - 576 с.

4. Сардак О. В. Вибір моделі стратегічного управління персонал-маркетингом підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2014. Вип. 24.1. С. 177–182

5. Птащенко Л. О. Антирейдерське безпеко орієнтоване управління підприємством. *Економічна безпека: держава, регіон, підприємство*. Полтава: ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2019. С. 229-248

6. Аванесова Н.Е., Марченко О.В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади: монографія. Харків : Щедра садиба плюс. 2015. 195 с.

7. Пісковець О. В. Теоретичні аспекти формування економічного механізму ефективної діяльності підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 3 (21). С. 95-101

8. Птащенко Л. О. Антирейдерське безпеко орієнтоване управління підприємством. *Економічна безпека: держава, регіон, підприємство.* Полтава: ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2019. С. 229-248

Філоненко В. Ю.,Оксенчук В. О.,

студенти групи ФБ-16-1

ННІ фінансів, банківської справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Довгань Л. П.,**

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул

Ірпінь, 2019

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Значення фінансової безпеки підприємства в Україні та інших країни у світовій економіці постійно зростає, чому сприяє як технологічний розвиток і новітні розробки, так і глобалізація і все тісніші ділові зв'язки між різними країнами світу.

Поняття фінансової безпеки підприємства охоплює значну частку взаємовідносин економічних суб'єктів в межах процесу розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів. Однак дотепер серед науковців не існує єдиного, усталеного підходу до трактування поняття фінансової безпеки підприємства через його багатоаспектність.

Основні аспекти теорії економічної безпеки та фінансової безпеки як її складової зокрема, а також фінансової рівноваги та стійкості знайшли відображення в наукових працях вітчизняних та зарубіжних науковців а саме: О.В. Арєф'євої, О.І Барановського, І. Бланка, К.С. Горячевої, Т.Ю. Загорельської, М.М. Єрмошенка, С.М. Ілляшенка, Н.В. Куркіна, В.В. Шликова, В. Яковлєва, П.І. Орлова та ін [3].

Актуальність даної наукової теми ґрунтується на взаємозв'язках економічного потенціалу теоретичних аспектів та впровадження інноваційних інструментів фінансової безпеки підприємства, які забезпечують додаткові можливості для управління фінансовими потоками

та ризиками, зменшують часові та трансакційні витрати. Однак, незважаючи на очевидний позитивний вплив, інноваційні інструменти через свою складність і багатофункціональність можуть призводити до генерації та концентрації ризиків на фінансовому ринку. Вплив інноваційної діяльності на розвиток фінансової безпеки підприємства в Україні.

Фінансова безпека набуває великого значення тому, що підприємство може збанкрутувати, якщо його фінансово-економічний стан незадовільний. А відповідно, рівень економічної безпеки підприємства має враховувати оцінку свого фінансово-економічного стану [1].

Як визначають вітчизняні науковці, фінансова безпека підприємства являє собою сукупність урегульованих елементів, фінансових відносин і фінансових установ, за допомогою яких підприємство формує, розподіляє і використовує фінансові ресурси, що є показником розвитку, функціонування та ефективності політики підприємства. Сутність фінансової безпеки полягає у тому, що вона є тією мікро-основою, яка забезпечує діяльність та функціонування економіки країни як в цілому, так і в окремих її проявах.

Система фінансової безпеки суб'єктів підприємництва має поєднувати надбання сучасної економічної науки та діяти постійно. а не за фактом настання кризи.

Інакше кажучи, суб'єкти підприємництва мають заздалегідь прогнозувати розвиток кризових явищ, забезпечуючи власну ефективну діяльність. Це передбачає: моніторинг фінансового стану організації та зовнішніх факторів з метою раннього виявлення ознак її кризового розвитку, визначення масштабів кризового стану, дослідження основних факторів, що зумовлюють її кризовий 10 розвиток, створення і реалізацію заходів щодо запобігання кризам і банкрутству, контролю за виконанням заходів з формування фінансової безпеки й оцінювання отриманих результатів шляхом використання фінансового інструментарію. Упровадження такої системи

створить дієвий інструмент щодо запобігання кризам, забезпечення стабільної та ефективної фінансової діяльності [2].

Отже, спираючись на визначення фінансової безпеки підприємства, що пропонуються науковцями, можемо виділити ключові характерні риси фінансової безпеки суб'єктів підприємництва:

- дає змогу на ранніх стадіях визначити проблемні місця в діяльності організації;

- нейтралізує кризи та запобігає банкрутству[4].

На нашу думку, необхідно приділяти більше уваги питанням упровадження інноваційних інструментів забезпечення фінансової безпеки саме на рівні суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва, що забезпечують додаткові можливості для управління фінансовими потоками та ризиками, можуть призводити до генерації та концентрації ризиків на фінансовому ринку, а також загрозами поглинань, зокрема, через процедури банкрутства.

Забезпечення стійкого зростання фінансової безпеки підприємства, досягнення цілей, що відповідають інтересам власників і суспільства в цілому, неможливі без розробки й проведення оптимальної стратегії, розробленої власне підприємством, що в сучасній економіці визначається наявністю системи фінансової безпеки. Саме стан і оптимізація фінансів господарюючих суб'єктів багато в чому зумовлює ефективність їх діяльності в ринковій економіці, що і приводить до необхідності розгляду проблем забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва.

Таким чином, фінансова безпека підприємства є однією з найважливіших складових системи економічної безпеки, оскільки саме фінансова складова є основною в сучасній економіці, як на макро, так і на мікрорівні, саме через грошові потоки організації та їх управління здійснюється вплив на більшість економічної системи підприємства [3].

На підставі розглянутих визначень можемо зазначити, що в економічній літературі до сьогодні приділялось недостатньо уваги питанням фінансової безпеки ще й тому, що деякі з її аспектів розглядаються при розробці фінансової політики підприємства, управлінні фінансами, організації системи економічної безпеки, управлінні ризиками. На нашу думку, необхідний цілісний і комплексний підхід до цієї проблеми, що поєднав би всі ці, часом відірвані один від одного елементи, в єдину систему, яка б діяла постійно.

Отже, забезпечення фінансової безпеки, особливо в період кризи, є одним з основних завдань стратегії будь-якого підприємства. Проте недосконаліть нормативно-правової бази регулювання діяльності фінансових ринків та специфічність економіки нашої країни лише загострюють проблеми досягнення фінансової безпеки та належного дотримання стратегічних розробок самого підприємства стосовно фінансової безпеки та рівня фінансової стійкості підприємств.

Дослідивши сутність поняття «фінансова безпека підприємства» і визначивши її характерні риси, можна зробити висновок, що зміст управління фінансовою безпекою підприємств полягає в ефективному використанні механізму забезпечення фінансової безпеки для досягнення поставлених цілей, тобто розробка і дотримання підприємством стратегії фінансової безпеки в першу чергу. Можливість уникнення негативних наслідків підприємствами в Україні за умови забезпечення належної фінансової безпеки підприємства і держави загалом.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Ю.М. Державне управління соціальним захистом населення в умовах європейської інтеграції України: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління: 25.00.02 / Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2008. – 23 с.

2. Горячева К.С. Формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. // Менеджер. – 2004. – No2 (28), с. 97–102.

3. Мойсеєнко І., Марченко О. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства : навч. посібник.– Львів, 2011.– 380 с.

4.ОлексюкО.І.Особливостітапріоритетирезультативногорозвиткунаціональноїекономікиуглобальномусередовищі / О.І. Олексюк // Агросвіт. — 2009. — No8. — С.31—34.

Шворак В.В.,

студентка групи ФМА- 19- 1

ННІ фінансів, банківської справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Діденко Л.В.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків

Ірпінь, 2019

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фінансовий ринок завжди був важливим елементом національної економіки. За його допомогою суспільство впливає на формування структури суспільного виробництва та результати національного господарювання. В умовах ринкової економіки роль фінансового ринку значно зростає, він стає впливовим інструментом регулювання великого спектру різнорівневих інтересів та суперечностей, а також найгостріших проблем економічного життя держави.

Фінансовий ринок є однією з найважливіших складових економічної системи, що інтегрує економічні та фінансові відносини в єдине ціле.

Вітчизняних учених, які досліджували теоретичні аспекти фінансового ринку та його вплив на розвиток національної економіки є Андрейків Т., Шморгай В., Бондаренко Є., Бобров Є., Смагін В., Сьомченков О., Кузьменко А., Василик О., Даниленко В., Кваснюк Б..

Фінансовий ринок є відносно самостійним, породженим розвитком товарно-грошових відносин сегментом структури загальної ринкової економічної системи, а також має свій економічний зміст. Роль ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку надзвичайно важлива. На цьому ринку відбувається обмін грошима, надаються кредити і проходить мобілізація капіталу. Вирішальне значення тут мають фінансові послуги. Завдяки фінансовим послугам грошові потоки спрямовуються від власників до позичальників [3].

В Україні державне регулювання фінансового ринку здійснюється відповідно до встановлених зобов'язань і вимог діяльності споживачів та учасників цього ринку з урахуванням його стандартів, державної реєстрації фінансових установ, ліцензування та нагляду за їх професійною діяльністю, захисту інтересів споживачів фінансових послуг [2].

Механізм державного регулювання фінансового ринку України побудований на основі секторної моделі, тобто система регулювання є трирівневою: регулювання банківської діяльності здійснює Національний банк України; регулятором на ринку цінних паперів виступає Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР); діяльність інших фінансових посередників та фінансових компаній регулює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [5].

Робота НАЦКОМФІНПОСЛУГ зосереджена на таких основних напрямах:

I. удосконалення діяльності регулятора та підвищення ефективності державного нагляду;

II. захист інтересів споживачів фінансових послуг та відновлення довіри до ринків небанківських фінансових послуг;

III. створення сприятливих умов для зміцнення та сталого розвитку ринків небанківських фінансових послуг.

Для України, як і для більшості країн, характерна система регулювання фінансового посередництва, яка включає безпосередньо органи регулювання та

саморегульовані організації, що мають захищати інтереси фінансових посередників та споживачів фінансових послуг [2]. Так, у США система економічного регулювання була зорієнтована на запобігання циклічним коливанням. У країнах Західної Європи акцент робився на націоналізації в ключових галузях економіки, програми модернізації, регулювання цін та прибутків (доходів), підтримку кооперування дрібних підприємств. Японська система економічного регулювання мала характер жорсткої структурної політики зростання, розрахованої на середню та тривалу перспективу та на світовий ринок [4].

Роль державного регулювання підвищується зі зростанням обсягу фінансових ресурсів, розширенням кількості фінансових інструментів ринку, появою нових учасників ринку.

Проте все ще залишаються питання, що потребують вирішення, а саме [1]:

- посилення інституціональної спроможності регулятора з урахуванням стандартів на рівні, прийнятих у країнах-членах ЄС, та процедур діяльності за світовими зразками;

- запровадження ефективних механізмів виведення з ринку проблемних фінансових установ, які не виконують та/або не мають на меті виконувати зобов'язання за договорами про надання фінансових послуг і створюють суттєві системні ризики для ринку;

- створення компенсаційних механізмів захисту споживачів небанківських фінансових послуг;

- посилення вимог щодо відповідальності власників та керівників небанківських фінансових установ за скоєні злочини на ринках фінансових послуг;

- посилення взаємодії з іншими державними органами у частині запобігання та недопущення порушень на ринках фінансових послуг.

Отже, регулювання фінансового ринку є обов'язковим елементом системи державного регулювання економіки, що має стати складовою загальнодержавної стратегії проведення соціально-економічних перетворень.

Головним завданням державного регулювання фінансового ринку є узгодження інтересів усіх суб'єктів фінансового ринку через встановлення необхідних обмежень та заборон у їхніх взаємовідносинах через непряме втручання в їхню діяльність.

Список використаних джерел

1. Андрейків Т., Шморгай В. Сучасні механізми регулювання фінансового ринку в Україні. URL: http://journals.uran.ua/tarp/article/viewFile/38751/35179.

2. Бондаренко Є. Механізми державного регулювання ринку фінансових послуг. URL: http://lib.uabs.edu.ua/library/Visnik/Numbers/2_29_2010/29_02_04.pdf.

3. Бобров Є. А. Роль та місце ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку / Є. А. Бобров // Фінанси України. – 2007. – № 4. – С. 88-94.

4. Смагін В. Формування та розвиток фінансового ринку в умовах трансформаційної економіки: монографія. Київ: КНЕУ, 2008.

5. Сьомченков О., Кузьменко А. Необхідність та шляхи реформування механізму державного регулювання фінансового ринку. URL: http://intkonf.org/ken-somchenkov-oakuzmenko-av-neobhidnist-ta-shlyahireformuvannya-mehanizmuderzhavnogo-regulyuvannya-finansovogo-rinku.

СЕКЦІЯ 5. ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
SECTION 5. INTERACTION OF NATIONAL ECONOMIES IN THE GLOBAL ENVIRONMENT

Бобровник В. М.,
студентка 4 курсу групи МЕБ-16-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: **Белінська Я. В.,**
д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки УДФСУ
м. Ірпінь, Україна

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В розвитку світового господарства на сучасному етапі різко посилюється процес інтернаціоналізації, який приймає форму глобалізації. Глобалізація, розмиваючи національні кордони суверенних держав, вивела на світову арену нових акторів загальнопланетарного значення, які стали головною силою формування сучасного світового господарства. Такими акторами є компанії великого бізнесу глобального масштабу. Великий бізнес створює економічну тканину сучасного світу, а його сукупність утворює самодостатній транснаціональний капітал.

Історичне й логічне виникнення міжнародного бізнесу відбулося у зв'язку з розвитком та розширенням міжнародного поділу праці, а також у зв'язку з формуванням світового ринку. Міжнародний бізнес – це взаємодія організацій різних форм власності або підрозділів компанії, які розташовані в різних державах, мета яких полягає в отриманні доходу саме за рахунок переважної вигоди міжнародних операцій у сфері ділових відносин.

Міжнародний бізнес є підприємницькою діяльністю, яка пов'язана з тим, що капітал використовується в різних формах високої ділової активності, а також існує для отримання прибутку й поширюється на міжнародну сферу економіки.

Міжнародний бізнес включає різні господарські операції, які здійснюються двома-трьома й більше державами. Подібні ділові відносини можуть відбуватися як між комерційними організаціями, так і між державними установами.

Суб'єктами міжнародного бізнесу виступають як самостійні особистості, так і цілі соціальні структури, які володіють внутрішніми мотивами, інтересами, цілями та здібностями для того, щоби реалізовуватися в будь-якій сфері міжнародної економічної діяльності.

Основними рисами міжнародного бізнесу є такі.

1) Під час ефективного ведення ділових операцій отримувати дохід у міжнародному бізнесі можна за розширення своїх можливостей за межі кордонів держави.

2) Використання підприємцями додаткових економічних можливостей, які випливають з ресурсної специфіки закордонних ринків, особливостей прав іноземних держав, своєрідності політико-економічних відносин, які регулюються певними видами взаємодії на міждержавному рівні.

3) Міжнародний бізнес є варіантним і залежить від ступеня інтернаціоналізації. Стрижень розвитку міжнародного бізнесу включив періоди певного зростання ступеня інтернаціоналізації від одноразових поставок на закордонний ринок до цивілізованої структури транснаціональних компаній, для якої світовими сферами, що охоплюють безліч держав і ринків, є виробництво й дистрибуція.

4) У зв'язку з інтернаціоналізацією для різного виду бізнесу максимально доступним є світовий бізнес-сервіс, який не залежить від того, якій державі належить, орієнтований на активність у сфері економіки, а також на ефективність різних послуг (високі наукові, фінансові, транспортні, послуги

підбору інтернаціонального колективу), що дає змогу максимально реалізовувати бізнесможливості.

5) Необхідно враховувати під час побудови бізнесу культурний фактор, а саме ті вимоги й обмеження культури певної держави, що накладаються на контрагента бізнесу. Гострота проблеми полягає в тому, що часто базування компанії сильно відрізняється від культури держави, в якому компанія перебуває.

6) Міжнародний бізнес має глобальне охоплення світової системи обміну інформацією, світового фінансового ринку, об'ємну конструкцію новаторських технологій тощо. Відбувається рух від одного рівня інтернаціоналізації до іншого, відповідно, шляхом глобалізації зростає ефективне ведення бізнесу [1].

Сучасний міжнародний бізнес демонструє досить високий рівень організації, складні різноманітні та гнучкі системи управління, які дають змогу здійснювати господарську діяльність на глобальному рівні. Найважливішою передумовою цього є постійні зовнішні та внутрішні комунікації, які здійснюються переважно за рахунок Інтранету та Інтернету. З огляду на те, що значимість соціального капіталу багаторазово зростає, варто враховувати, що довкола міжнародного бізнесу формується специфічне комунікаційне середовище в рамках глобалізованого економічного простору.

Аналіз діяльності міжнародних компаній дав змогу виділити такі основні особливості їх розвитку:

– збереження високої концентрації (більше 50% торгівлі та 80% інвестицій припадають на 500 найбільших компаній);

– випереджальне зростання технологічного бізнесу, інтернет-компаній ("Apple Inc.", "Alphabet Inc.", "Microsoft Corp.") та компаній, що діють в рамках моделі «на вимогу» за рахунок ІКТ (наприклад, "Uber", "Didi Chuxing");

– збільшення кількості компаній з країн, що розвиваються, зокрема у технологічному секторі (наприклад, "Didi Chuxing", "Xiaomi");

– зростання кількості малих та середніх компаній, які діють на міжнародному рівні; – збільшення частки нематеріальних активів [2].

Основними гравцями в сучасній світовій економіці є великі компанії та корпорації. Контролюючи половину світового промислового виробництва, від 66% до 75% експорту, 2/3 світової торгівлі, 4/5 наявних у світі патентів, ліцензій та ноу-хау, великий бізнес може безперешкодно перекачувати капітал, ресурси та носіїв знання в зони їх найбільш ефективного використання, враховуючи економічні переваги інтеграції виробництва та капіталу.

Отже, на основі аналізу змін у світовому господарстві, що відбулися в кінці XX ст., зокрема становлення нових транснаціональних акторів, в сучасному світі глобалізація спричинила зміну ролі держави, формування нового стану валютно-фінансової сфери, а також вихід міжнародного бізнесу на принципово новий рівень розвитку.

Список використаних джерел:

1. Кокоріна В.І. Імперативи розвитку міжнародного бізнесу в умовах глобалізації. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво».* 2010. Вип. 7. Ч. 2. С. 67–73.

2. Поляков М.В. Особливості розвитку міжнародного бізнесу в умовах становлення глобальної економіки знань. *Економічний простір.* 2017. № 121. С. 47–57.

3. Глобальна економіка XXI століття: людський вимір : монографія / ред. Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, А.М. Колот та ін. Київ : КНЕУ, 2008. 420 с.

4. Юхименко П.І., Гацька Л.П., Півторак М.В. та ін. Міжнародний менеджмент : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 488 с.

Бобровник В. М.

студентка групи МЕБ-16-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Прокопенко І. А.,**

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ

Для сучасного етапу економічного розвитку багатьох країн світу характерне зростання ролі транспорту. Державна політика регулювання автотранспортної діяльності в країнах з розвиненою ринковою економікою спрямована на створення оптимального поєднання регулюючих і ринкових сил з метою пом'якшення загострення економічних і соціальних суперечностей на ринку транспортних послуг, а також на перспективний розвиток галузі в країні. Регулювання, перш за все, направлено на забезпечення безпеки транспортної діяльності. Сюди входить забезпечення безпеки руху, транспортування небезпечних вантажів, екологічна безпека.

Багато країн пройшли складний шлях розвитку, функціонування транспорту в режимах регулювання до вільної конкуренції. Виникнувши ще в глибоку давнину, транспорт розвивається і вдосконалюється при тісній взаємодії з розвитком суспільного виробництва та умовами життя людей.

В минулому простий механізм обміну між сферами виробництва і споживання в сучасних умовах перетворився в складну, багатогалузеву транспортну систему. Так, наприклад, після тривалого існування економічного регулювання воно було скасовано в Англії, Бельгії, Швеції, Австралії, Канаді, США.

Розглянемо досвід державного регулювання на прикладі декількох країн: Австралії, Великобританії, Канади, США та Швеції.

Для США, Канади і Австралії загальним є тип державного устрою — федеративна демократія. Австралія складається з 8 штатів, Канада — з 10 провінцій, а Сполучені Штати Америки утворюють 50 окремих штатів. Федеральні влади можуть регулювати або дерегулювати лише перевезення в між штатному сполученні. В результаті, наприклад, коли у США існувало жорстке регулювання перевезень між штатами, внутрішньо штатні перевезення в Нью-Джерсі були вільні від регулювання, а після дерегулювання між штатних перевезень у 80-ті рр. XX ст. у багатьох штатах залишилось в тій чи іншій мірі регулювання внутрішньо штатних перевезень. Аналогічно в Австралії після федерального дерегулювання в 1954 р. в штаті Вікторія жорстко регулювався допуск на ринок внутрішньо штатних перевезень і відповідні тарифи.

Цікавий досвід Швеції. Там процес дерегулювання розпочався в 1962 р. і вони намагалися провести його поступово. Врахувавши досвід Австралії (де раптове скасування регулювання призвело до руйнування автострад), в Швеції вирішили полегшити вихід на автотранспортний ринок поступово, починаючи з 1962 р. до 1966 р. [1, С. 34]. Як наслідок з'явилися проблеми безпеки, коли перевізники, намагаючись відстрочити день банкрутства, істотно погіршували рівень технічного обслуговування автотранспортних засобів і збільшували тривалість робочого дня. У 1972 р. шведський уряд знову вів регулювання автотранспортної галузі.

У Великобританії раніше існувало Міністерство транспорту, що в даний час входить до складу Міністерства з питань навколишнього середовища. Особливі підрозділи того ж міністерства відають дорожньою мережею, морськими портами, мережею внутрішніх водних шляхів та транспортом Лондона, а також регулюють діяльність підприємств вантажного автомобільного транспорту, більшою частиною приватних. Міський транспорт, крім лондонського, підпорядкований муніципалітету.

В Японії, єдиному Міністерству підпорядковані державні компанії по залізничному будівництву, Національні авіакомпанії, морські порти, дорожня

мережа. Воно регулює діяльність приватних залізничних компаній, приватних підприємств морського транспорту та вантажного автомобільного транспорту. З 1987 р. в результаті проведеної приватизації державної залізниці весь вантажний транспорт опинився у приватній власності [2]. Держава здійснює регулювання транспортної системи через координацію у сфері планування національного господарства, зберігає провідну роль у формуванні транспортної політики з урахуванням загальних акціонерних інтересів.

У систему Федерального міністерства транспорту Німеччини входять Центральне управління, яке опікується питаннями кадрової політики, соціального забезпечення, фінансів, безпеки і права, управління, транспортної політики та економіки, залізничного транспорту і внутрішнього судноплавства, морського транспорту, повітряного транспорту, автомобільних доріг і водних шляхів. Для координації федеральної і регіональної транспортної політики в Німеччині діє консультативний орган — Конференція Міністрів транспорту земель. У Франції з 1974 р. державне регулювання транспортної системи зосереджено в Міністерстві обладнання територій, оснащення, цивільного будівництва та транспорту з управліннями по наземному, водному і повітряному транспорту, та іншими урядовими органами. На федеральному рівні існують такі структури, як Національне товариство залізниць, Національне управління судноплавства, Вища рада з транспорту [3, С. 181].

В свою чергу, в Італії в 1982 р. був створений національний фонд транспорту, що здійснює кредитування підприємств громадського транспорту. Правила і процедури фінансування та дотування визначаються державою. Кожні три роки Міністерство транспорту встановлює для різних регіонів відсоток експлуатаційних витрат, які повинні бути покриті за рахунок тарифів, тобто оплачені пасажирами. Цей відсоток залежить від чисельності та структури населення, території, що обслуговується і географії зони. Наприклад, для великих міських агломерацій він змінюється від 27% (Неаполь) до 34% (Рим) [4, С. 50].

Отже, як показує досвід зарубіжних держав — ринкові відносини в економіці, ні в якій мірі не виключають створення розвинутої та ефективної системи багатостороннього державного регулювання.

Держава може надавати допомогу транспорту через розвиток пов'язаних з ним галузей, беручи на себе значну частину витрат на проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт.

Досвід провідних зарубіжних держав доводить, що твердження про створення єдиної транспортної системи не вписується в концепцію ринкового господарства. Без єдиної високоефективної транспортної системи, що забезпечує організовані прямі змішані перевезення у внутрішньому і міжнародному сполученнях, неможливо здійснювати нормальний внутрішній товарообмін та інтеграція у міжнародний ринок надання автотранспортних послуг.

Список використаних джерел:

1. Стукало А.В. Регулювання світового ринку транспортних послуг. Міжнародні транспортні організації / А.В. Стукало // *Науковий вісник Херсонського державного університету.* — 2014. — № 8. — С. 32–35.
2. Брагінський В.В. Розвиток транспортно-логістичної системи як форма реалізації транзитного потенціалу України [Електронний ресурс] / В.В. Брагінський // *Державне управління: теорія і практика:* електрон, наук. фах. вид. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — 2011. — № 2. — Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/ Braginskiy. pdf.
3. Затонацька Т.Г. Розвиток транспортного сектору економіки України: існуючий стан та європейський досвід / Т.Г. Затонацька // *Економіка: реалії часу.* — 2015. — № 1(17). — С. 180–189.
4. Кухарчик В.Г. Міжнародна торгівля транспортними послугами: сучасний стан / В.Г. Кухарчик // *Економічні іннова- ції: зб. наук. пр.* — Одеса: ІПРЕЕД НАН України. 2015. — Вил. 39. — С. 50–57.

Гоч І. В.,
студентка групи ФМА-19-1
ННІ фінансів, банківської справи та страхування
Університету ДФС України
науковий керівник: **Діденко Л. В.,**
к.е.н, доцент кафедри фінансових ринків
Ірпінь, 2019

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Становлення й розвиток ринку фінансових послуг є однією з передумов ефективного функціонування всіх сфер і ланок економіки країни. Сьогодні на ньому склалася низка тенденцій і напрямів розвитку, що суттєво впливають на якість і специфіку послуг фінансових установ. До них, зокрема, можна віднести домінування банківського сектора над усіма іншими на фінансовому ринку. Крім того, спостерігається тенденція до універсалізації фінансових установ, що збільшує конкуренцію й вимагає шукати нові напрями розвитку власного бізнесу. Особливо актуальною стає взаємодія фінансових установ, зокрема банків та страхових компаній, як найактивніших учасників фінансового ринку, здатних реально впливати на нього.

Ще у 2014 році перед фінансовою системою постали певні виклики. Внутрішні та зовнішні шоки, а також ескалація конфлікту на сході країни негативно вплинули на розвиток економіки, знизили довіру та розбалансували фінансові ринки на початку 2015 року. Економічна активність скоротилася. Як наслідок знецінення національної грошової одиниці та зростання адміністративних цін, інфляція споживчих цін у 2015 році прискорилася [1].

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності фінансових компаній

Показники	**Станом на 30.06.2017**	**Станом на 30.06.2018**	**Станом на 30.06.2019**	**Темпи приросту, %**	
				30.06.2018/ 30.06.2017	**30.06.2019/ 30.06.2018**
Кількість зареєстрованих фінансових компаній	815	878	967	7,7	10,1
Активи фінансових компаній (млн. грн.)	112865,3	103 148,6	140 915,4	-8,6	36,6
Власний капітал, (млн. грн.)	25 297,2	24 555,5	25 266,9	-2,9	2,9
Обсяг наданих фінансових послуг фінансовими компаніями за звітний період, (млн. грн.)	31 965,0	43 114,7	61 586,9	34,9	42,8

Джерело: складено автором на основі [5]

Станом на 30.06.2019 у Державному реєстрі фінансових установ налічувалось 967 фінансових компаній. За І півріччя 2019 року відбулося збільшення ***активів*** фінансових компаній на 36,6% (37 766,8 млн. грн.), ***власний капітал*** збільшився на 2,9% (711,4 млн. грн.). Обсяг наданих фінансових послуг за І півріччя 2019 року збільшився порівняно з відповідним періодом минулого року на 42,8 % (18 472,2 млн. грн.).

На сьогодні для економіки країни характерні високий рівень доларизації, готівкових розрахунків та процентних ставок. Також проблема українського ринку фінансових послуг полягає у відсутності в нього фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційного попиту з боку реального сектора економіки. Відповідно, вирішення цієї проблеми передбачає створення умов, які б давали змогу додатково залучити внутрішні фінансові ресурси, зокрема, заощадження населення та «тіньовий капітал» до інвестиційної діяльності, а також створити привабливі умови для іноземних інвесторів [3].

Ринок фінансових послуг залишається дуже фрагментарним з низькою капіталізацією через нестабільні умови ведення бізнесу, незахищеність права власності та низький рівень корпоративного управління. Крім того, подальший розвиток фінансового ринку стримують:

- недосконалість ефективного механізму захисту прав споживачів та кредиторів;
- низький рівень розвитку інституційних інвесторів;
- обмеженість фінансових інструментів;
- складність процедур реструктуризації;
- недовіра та необізнаність роздрібного інвестора;
- відсутність належних пруденційних вимог та регулювання ринку небанківських фінансових послуг;
- недосконалість податкового законодавства;
- обмеження валютного законодавства [4].

Для того, щоб досягти активного зростання в середньостроковому періоді, країні необхідно рішучо просуватися шляхом зміцнення макроекономічної та фінансової стабільності, а також запровадження широкомасштабних та амбіційних структурних реформ, які б забезпечили поліпшення бізнес-клімату, залучення більшого притоку інвестицій та підвищили конкурентоспроможність України. Здійснення ефективної монетарної та фінансової політики допоможе «заякорити» інфляційні очікування, а впровадження глибоких і комплексних фінансових та економічних реформ вирішити вкорінені проблеми, що занадто довго обтяжують перспективи розвитку країни.[1] Державна фінансова політика повинна бути спрямована на вдосконалення ринкового ціноутворення і на найбільш важливі для української економіки базові товари, забезпечення ефективності ринкової інфраструктури. У тому числі слід серйозну увагу приділити сегменту похідних фінансових інструментів фінансового ринку, підвищенню ефективності облікової системи, протидії спекулятивній практиці

біржової торгівлі. Ефективне регулювання ринку деривативів потребує формування відповідних сучасних нормативно-правових засад, принципів, стандартів і технологій регулювання учасників. Слід формувати державну фінансову політику з конкретною метою підвищення емісійної активності корпоративного сектора економіки, насамперед ринку акцій, що створить передумови капіталізації вітчизняного виробничого сектора [2].

Список використаних джерел:

1. Комплексна програма розвитку фінансового ринку України на 2015-2020 роки. – С. 4 -6.

2. Бєлєнький П., Другов О. Розвиток системи фінансових посередників України в умовах посилення глобалізаційних процесів // *Вісник НБУ*.– 2009. – № 12. – С. 30–33.

3. Лютий І., Дрозд Н. Вплив держави на ринок фінансового капіталу України // *Фінанси України*. – 2010. – №8. – С. 63–72.

4. Чухно А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання //*Економіка України*. – 2016. – №2. – С. 4–13.

5. Офіційний сайт Нацкомфінпослуг. URL: https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html# (Дата звернення 21.11.19).

Кісіль Ю.В.,

студентка групи ФМА-19-1,

ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України

науковий керівник : **Діденко Л.В.**

к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Підґрунтям для ефективного функціонування будь-якої ринкової економіки є розвинутий фінансовий ринок, який виступає важливим

постачальником ресурсів у реальний сектор економіки. При цьому фінансові посередники виконують основні його функції, а саме: акумулювання тимчасово вільних грошових ресурсів, їх трансформацію та надання кредитів суб'єктам господарювання. Нині відбувається випереджальний розвиток глобалізаційних процесів у фінансовій сфері порівняно з темпами зростання світового виробництва та експорто-імпортної діяльності. Фінансовий глобалізм є ключовим механізмом взаємопроникнення і взаємопереплетення економічних, інвестиційних, фінансово-кредитних, виробничо-технічних, інформаційних та інших зв'язків між суб'єктами господарювання різної національної належності. Міжнародний фінансовий ринок є глобальною системою акумулювання вільних фінансових ресурсів та надання їх позичальникам із різних країн на принципах конкуренції. Він набув величезних масштабів та перетворився на одне з найважливіших джерел фінансових ресурсів, став ключовим фактором господарського життя всіх без винятку країн світу [1, с. 127].

Нині глобалізація формує нові умови розвитку світової економіки. Її основою є інтернаціоналізація виробництва та формування глобальних за масштабами роботи та операцій ринків, зокрема фінансового. Саме глобальний фінансовий ринок забезпечує рух капіталів та інших фінансових об'єктів у світовому масштабі і є важливою умовою функціонування світової економіки.

Глобальний фінансовий ринок є багатовимірним. Характерними рисами сучасного глобального світового фінансового ринку є:

- великий обсяг фінансових ресурсів та операцій;
- відсутність територіальних обмежень;
- цілодобовий режим операцій;
- залучення до операцій суб'єктів із високою репутацією;
- високий рівень використання інформаційних технологій;
- уніфікація правил і стандартів операцій;
- широкий діапазон фінансових інструментів [2].

Світовий фінансовий ринок в умовах глобалізації перебуває в стані постійного оновлення, має надзвичайно рухливу структуру та визначає подальший розвиток ринків товарів і послуг. Структура фінансових інструментів змінюється на користь інструментів реального сектору – корпоративних цінних паперів та їх похідних, а також значно посилюється роль фондових ринків [3, с. 143].

Однозначним позитивним результатом від глобалізаційних процесів є економічне зростання країни (зростання рівня ВВП) або за рахунок залучення іноземного капіталу, або за рахунок запровадження нових технологій та підвищення продуктивності факторів виробництва. Країни-інвестори через глобалізацію фінансових ринків переміщують свій капітал у більш прибуткові сфери та об'єкти інвестування.

Необхідно також відмітити наступні недоліки фінансової глобалізації:

1) асиметричність результатів для різних груп країн (переваги отримують лише розвинуті країни або індивіди), що призводить до виникнення конфліктів на регіональному, національному та інтернаціональному рівнях;

2) нестабільність світової фінансової системи, що спричиняє регіональну та глобальну нестабільність через взаємозалежність національних фінансових систем на світовому рівні;

3) зниження регуляторної ролі національних держав, що підсилює значення наднаціональних утворень та впливу ТНК;

4) дестабілізація економіки через масовий відтік капіталу, що призводить до підриву стабільності курсу національної грошової одиниці та зниження золотовалютного резерву;

5) зростання світової заборгованості країн за зовнішніми запозиченнями, що призводить до боргової залежності країн-боржників від країн-кредиторів;

6) поширення використання офшорних зон у міжнародному бізнесі, що призводить до приховування неоподатковуваних коштів від національного та міжнародного контролю[4].

Виключна важливість фінансового ринку в економічній системі суспільства обумовлена тим, що на ньому формується позичковий процент, курси валют і цінних паперів. Крім того, він забезпечує економічне зростання, а також відбиває співвідношення між основними світогосподарськими пропорціями: виробництвом і споживанням, заощадженнями капіталу й інвестиціями, фондами споживання і фондами нагромадження, національними доходами країн і фондами заміщення, між глобальним попитом і глобальною пропозицією та ін. [5].

Отже, можна зробити висновки, що фінансова глобалізація стала головною рушійною силою розвитку світової економіки та призвела до зростання рівня фінансової взаємозалежності. Відтак урахування світових тенденцій розвитку фінансових ринків та становлення глобального фінансового ринку надасть змогу в найбільш ефективний спосіб інтегруватися до світового економічного простору та забезпечити відповідний рівень конкурентоспроможності країни. Поглиблення фінансової глобалізації залежить від розвитку економіки країни. Звісно, Україна не локомотив глобалізаційних процесів, але повинна шукати шляхи співпраці з новими ринками, новими інструментами, які будуть актуальними на даній стадії економічного розвитку. На сьогодні України бере активну участь у процесах фінансової глобалізації банківського та страхового сегментів, а інтеграції вітчизняного фондового ринку у світовий.

Зробивши певні висновки при дослідженні даного питання, можна відмітити той факт, що вагоме місце у глобалізації займає держава. Держава повинна вчасно реагувати на всі чинники можливого економічного зростання через вдало сформовану та реалізовану податкову, грошово-кредитну, соціально-економічну та інші політики. Також доцільно поглибити напрями державної підтримки (державних реформ) в розвитку вітчизняного суб'єкта господарювання на світових ринках в умовах євроінтеграції.

Список використаних джерел

1. Голуб С. М. Тенденції та особливості розвитку фінансових ринків світу та України / С. М. Голуб // *Наукові праці НДФІ*. – 2017. – Вип. 1. – С. 126–136.

2. Куцик П.О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку: монографія / П.О.Куцик, О.І.Ковтун, Г. І.Башнянин. – Львів: Видавництво ЛКА, 2017. − 594 с.

3. Кужелев М.А. Современный взгляд на проблему мировой финансовой глобализации / М.А. Кужелев, А. В. Варлаханов // Менеджмент XXI століття: еволюційне та революційне: зб. матеріалів IX міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених 23 травня 2013 року ДонГУУ. – Донецьк: ООО «Цифровая типография», 2013. – С. 142–144.

4. Довгалюк В. В. Роль фінансової глобалізації у розвитку фінансового ринку [Електронний ресурс] / В. В. Довгалюк // *Ефективна економіка.* – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5081.

5. Шлапак А.В. Світовий фінансовий ринок в умовах глобалізації економіки [Електронний ресурс] / А.В. Шлапак // *Світова економіка та міжнародні відносини.* – 2017. – Режим доступу: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2017/2017_2/7.pdf.

Кричфалушій А.І., Ландик Л.Ю.,
студентки групи ОБ-16-1
ННІ обліку, аналізу та аудиту
Університету ДФС України
науковий керівник: **Артем'єва О.О.**
к.е.н., доцент
Ірпінь, 2019

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ

Складність і нестабільність зовнішнього і внутрішнього середовищ підприємств, мінливість кон'юнктури світових ринків змушують підприємців всіх країн шукати нові сфери і перспективні напрямки розвитку своєї діяльності на національному і міжнародному рівнях. Однак, як свідчить практика, наявність конкурентоспроможного товару не завжди є достатньою умовою для успіху на зовнішніх ринках. Розвиток зовнішньоекономічних відносин в аграрній сфері набуває актуального значення як з позиції загальносвітової продовольчої безпеки, так і з точки зору необхідності здійснення міжнародної торгівлі. Глобальний розвиток міжнародної економіки і торгівлі пов'язані з діяльністю національних агропродовольчих ринків в кожній державі зокрема. Прямий вплив на їх подальший розвиток мають не тільки соціальні взаємозв'язки у різних галузях економіки країн світу, а й рівень інтернаціональної, вигідної співпраці з метою освоєння сучасних взаємовигідних підходів у розвитку зовнішньоторгівельних зв'язків в аграрній сфері.

Дослідженню зовнішньоекономічної діяльності підприємств аграрного сектору присвятили свої роботи такі вчені-економісти, як О. М. Бородіна, В. І. Власова, П. І. Гайдуцький, В. І. Губенка, Т. О. Зінчук, С. М. Кваші, Л. І. Михайлова, та ін.

В умовах євроінтеграції економіки України перед сільським господарством та агропродовольчим ринком, які традиційно вважаються важливими ланками національної економіки постають нові задачі щодо зростання та стимулювання експортного потенціалу та ризики, які обмежують можливості українських виробників агропродукції [1].

Зовнішня торгівля відіграє важливу роль в економіці України. Тенденцією протягом 2012-2016 років було скорочення виручки від експорту товарів з одночасним скороченням експорту агропромислової продукції. Не дивлячись на

загальний негативний тренд, у 2017 році спостерігалося зростання експорту, в тому числі і на сільськогосподарську продукцію [2]. За 2017 рік загальний експорт продукції склав 43,3 млрд дол. США, що на 19% більше ніж за 2016 рік. А за результатами 2018 року загальний експорт продукції з України становив 47,3 млрд дол. США, що на 9,2% більше порівняно з 2017 роком [3].

Динаміка агропродовольчого експорту демонструвала аналогічний тренд як і решта експортних товарів, проте темпи скорочення агропродовольчого експорту були меншими ніж загального і, не дивлячись на спад після кризових 2012/13 років, зростання поставок спостерігалось вже у 2016 році [1]. Історично рекордний обсяг агропродовольчого експорту спостерігався у 2012 році, він склав порядку 17,9 млрд дол. США. Проте цей показник було перевершено – за результатами 2018 року було реалізовано закордон агропродовольчої продукції на 18,6 млрд дол США. Таким чином, за останні 10 років експорт агропродовольчої продукції з України виріс в два рази.(рис.1)

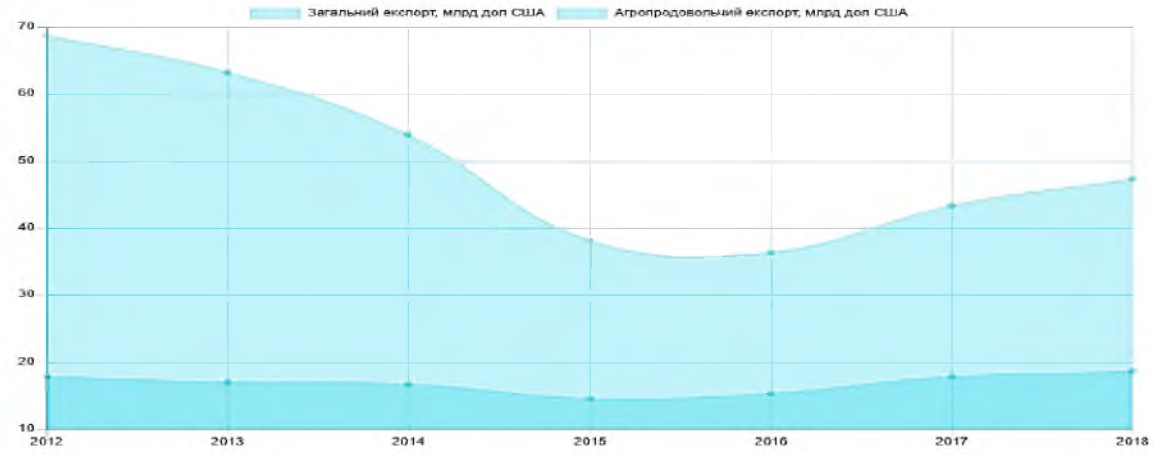

Рис.1 Динаміка експорту з України [3].

За останні 5 років частка продукції АПК у структурі експортної виручки України зросла з 31% у 2014 році до 39,3% у 2018. Проте варто зазначити, що основу аграрного експорту все ще становить експорт сировини, а саме продукція рослинного походження – пшениця, кукурудза, ячмінь та соєві боби. Частка цієї продукції в структурі становить порядку 55%.(рис.2)

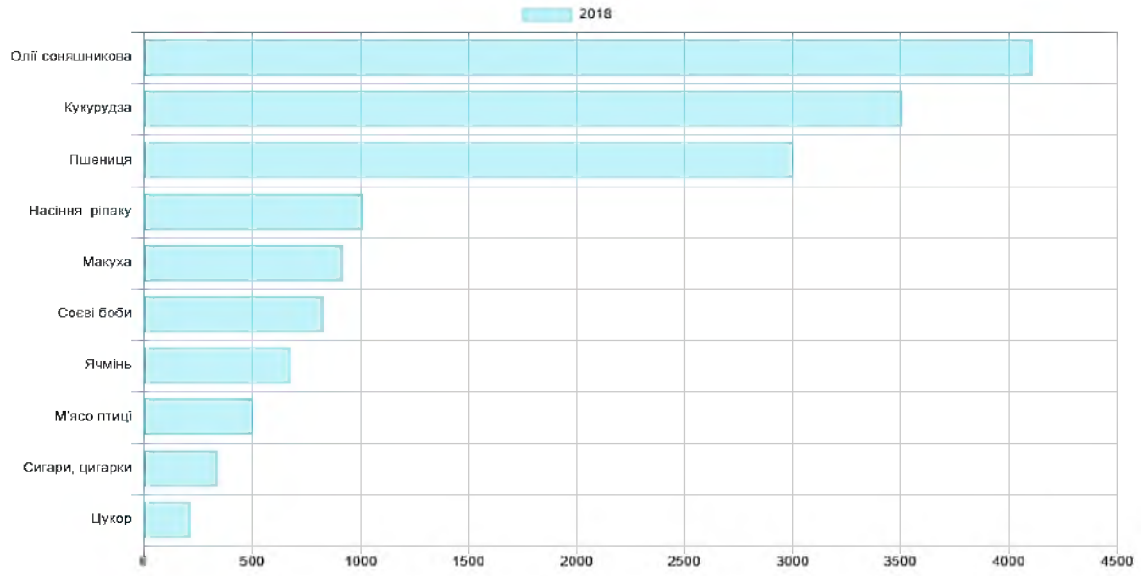

Рис.2 Топ-10 продуктів агропродовольчого експорту, 2018 рік, млн дол. США[3].

Левову частку в аграрному експорті займає соняшникова олія, обсяг її реалізації за 2018 року склав 4,1 млрд дол. США. Україна вже декілька років поспіль є світовим лідером з виробництва і експорту соняшникової олії. Решту ключових позицій займають зернові культури (кукурудза, пшениця, ячмінь), а також олійні (соєві боби) і продукти переробки олійних (макуха соняшникова). Ці ТОП-10 продуктів становлять 81% всього експорту агропродовольчих продуктів з України.(рис.2)

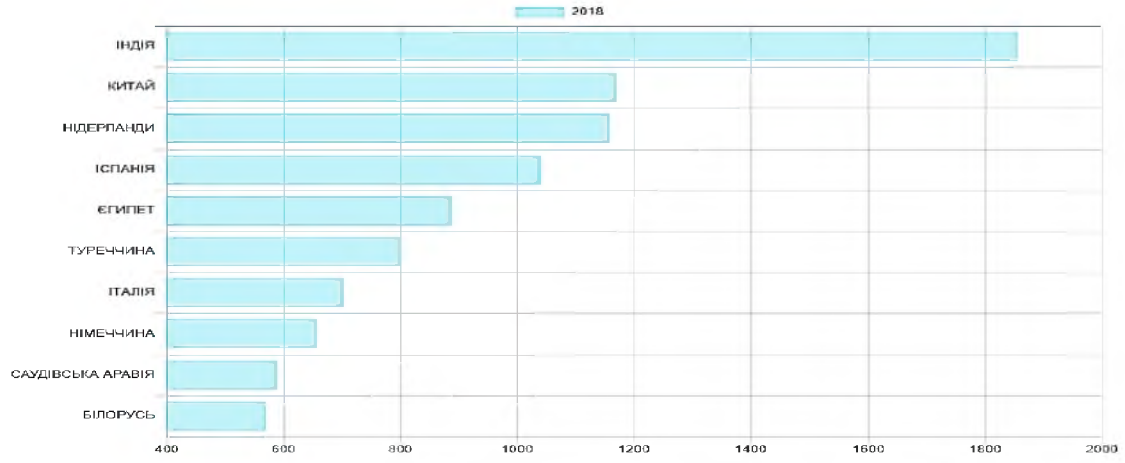

Рис.3 Топ-10 ринків збуту української продукції, 2018 рік, млн дол. США [3].

Основним ринком збуту української сільськогосподарської продукції залишається ринок Азії, котрий дещо зменшив частку в структурі українського експорту у 2018 до 44,6%, з 45% у 2017р. Основними країнами-партнерами з Азії у 2018 році виступали – Індія, Туреччина і Китай. На другому місті – країни ЄС, з часткою в 33%, де головними партнерами є Нідерланди, Іспанія і Італія. Трійку лідерів закривають країни Африки, котрі в свою чергу займають 12,3%. Основними партнерами з Африки є Єгипет, Туніс і Марокко.

Отже, за результатами дослідження зовнішньоекономічних векторів розвитку агропродовольчого ринку України можна зробити висновок, що Україна не повинна обмежувати відносини з іншими сегментами світового продовольчого ринку – країнами Азії, Митного союзу Африки. Основними напрямами щодо розвитку агропродовольчого сектору є: - забезпечення ефективного землекористування на основі завершення земельної реформи; - оптимізація системи урядової підтримки агропромислового комплексу та збільшення інвестицій у галузь; - розвиток зовнішньоекономічних відносин та сприяння міжнародній торгівлі; - забезпечення сталого розвитку сільських територій; - адаптацію процесів агропромислового виробництва до європейських вимог.

Список використаних джерел

1. Кваша С. М. Про наукове забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності в аграрному секторі в умовах нових пріоритетів міжнародної інтеграції / доповідь на Заг. зборах Відділення аграр. економіки та продовольства НААН України ННЦ ІАЕ. – К., 2013.

2. Експорт української сільгосппродукції до ЄС URL.: http://agroconf.org/content/eksport-ukrayinskoyisilgospprodukciyi-do-ies-zrisna 16.

3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України URL.: http://www.ukrstat.gov.ua/.

Ландик Л.Ю.,
студентка групи ОБ-16-1
ННІ обліку, аналізу та аудиту
Університет ДФС України
науковий керівник: **Сторожук Т.М.,**
к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку
Ірпінь, 2019

ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ АДАПТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

В умовах стратегічного розвитку України у напрямі партнерства та співробітництва з Європейським Союзом (ЄС) виникає необхідність щодо поступової адаптації національного законодавства до законодавства та стандартів ЄС. Так Угодою про асоціацію між Україною та ЄС передбачено наближення законодавчого регулювання у таких сферах, як бухгалтерський облік і звітність, податкова система, інтелектуальна власність, митне право, банківське право тощо [1]. На сьогоднішній світова практика знає багато різних напрямів адаптації національних систем бухгалтерського обліку і фінансової звітності до міжнародних стандартів.

Цьому питанню присвячено праці багатьох вітчизняних та закордонних учених. Серед вітчизняних учених це: Бутинець Ф., Крупка Я., Пархоменко В. та інших. У зарубіжній літературі дані питання розглядались у роботах Вейгандта Дж., Хігсона А., Соколова Я. та інших.

Історично сформовані національні моделі бухгалтерського обліку і звітності не завжди можуть забезпечити відображення глобальних господарських явищ і процесів. Вони не створюють належних умов для взаємного обміну економічною інформацією. Хоча ті фінансові звіти, що складаються багатьма суб'єктами господарювання і надаються зовнішнім

користувачам у різних країнах світу, можуть виглядати подібними, вони відрізняються один від одного через соціальні, економічні та законодавчі особливості, притаманні кожній окремій країні. Тому важливою в такій ситуації є гармонізація облікових систем. Гармонізація облікових систем може відбуватись у різних формах (адаптація законодавства, уніфікація права, імплементація, стандартизація тощо). Вона приводить до процесу скорочення відмінностей між принципами бухгалтерського обліку в різних країнах. Головним є те, щоб ці стандарти не суперечили аналогічним в інших країнах, тобто перебували в «гармонії» один з одним.

Станом на квітень 2018 року за даними Ради з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, 166 країн світу використовують міжнародні стандарти або заохочують до використання публічні компанії для складання фінансової звітності [2].

Показник ВВП країн, компанії яких використовують Міжнародні стандарти фінансової звітності, становить 46 трильйонів дол. США, що становить понад 60% від загальної суми світового ВВП [3].

Сьогодні майже відсутній контроль за веденням бухгалтерського обліку вітчизняними підприємствами з боку державних органів. Формальність у веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності викликана відсутністю відповідальності за достовірність та якість облікової інформації. Нині основна увага вітчизняних бухгалтерів прикута до правильності ведення податкових розрахунків, тому що за допущені помилки у визначенні та сплаті податків передбачена адміністративна та фінансова відповідальність.

Переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами є беззаперечними для України. Тому українські підприємства поступово схиляються до переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності. Такий перехід дозволить уникнути облікової плутанини: коли одне підприємство формує звітність водночас згідно з національними і міжнародними стандартами; коли українські компанії складають звітність суто для органів регулювання, а вся

правда про їхню діяльність криється тільки в так званій «управлінській звітності», яка не підтверджена ні документами, ні регламентованими правилами обліку. Важливим моментом переходу на міжнародні стандарти є переваги для ринку капіталу, надання своєчасної і прозорої інформації для ухвалення управлінських рішень, що важливо для користувачів. Важливо те, що користувачам цікава не вся інформація про підприємство, а та, яка відповідає їхнім потребам і меті. Виходячи з того, що, відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності, основними користувачами інформації про фінансову звітність є інвестори, вони визначають можливість своєї участі в капіталі компаній, можливість купівлі-продажу цінних паперів, дають оцінку спроможності компанії щодо виплати дивідендів, шукають можливості для ухвалення рішень на майбутнє. Важливою є інформація з фінансової звітності для власників (засновників) підприємств відповідно до установчих документів. Вони повинні володіти розгорнутою інформацією щодо фінансового стану підприємства, його ліквідності, а також мати можливість порівняння її за різні звітні періоди. Важливою метою користувачів є володіння інформацією для ухвалення певних рішень. Обсяги фінансової звітності настільки значні, що її іноді важко використовувати. Тому, враховуючи те, що недостатність інформації часто приводить до інтуїтивних оцінок, замість обґрунтованих, а надлишок – спричиняє негативні наслідки, розосереджуючи увагу користувача, важливим буде виділити оптимальну кількість статей, яка в разі залучення до вирішення поставлених завдань забезпечить мінімальні витрати [4].

Система міжнародних стандартів фінансової звітності представляє собою спеціальний пакет документів, де міститься стисле і просте викладення інформації з фінансової звітності з деякими поясненнями. Такий пакет документів необхідно розглядати як цілісну систему, яка складається з елементів (стандартів), має головну мету для всіх елементів, у ній чітко простежується структура і взаємозв'язок між елементами. Також ця система може мати підсистеми. Аналізуючи систему міжнародних стандартів фінансової звітності

станом на 2019 р., можна зазначити такі її елементи: IAS, або Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (25 стандартів); IFRS, або Міжнародні стандарти фінансової звітності (18 стандартів); Інтерпретації (тлумачення), створені IFRIC (Комітет з інтерпретації МСЗФ), що містять 14 тлумачень, або SIC (Постійний комітет з інтерпретації, який працював до IFRIC) – містять 5 тлумачень [5]. З 2003 р. Рада із Міжнародних стандартів фінансової звітності видає лише стандарти фінансової звітності.

Як бачимо, система міжнародних стандартів представляє собою досить складний і динамічний механізм. Вона складається зі стандартів, кожний із яких має свою установлену структуру, яка включає: вступ, зміст, мету та завдання стандарту; пояснення, які розкривають основні поняття і їх тлумачення з погляду мети, яку мають користувачі облікових даних; опис методологічних проблем, шляхів і можливостей їх вирішення; приписів, пов'язаних із реалізацією вимог, і дату набуття чинності. Усі стандарти об'єднані спільною метою, якою є скорочення відмінностей у формах надання фінансової звітності, поліпшення якості та порівнянності інформації, уніфікація стандартів. Кожний із цих стандартів має своє значення, але, виходячи з того, що він є елементом системи, він не застосовується окремо від інших складових частин системи. Окрім безпосередньо стандартів, до системи міжнародних стандартів фінансової звітності включаються інтерпретації. Вони розробляються як відповіді на питання з фінансової звітності, які виникли вже після введення міжнародних стандартів і які детально не розглядались в наявних стандартах. Досить важливу роль у розумінні змісту міжнародних стандартів фінансової звітності відіграє концептуальна основа фінансової звітності, незважаючи на те, що вона не включена до системи стандартів. За змістом вона містить виклад концепцій, на яких ґрунтується складання і подання фінансових звітів зовнішнім користувачам[5].

Отже, у світі є тенденція до щорічного збільшення кількості країн, які використовують або заохочують до використання міжнародних стандартів для

складання фінансової звітності. Метою реформування бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні є узгодження національної системи бухгалтерського обліку з вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності. Цей процес розвитку пов'язаний із розширення зв'язків України у світовому просторі та тісна співпраця з ЄС. Ураховуючи те, що система міжнародних стандартів фінансової звітності представляє собою досить складний і динамічний механізм, її розвиток пов'язаний не тільки з переходом країни на міжнародні стандарти, а і з наявністю сучасної системи аудиту, відповідної інфраструктури ринку (ринок цінних паперів, ринки за видами активів, розвиток системи оцінок), а також зі зміною законодавчої бази.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 30.11.2015р. № 72/14-612/1-2980 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

2. Analysing the use of IFRS Standards. April, 2018. [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/#analysis

3. Ловінська Л. Г. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток бухгалтерського обліку та звітності в Україні // Фінанси України. 2018. № 9. С. 21–30.

4. Яцунська О. С. Процес упровадження МСФЗ в Україні // Бізнесінформ. № 3. 2016. С. 173–182.

5. Міжнародні стандарти фінансової звітності (переклад українською мовою – 2018 р.). URL: https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti--pereklad-ukr.

Морозова І.В.,

студентка 4 курсу групи МЕБ – 16 - 1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

науковий керівник: **Белінська Я.В.,**

д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки УДФСУ,

Ірпінь, 2019

СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На сучасному етапі функціонування будь-якої держави спостерігається поглиблення процесу глобалізації та значний її вплив на економіку, який полягає не лише в нових можливостях для розвитку країни, а й в посиленні ризиків та загроз. Існує низка негативних змін в фінансовій системі, що протягом останніх років проявляються в більшості державах і характеризуються розладом у виконанні бюджетів, втраті кредитоспроможності, загостренні фінансової кризи, пов'язаної не лише з економічними, а й з політичними циклами. На цьому шляху важливу роль відіграє діяльність фінансової безпеки держави, яка є однією з основних складових економічної безпеки.

Актуальність теми полягає в тому, що сучасні проблеми і тенденції розвитку глобалізаційних процесів зумовлюють глибше дослідження фінансової безпеки, яка повинна бути більш гнучкою та швидко функціонувати у відповідь на трансформації внутрішніх і зовнішніх чинників. Неефективна фінансова безпека може призвести до дестабілізації державних фінансів, що супроводжується виведенням капіталів за кордон, девальвацією національної валюти, кризою платіжного балансу, зростанням бюджетного дефіциту й державного боргу.

Питання фінансової безпеки було предметом дослідження таких вчених, як: О.І. Барановський, О.Є. Гудзь, К.С. Горячева, Н.В. Ващенко, В.М. Опарін,

В.К. Савчук та ін. Проте в сучасних умовах соціально-економічного розвитку і тих викликів, які стоять перед Україною необхідне переосмислення ризиків та пошук нових інструментів забезпечення фінансової безпеки країни.

Погляди О.І Барановського сфокусовано на тому, що фінансова безпека – це важлива складова частина економічної безпеки держави, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України, яка відображається через систему критеріїв і показників її стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових і золотовалютних резервів, ступінь захищеності фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин [1].

Сучасний стан фінансової безпеки України характеризується появою наступних загроз:

- недосконалістю бюджетної політики та нецільовим використанням коштів бюджету;
- переважно фіскальним характером системи оподаткування;
- значні розміри державного та гарантованого державного боргу;
- різкі зміни рівня цін і курсу національної валюти;
- незначний рівнем капіталізації банківської системи та великий рівень відсоткових ставок по кредитах;
- неспроможність банків до акумулювання коштів і довгострокового кредитування;
- криміналізація та масштабний відплив капіталу у «тінь» за кордон [2]. Неадекватне реагування на зазначені загрози призводить до фінансової кризи.

Розглянемо динаміку показників фінансової безпеки за методикою Національного інституту проблем міжнародної безпеки України за 2012–2018 роки (таб.1)

Проведені розрахунки також дали змогу виявити, що дефіцит державного бюджету до 2014 року мав тенденцію до зростання і майже у п’ять разів

перевищив порогове значення. Проте у 2015 році його обсяг у 2,5 рази скоротився і становив 2,28% до ВВП. Однак навіть таке суттєве зниження не посприяло тому, щоб розмір дефіциту державного бюджету був оптимальним порівняно з ВВП.

Найвищий рівень монетизації протягом досліджуваного періоду було зареєстровано у 2013 році на рівні 62,48%, а найменший – у 2015 році (50,29%). Тобто в досліджуваному періоді цей показник завжди перевищував власне порогове значення, що привело до зменшення швидкості обертання грошей у державі.

Варто зазначити також, що вартість банківських кредитів протягом 2012–2018 років не відповідала оптимальному значенню. Так, станом на 2015 рік значення цього показника становило 29,50%, що на 3,4 та 19,5 відсоткових пункти більше аналогічного показника 2014 року та порогового значення відповідно. Найбільший обсяг міжнародних резервів України спостерігається у 2012 році у розмірі 22,66 млрд. дол. США, а найменший у 2014 році – 6,62 млрд. дол. США, що є негативним явищем, адже максимально допустимий рівень їхнього розміру не має перевищувати 5 млрд. дол. США.

Таблиця 1

Показники фінансової безпеки України за 2012-2018 рр.

Індикатор	Порогове значення індикатора	Роки						
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Рівень інфляції,%	5%	–0,2	0,5	24,9	43,3	12,4	10,3	11,4
Обсяг внутрішнього боргу, % до ВВП	Менш як 30% до ВВП	35,33	38,82	70,26	79,40	71,43	70,5	70,3
Обсяг зовнішнього боргу, % до ВВП	Менш як 20% до ВВП	76,60	78,30	96,05	148,99	131,3	129,1	132,8

Дефіцит державного бюджету, % до ВВП	1% до ВВП	3,66	4,30	4,98	2,28	2,94	2,81	2,38
Рівень монетизації, % до ВВП	30% до ВВП	54,88	62,48	61,07	50,29	51,08	50,33	52,6
Вартість банківських кредитів, річних %	Не більш як 10% річних	26,60	25,30	26,10	29,50	18,3	19,4	19,1
Міжнародні резерви (без золотих), млрд.дол. США	До 5 млрд. дол. США	22,66	18,78	6,62	12,37	14,59	15,6	14,78

Складено автором на основі[3] та власних розрахунків за методикою Національного інституту проблем міжнародної безпеки України

Отже, розраховані нами показники переконують у тому, що рівень фінансової безпеки України є критичним.

Виходячи з вищенаведених загроз фінансової безпеки України, визначимо найбільш вагомі ризики:

- зростання зовнішнього боргу та небезпека загострення фінансової кризи;
- зростання дефіциту зведеного бюджету;
- нестабільність законодавства та військовий конфлікт на сході України;
- недостатня інвестиційна активність та нестабільність національної грошової одиниці;
- низький рівень соціальної орієнтованості економіки та падіння купівельної спроможності населення.

До зовнішніх загроз фінансовій безпеці України віднесемо:зростання зовнішньої фінансової заборгованості України, посилення її залежності від іноземних кредитів; не чітко спрямована зовнішньоекономічна політика України; відсутність умов для забезпечення експортної активності та надмірна імпортозалежність економіки України.

Кожна з наведених загроз має різновекторний характер впливу на фінансову безпеку і її нейтралізація може здійснюватися різними методами, які дають різний ефект. Для уникнення загроз та виваженої скомпонованої роботи для зміцнення фінансової роботи в умовах глобалізації необхідно здійснити [3]:

- комплексний підхід до реформування бюджетного процесу на державному, місцевому рівнях та рівні міжбюджетних відносин в аспекті вдосконалення результативності бюджетних витрат за рахунок застосування програмно-цільових засад діяльності;

- розробку поетапної стратегії скорочення бюджетного дефіциту за рахунок нарощення власного доходного потенціалу;

- зменшення зовнішнього боргу України шляхом прямого зменшення чистих зовнішніх запозичень уряду та погашення довгострокових запозичень реального сектору економіки;

- забезпечення потреб економічного зростання країни шляхом розробки та впровадження виваженої грошово-кредитної політики, стабілізації рівня національної грошової одиниці, зниження рівня інфляції;

- чітке визначення прав і обов'язків емітентів та інвесторів шляхом розробки ефективної системи державного регулювання ринків капіталу, посилення контролю над дотриманням вимог законодавства, запобігання шахрайству.

Реалізація викладених заходів дадуть змогу значно підвищити рівень фінансової безпеки держави та досягти економічного зростання в умовах глобалізації.

Отже, забезпечення фінансової безпеки має на меті забезпечення платоспроможності держави, добробуту суспільства та створення економіки, яка б ефективно функціонувала в умовах глобалізації. Для подолання загроз та зміцнення фінансової безпеки України фінансова політика держави має бути спрямована на забезпечення соціально-економічного та фінансового розвитку

країни. Проведений аналіз показав, що подолати загрози та досягти поставленої мети можливо, перш за все, дотримуючись збалансованості доходів і витрат.

Список використаних джерел:

1. Барановський О.І. Філософія безпеки: монографія: у 2-х т. Т. 2. Безпека фінансових інститутів. К.:УБС НБУ, 2014. 715 с.

2. Піхоцький А. В. Оцінка рівня фінансової безпеки України / А. В. Піхоцький. // *БІЗНЕСІНФОРМ № 3*. – 2018. – С. 276–280.

3. Mihus I. P. Diagnostics of the state of financial security of Ukraine / I. P. Mihus. // *Науковий вісник Полісся № 3 (15)*. – 2018. – С. 12–18.

4. Смоквіна Г.А. Фінансова безпека як стратегічна складова економічної безпеки України / Г.А. Смоквіна // *Економіка: реалії часу*. – 2014. – № 3(13). – С. 30–36.

Приходько А.С., Табахарник О.Я.,

студентки групи ФБД-16-3

ННІ фінансів, банківської справи та страхування

Університет ДФС України

науковий керівник: **Белінська Я.В.,**

д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2019

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

На сьогоднішній день головною цілю для зовнішньоекономічного інтересу країни є євроінтеграція. Інтерес України зосереджений навколо ЄС, який об'єднує найрозвинутіші країни Західної, Східної та Центральної частини Європи.

На сучасному етапі економічний розвиток України не відповідає вимогам Європейського Союзу, а сама економіка знаходиться в критичному становищі.

Для покращення стану в Україні відбуваються численні реформи, але для подолання всіх проблем цього замало.

Такі українські вчені, як: А.Прокопюк, Д.Михман, В.Кавецький, Л.Міхман, М.Долішній, В.Кавецький, І.Причепа, Л.Нікіфорова, О.Лесько зробили вагомий внесок у вивчення економічного аспекту євроінтеграційного процес, але не досить широко розкрили всі аспекти проблеми, тому дана тема залишається відкритою для обговорення.

Євроінтеграція для України - це потужний крок для розвитку новітніх технологій, модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій, створення нових робочих місць та вихід не лише на європейський а й на світовий ринок. Як невід'ємна частина Європи Україна орієнтується на діючу в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку [1,с.307].

Починаючи з моменту незалежності Україна почала тяжіти до європейського інтеграційного об'єднання і від того моменту намагалася все ж таки приєднатися до ЄС, ці намагання ми можемо спостерігати і донині [2,с.56].

Проте на сьогоднішній день є низка проблем, що перешкоджають реалізації євроінтеграційних прагнень України, серед яких варто зазначити відсутність:

- ефективної моделі бюджетного устрою країни;

- достатньо розвинутої системи оцінки фінансового становища та якості управління фінансами;

- високого рейтингу конкурентних позицій у світовій економіці, не дивлячись на те, що ми маємо достатньо ресурсів;

- чітко сформованої стратегії підвищення конкурентоспроможності;

- економічного середовище, що дає змогу для ефективної конкуренції та можливості підприємцям досягти успіху за рівних умов [3,с.136];

- прозорого фінансового ринку.

Для подолання даних проблеми необхідно:

- розробити практичні заходи для підвищення конкурентоспроможності вітчизняного продукту;

- створити фінансовий ринку, який буде ефективно перетворювати нагромадження в інвестиції й забезпечить прозорість фінансових потоків;

- підвищити ефективність державної фінансової політики щодо розвитку ринку цінних паперів, товарного ринку та ринку колективних інвестицій, нагляду і контролю над інвестуванням пенсійних нагромаджень у рамках обов'язкового пенсійного забезпечення населення України [3];

- стабілізувати стан та покращити економіку, можна завдяки фінансування МВФ. Але для отримання фінансування українська влада має як мінімум провести ряд реформ, таких як: антикорупційна реформа, реформа судового сектору, реформа адміністрування податків, реформа державних підприємств України.

На сьогоднішній день ми вже можемо спостерігати певні економічні зрушення, для досягнення поставленої цілі. Так ми вже постачаємо на ринки ЄС такі продукти як: мед, фрукти, насіння, овочі. Українські експортери змогли відновити постачання вітчизняної рослинної олії в країни ЄС.

Перспективним напрямом співробітництва України та ЄС залишається сфера космічних досліджень, на разі ЄС враховує, що Україна входить до вісімки країн, які мають технічні та технологічні навики освоєння космосу. Співробітництво України з ЄС сприятиме наближенню нашої держави до високих європейських стандартів. підвищенню рівня життя та добробуту населення [4,с.44].

Висновок: розвиток відносин між Україною та ЄС повинно залишатися пріоритетним напрямком. Перспектива євроінтеграції залежить в першу чергу від вирішення нагальних проблем розвитку економіки країни та її удосконалення. Інтеграція України в ЄС відкриє багато можливостей для покращення економічного стану Держави.

Список використаних джерел:

1. Прокопюк А. Структурні трансформації економіки регіонів в умовах євроінтеграції: досвід Польщі та перспективи його використання в Україні: монографія. Львів : інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього, 2016. с.307.

2. Михман Д. Историография катастрофы: еврейский взгляд. Днепропетровск, 2015. с.56.

3. В.В. Кавецький, І.В. Причепа, Л.О. Нікіфорова Економічне обґрунтування інноваційних рішень : [навч. посіб.]. Вінниця : внту, 2015. с.136

4. Лесько О.Й., Причепа І.В. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств за сучасних умов. *Вісник. 2016. № 1. с .44*

Романюк А.П.,
студентки групи ОБ-18-1
ННІ обліку, аналізу та аудиту
Університету ДФС України
науковий керівник: **Чернова О.В.,**
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2019

МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ ЯК ПРОЯВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Багато країн та їх економічні системи зазнають впливу глобалізаційних процесів, міжнародного руху робочої сили та капіталів тощо. В сучасному світі глобалізація може мати як позитивні, так і негативні наслідки, якщо країна не зможе адаптуватись. Цей процес має складну структуру і різні форми прояву. Однією із таких форм можна вважати міжнародний поділ праці та спеціалізації.

Глобалізація (від фр. global – планетарний, всеосяжний) – всеохоплюючий процес трансформації світового співтовариства у відкриту цілісну систему інформаційно-технологічних, фінансово-економічних, суспільно-політичних,

соціально-культурних взаємозв'язків і взаємозалежностей [1, с. 3]. Саме з цього визначення видно, що МПП уособлює фінансово-економічний взаємозв'язок.

На сьогоднішній день склалась така ситуація, що навіть найрозвиненіші країни світу не здатні абсолютно самостійно забезпечувати умови для ефективного і прибуткового виробництва товарів і послуг, які потребують її населення. Багато науковців трактують міжнародний поділ праці як «вищий ступінь розвитку суспільного поділу праці між країнами, який спирається на стійку, економічно вигідну спеціалізацію виробництва окремих країн на тих чи інших видах продукції і веде до взаємного обміну результатами виробництва.

Процес спеціалізації країн на виробництві певних видів продукції або наданні певних послуг. Процес відособлення різних видів трудової діяльності на міжнародному рівні, які взаємодіють і взаємодоповнюють один одного, складаючи об'єктивну основу міжнародного обміну товарами, послугами та результатами інших видів діяльності» [2].

Ще у XVIII-XX столітті поділ виробництва відбувався за певними географічними ознаками, тобто промисловість зазвичай була сконцентрована в економічно розвинених країнах, таких як Франція, Нідерланди тощо. Те, що не купувалось індустріалізованими країнами, продавалось мало розвиненим, зазвичай це були їх колонії. Сировину та сільськогосподарську продукцію, навпаки, добували в тих регіонах, що були або колоніями, або економічно не розвиненими. Це так званий «старий» поділ праці в світі.

Варто зазначити, що, саме з початком розвитку такого процесу як глобалізація, почав переходити на новий лад і поділ праці. Фірми в індустріалізованих економіках зробили вертикальний розпад і перемістили виробничі процеси - особливо трудомістке виробництво – до країн, що розвиваються.

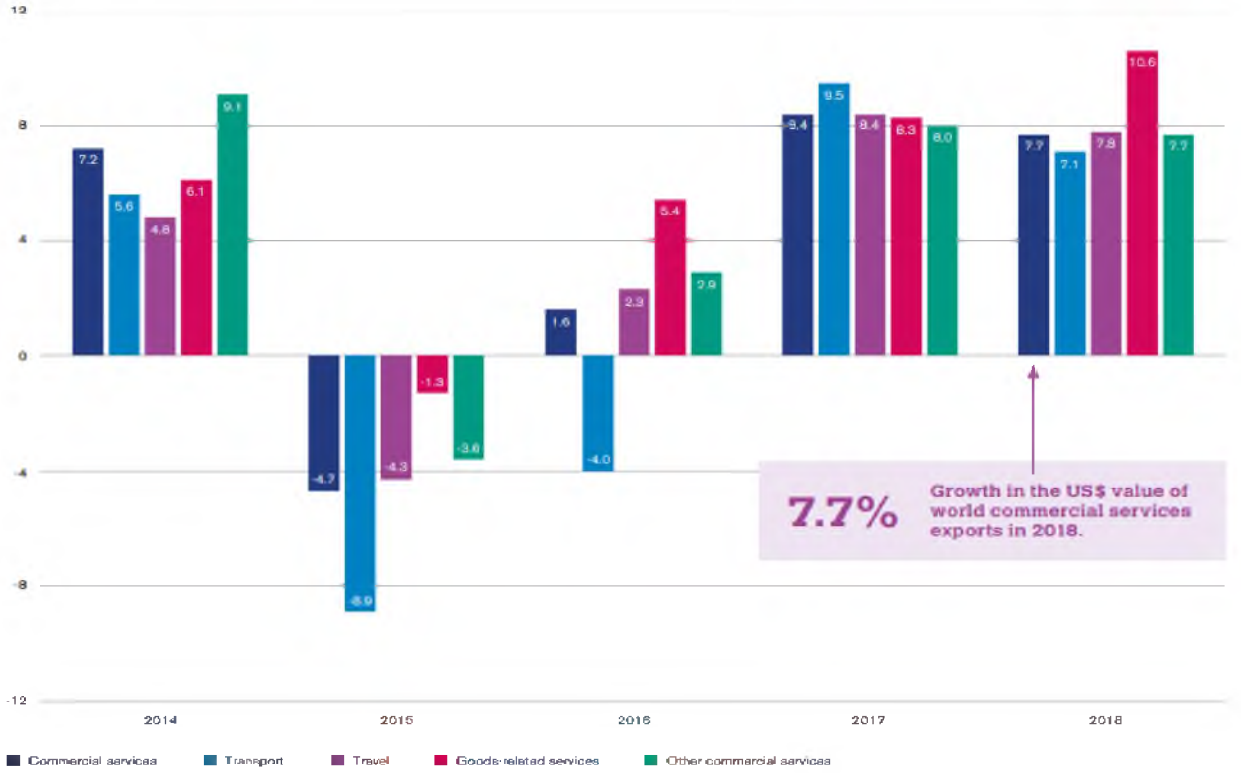

Рис. 1 – Динаміка експорту за видами послуг в 2014-2018 рр.

Сформовано на основі джерела: [3].

В умовах глобалізації світового господарства міжнародний поділ праці реалізується в такій своїй основній формі, як міжнародна спеціалізація виробництва. Проте виробництво може набувати як матеріальної так і нематеріальної форми, тобто різні послуги. Динаміка вартості надання певних видів послуг та їх розподіл між групою провідних країн за 2014-2018 роки наведено на рисунках 1 та 2 [3].

Аналізуючи вище наведену інформацію, можна сказати, що у 2018 році лідерами стали послуг, пов'язані з товарами, а експорт транспорту став мінімальним, хоча, ще у 2017 році ця категорія була на першому місці по вартості. Що стосується країн, то найбільшим експортером туристичних послуг у 2018 році став Китай, а Індія лідером з надання транспортних послуг. Найнижчі показники спостерігалися в Бразилії.

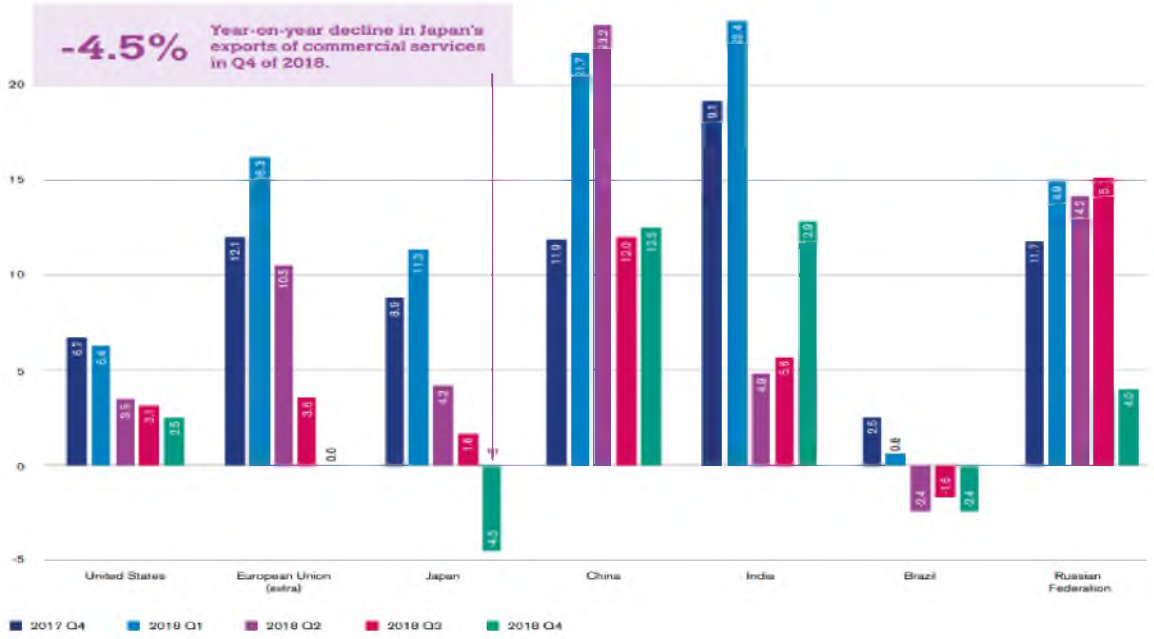

Рис. 2 – Динаміка експорту послуг за групою країн в 2017-2018 рр.

Сформовано на основі джерела: [3].

Отже, незважаючи на те, що країни Європи, США та Японія мають найрозвиненішу економіку, в наслідок глобалізації та міжнародного поділу праці, у 2018 році лідируючі позиції в торгівлі послугами зайняли Китай та Індія, що доводить перехід від «старого» до «нового» МПП.

Список використаних джерел

1. Яковенко Р. В. Глобальна економіка : конспект лекцій / Р. В. Яковенко. – Кіровоград : КНТУ, 2014. – 57 с.

2. Філіпенко А. С. Динаміка і структура міжнародного поділу праці. *Міжнародні відносини Серія "Економічні науки"*, 2018, С. 16. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/download/3518/3191.

3. World Trade Statistical Review 2019. URL: https://www.wto.org (Дата звернення: 14.11.19).

Наукове видання

РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Збірник матеріалів Всеуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки
Book of abstracts
Student scientific and practical conference of the International Club «DEVELOPMENT OF THE WORLD ECONOMY IN THE GLOBALIZATION CONDITIONS»
26 листопада 2019 року. м.Ірпінь, Україна
November 26, 2019. Irpin, Ukraine

Комп'ютерний набір та організаційно – технічна допомога:
Морозова Ірина Володимирівна – студентка 4 курсу групи МЕБ-16-1 кафедри міжнародної економіки УДФСУ, адміністратор системи та комп'ютерного забезпечення Наукової бібліотеки УДФСУ
Нізельська Марія Анатоліївна – студентка 4 курсу групи МЕБ-16-1 кафедри міжнародної економіки УДФСУ, фахівець кафедри міжнародної економіки

Університет державної фіскальної служби України
Адреса кореспонденції: 08201, Україна, Київська область, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31
E-mail: nudfsuofficial@gmail.com
Офіційний сайт: http://www.nusta.edu.ua/home-2/contact-us/